

მ ი ს

ს ა ჯ ა

ს ა მ ს მ ნ ი

ტ რ ა კ უ ლ ი ა

თ ა ჯ გ მ ა ნ ი

ე ლ ი ს ზ

ზ მ შ ა ჯ ე ლ ი ს ა

გოგამელი პირები

სერ უილიამ სამპსონი.

მის სარა, მისი ქალიშვილი.

მელეფონტი.

მარეული, მელეფონტის ძველი საყვარელი.

არაბულა, პატარა ბავშვი, მარეულის ქალიშვილი.

უაიტუელი, სამპსონის მოხუცი მასხური.

ნორტონი, მელეფონტის მასხური.

გეტი, სარას მოახლე.

პანა, მარეულის მოახლე.

სასტუმროს პატრონი და რამდენიმე სხვა პირი.

გოგამელება პირველი

გამოსვლა პირველი

(სცენა წარმოადგენს სასტუმროს დარბაზს)

უმოდან სერ უილიამ სამპსონი და უაიტუელი, სამგზავრო ტანსაცმელში გამოწყობილნი.

სერ უილიამი. ნუთუ აქ არის ჩემი ქალიშვილი? აქ, ამ უბადრუკ სასტუმროში?

უაიტუელი. უეჭველია, მელეფონტმა განზრახ აირჩია საცხოვრებლად ყველაზე საქაგელი სასტუმრო. ბოროტი ადამიანები ყოველთვის სიბნელეს დაეძებენ ხოლმე, რადგან ისინი ბოროტები არიან. მაგრამ რას უშველის იმათ სიბნელე, გინდაც მთელ ქვეყანას დაემალონ, სინდისის ქენჯნას ხომ მაინც ვერ წაუვლენ. აჰ, თქვენ ისევ სტირით, ისევ სტირით, სერ! სერ!

სერ უილიამი. ნუ მიშლი ტირილს, ჩემო ძველო, პატიოსანო მსახურო. ან იქნებ იგი არ იმსახურებს ჩემს ცრემლებს?

უაიტუელი. ეჰ! იმსახურებს, სისხლიანიც რომ იყოს ეს ცრემლები.

სერ უილიამი. მაშ ნუ დამიშლი.

უაიტუელი. ნუთუ ასე უნდა შემცდარიყო ეგრე მშვენიერი ძვირფასი, უმანკო ბავშვი, რომლის მსგავსი მთელ ქვეყანაზე არ მოიძებნებოდა! ეჰ, სარა! სარა! შენ ხომ ჩემს თვალწინ გაიზარდე. რამდენჯერ ამიყვანიხარ ხელში ჩვილი ბავშვი. შეეხაროდი შენს ღიმილსა და ტიტინს. შენი ბავშვური სახიდან მაშინვე გამოკრთოდა პირველი ნიშნები გონიერებისა, გულკეთილობისა და...

სერ უილიამი. ო, გაჩუმდი! ნუთუ ღღევანდელი ჩემი უბედურება საკმარისად არ მისერავს გულს? ან იქნებ გინდა ტანჯვა

გამორკვეო წარსული ბედნიერების მოგონებით? სხვა რამ მითხარი, თუკი სამსახური გინდა გამიწიო. დამძრახე, ბოროტებად ჩამომარ. თუკი ნაზი გრძნობა. გააზვიადე ჩემი ასულის დანაშაული. ზიზღით აღმავსე მის მიმართ, თუკი ძალგის. კვლავ აღმინთე შურისძიების გრძნობა მისი წყეული მაცოუნებლის მიმართ. მითხარი, სარა არასოდეს ყოფილა სათნო, რაკი ასე ადვილად გადაუდგა სათნოებას-თქო: თქვი, რომ მას არასოდეს ვყვარებოვარ, რადგან ფარულად მიმატოვა.

უ ა ი ტ უ ე ლ ი. მზ რომ ვთქვა, ტყუილი იქნება, უსირცხვილო, ბოროტი სიტყუი. იგი სიკვდილის სარეცელზეც არ მომცემს მოსვენებას და ბებერმა ცოდვილმა სასოწარკვეთით უნდა დავლიო სული. არა, სარას უყვარდა და უეჭველია, უეჭველი, რომ ახლაც უყვარს, თავისი მამა. თუკი თქვენ ინებებთ, ამ სიყვარულში დარწმუნდეთ, სერ, დღესვე გიხილავთ მის მკლავებში.

ს ე რ უ ი ლ ი ა მ ი. დიახ, უაიტუელ, მხოლოდ ამ სიყვარულში მინდა დავრწმუნდე. აღარ ძალმიძს უიმისოდ ყოფნა. ის არის ჩემი სიბერის ნუვეში და ვიღამ უნდა დამიტკბოს სიცოცხლის დარჩენილი მწუხარე დღეები, თუ არა იმან? თუ კი დევე ვუყვარვარ, დავივიწყებ მის შეცდომას. ეს იყო მიაბიტი გოგონას შეცდომა, ხოლო გაქცევა მას სინანულმა შთაგონა. ასეთი შეცოდება უკეთესია ხოლომე, ვიდრე იძულებითი სათნოება. მაგრამ ვგრძნობ, უაიტუელ, ვგრძნობ, რომ ეს შეცოდება თუნდაც აშკარა დანაშაულიც იყოს, ანდა წინასწარ განზრახული ბიწიერება, მე მაინც შევუნდობ. სულ არარაობას, სჯობს მანკიერ ქალიშვილს მაინც ვუყვარდე.

უ ა ი ტ უ ე ლ ი. შეიშრეთ ცრემლი, ძვირფასო სერ. ფეხის ხმა მესმის. ალბათ სასტუმროს პატრონი მოდის ჩვენს შესახვედრად.

გამოსვლა მორად

ს ა ს ტ უ მ რ ო ს პ ა ტ რ ო ნ ი. ს ე რ უ ი ლ ი ა მ ი, უ ა ი ტ უ ე ლ ი.

ს ა ს ტ უ მ რ ო ს პ ა ტ რ ო ნ ი. ასე ადრე, ბატონებო, ასე ადრე რამ მოგიყვანათ? კეთილი იყოს, კეთილი, თქვენი მობრძანება. უაიტუელ! უეჭველია ღამითაც გივლიათ. ხომ? ეს ის ბატონია, ვისზეც გუშინ მელაპარაკე?

უ ა ი ტ უ ე ლ ი. დიახ, ის არის, და იმედი მაქვს, რომ პირობის თანახმად...

ს ა ს ტ უ მ რ ო ს პ ა ტ რ ო ნ ი. მოწყალეო ბატონო, მზად ვარ გემსახურო. რა მნიშვნელობა აქვს ჩემთვის, მეცოდინება თუ არა?

თქვენი აქ მოსვლის მიზეზი და რატომ გნებავთ ჩემთან მალულად ყოფნა? სასტუმროს პატრონი ბინის ქირას იღებს და უფლებას აძლევს თავის სტუმრებს ის აკეთონ, რაც ჭკუაში დაუჯდებათ. თუმცა, როგორც უაიტუელმა მითხრა, თქვენ გსურთ ცოტა არ იყოს თვალყურით ადევნოთ იმ უცხო ბატონს, ვინც ეს რამდენიმე კვირაა თავისი ახალგაზრდა მეუღლით ჩემთან ცხოვრობს. მაგრამ იმედი მაქვს, მას არავითარ უსიამოვნებას არ მიაყენებთ. წინააღმდეგ შემთხვევაში ჩემს სახლს სახელს გაუტეხთ და ზოგიერთი პიროვნება ჩემთან ფეხს აღარ შემოდგამს. ჩვენისთანა კაცს კი ყველა ჯურის ადამიანი სჭირდება.

ს ე რ უ ი ლ ი ა მ ი. ნუ გემინიათ; ოღონდ წამიყვანეთ იმ ოთახში, უაიტუელმა ჩემთვის რომ შეგიკვეთათ. მე აქ პატიოსანი განზრახვით მოვედი.

ს ა ს ტ უ მ რ ო ს პ ა ტ რ ო ნ ი. სრულებითაც არ მსურს თქვენი საიდუმლოება შევიტყო, მოწყალეო ბატონო. ცნობისმოყვარეობა სულაც არ მჩვევია. მე, მაგალითად, ადრევე შემეძლო გამეგო, თუ ვინ არის ის უცხო ბატონი, რომელსაც თქვენ ყურადღება მიაქციეთ. მაგრამ ეს მე არა მსურს. თუმცა იმდენი მაინც გამოვირკვიე, რომ ის ბატონი ქალთან ერთად გამოპარული უნდა იყოს. ეს პატარა ქალბატონი კი, ქალბატონია, თუ ვინც არის, მთელი დღე ჩაკეტილია თავის ოთახში და ტირის.

ს ე რ უ ი ლ ი ა მ ი. ტირის?

ს ა ს ტ უ მ რ ო ს პ ა ტ რ ო ნ ი. დიახ, ტირის... მაგრამ, თქვენ მოწყალეობავ, თქვენ რაღა გატირებთ? ჩანს, ეს ქალი თქვენი მახლობელი უნდა იყოს. იქნებ თქვენ...

უ ა ი ტ უ ე ლ ი. ნუღარ გვაყოვნებ.

ს ა ს ტ უ მ რ ო ს პ ა ტ რ ო ნ ი. მობრძანდით. მხოლოდ ერთი ძედილი დაგაცილებთ იმ ქალს, რომელიც თქვენთვის ასე მახლობელია და ვინც იქნებ...

უ ა ი ტ უ ე ლ ი, ჩანს, შენ ყველა ხერხსა ხმარობ, რომ გაიგო, ვინ...

ს ა ს ტ უ მ რ ო ს პ ა ტ რ ო ნ ი. არა, უაიტუელ, მე არაფრის გაგება არ მინდა.

უ ა ი ტ უ ე ლ ი. აბა, წავიყვანე ჩვენთვის განკუთვნილ ოთახში, ვიდრე სასტუმროში ყველა გამოიღვიძებდეს.

ს ა ს ტ უ მ რ ო ს პ ა ტ რ ო ნ ი. მამ გამომყევით, მოწყალეო ბატონო! (გაღის.)

გამოსვლა მესამე

მელეფონტის ოთახი.

მელეფონტი (ჩაუხმელი სავარძელში ზის). კიდე ერთი ღამე როპელსაც წამების დროსაც კი ვერ გავატარებდი უარესად!.. ნორტონი!.. აღამიანის სახეს უნდა შევხედო, თორემ კიდე თუ მომიხდებოდა ჩემს ფიქრებთან განმარტობა, ისინი შორს გამიტაცებენ. ჰეი, ნორტონი! ისევე სძინავს. მაგრამ გინა შეუბრალებელი არა ვარ, რომ ამ საწყალ ეშმაკს ძილის საშუალებას აღარ ვაძლევ? რა ბედნიერია იგი!.. მაგრამ მე არ მინდა, ჩემს ახლოს ვინმე ბედნიერი იყოს. ნორტონი!

ნორტონი (შეშლის). რას მიბრძანებთ, ბატონო? მელეფონტი. ჩამაცვი! რას ჩამოგტირის ცხვირ-პირი? როცა მე შევიძლებ მტრ ხანს ვიძინო, შენც ნებას მოგცემ. უფრო ღიღინა და ძინის ხოლმე. თუკი აღარ გინდა შენი მოვალეობა სცნო, ცოტა თანაგრძნობა მაინც გაიმიწიე.

ნორტონი. თანაგრძნობა, ჩემო ბატონო? თქვენ გაგიწიოთ თანაგრძნობა? მე უკეთ ვიცი, სადაც არის იგი საჭირო.

მელეფონტი. სად? ნორტონი. ეჰ! ნება მიბოძეთ, ჩაგაცვათ, და ნურაფერს მკითხავთ.

მელეფონტი. ჯალათო! ის არ მეყოფა, რომ სინდისის ხმა მსაყვედურობს, ახლა შენს საყვედურებსაც უნდა ვუსმინო? მეამის, რასაც ამბობ. ვიცი, ვისაც თანაგრძნობა. მაგრამ მე მინდა ნაღმა როგორც იმის, ისე ჩემ მიმართაც სამართლიანი იყოს. სავესებო მართალი ხარ: ნუ გამიწევ თანაგრძნობას. მწყველე და მკრულუ გულივლში, მაგრამ დასწყველე შენი თავიცი.

ნორტონი. ჩემი თავიცი? მელეფონტი. ღიას, რადგანაც იმ არამზადას ემსახურებო, რომელსაც მიწა არც კი უნდა ატარებდეს, და იმიტომაც, რომ შენც ხარ მისი ხელისშემწყობი.

ნორტონი. მეც ვარ თქვენი ხელისშემწყობი? რანაირად? მელეფონტი. იმნაირად, რომ ამის შესახებ გაჩუმებული იყავი.

ნორტონი. ჩინებულია! მაგრამ ხომ იცით, როცა თქვენ ვნებით იყავით აღგზნებული, ერთი სიტყვაც რომ წამომცდებოდით, დამიჯდებოდა სიცოცხლის ფასად. ამას გარდა, როდესაც გავიტანით, უკვე ისეთი წამსდარი ბრძანდებოდით, რომ თქვენი გამოსწორების ყოველგვარი იმედი ამოი იყო. რა საშინელ ცხოვრებას იწვევ

ოღით ჩვენი გაცნობის პირველსავე ხანებში! ქალღმერთის მოთამაშეთა და მაწანწალების უხამს საზოგადოებაში, — მე ვუწოდებ მათ იმას, რანაც ნამდვილად იყვნენ, და ყურადღებას არ ვაქცევ მათ ტიტულებს, რაინდობასა და სხვა ამის მსგავსს, — ღიას, ამ ხალხში განიკვეთ მთელი ქონება, რომელსაც შეეძლო თქვენთვის გზა გაეკაფა ღიდი, საპატიო ადგილისაკენ. ამასთან, თქვენი უწყისო დამოკიდებულება ყოველგვარი წოდების ქალებთან, განსაკუთრებით იმ კაპას მარეუღთან...

მელეფონტი. დამიბრუნე, დამიბრუნე იგივე ცხოვრება: ახლანდელთან შედარებით იგი სათნოებით იყო აღსავსე. მე გვანიავე ჩემი ქონება, კეთილი. ამისათვის სასჯელი მელის და თავის ღრრზე გამოგვცი კიდევაც, რაც კი რამ სიღარიბეს მძიმე და დამამცირებელი გააჩნია. მე დავდიოდი უზნეო ქალებთან: კეთილი და პატიოსანი. მე უფრო ხშირად ვტყუებდებოდი, ვიდრე ვატყუებდი და, ვინც კი შევაცდინე, მართოდენ მათივე სურვილით. მაგრამ... მაშინ ჯერ კიდევ არც ერთი დაღუპული სათნოება არ აწვა ჩემს სულს. ჯერ კიდევ არც ერთი უმანკო არსება არ ჩამეგდო გაუგონარს უბედურებაში. არც ერთი სარა არ გამიტაცნია საყვარელი მამის სახლიდან და ძალა არ დამიტანებია მისთვის, გაჰყოლოდა არამზადას, რომელიც საკუთარ თავს აღარ ეკუთვნის. მე მაშინ... ვინ მოდის ჩემთან ასე ადრე?

გამოსვლა მეოთხე

ბეტი. მელეფონტი. ნორტონი.

ნორტონი. ეს ბეტია. მელეფონტი. უკვე ადექი, ბეტი? რას აკეთებს შენი ფროლიანი?

ბეტი. რას აკეთებს? (სლუჯნით) შუალამე კარგა ხნის გადასული იყო, რომ როგორც იქნა დაიყოლიე დაწოლილიყო. მას რამდენიმე წამს ეძინა, მაგრამ, ღმერთო ჩემო! რა ძილი უნდა ყოფილიყო ეს? უეცრად წამოიწია, გადმობტა და მკლავებში ჩამივარდა, როგორც უბედური არსება, რომელსაც მკვლელი უკან მისდევს. მთლად კანკალედა და გაფითრებულ სახეზე ცივ ოფლს ასხამდა. მე ყოველი ღონე ვიხმარე, რომ დამემშვიდებინა, მაგრამ იგი გათენებამდე ჩუმი ცრემლებით მბასუხობდა. ბოლოს რამდენჯერმე გამოგზავნა თქვენს კარებთან, რომ გამეგო, ადექით თუ არა. მას თქვენთან სურს ლაპარაკი. მხოლოდ თქვენ შეგიძლიათ მისი დამშვიდება. მოიღეთ მოწყალება, კეთილი ბატონო, დააწყნარეთ იგი. გული გამისკდება, მან ასეთი რამ კიდეც რომ გაიმეოროს.

მელეფონტი. წადი, ბეტი, და უთხარი, რომ ერთ წამს მასთან ვიქნები.
ბეტი. არა, მას სურს თვითონ მოვიდეს თქვენთან.
მელეფონტი. მაშ ასე უთხარი, რომ ველოდები... ოჰ!
(ბეტი გადის.)

გამოსვლა მესამე

მელეფონტი. ნორტონი.

ნორტონი. ოჰ, ღმერთო ჩემო! საბრალო მის!
მელეფონტი. მავ წამოძახილით ვის გინდა გული აუჩუქო შეხედე. ბავშვობის შემდეგ ეს პირველი ცრემლია, რომელიც ჩემს ლოყაზე მოგორავს. ცული სამზადისია ნუგეშის მაძიებელი სევდიანი ქალის მისაღებად. რატომ ეძებს ის ნუგეშს ჩემთან? მაგრამ მას სადღა უნდა ეძიოს? თავი უნდა შევიკავო. (ცრემლს მოიწმენდს.) სად არის ჩემი წინანდელი სიმტკიცე, რომლითაც შემეძლო მშვიდად გეტყვირა ცრემლმორეული ლამაზი თვალებისათვის. სად გაპქრა ჩემი თვალთმაქცობის ნიჭი, რომლის შეწვევითაც ისეთ სახეს მივიღებდი როგორც მინდოდა, და იმას ვიტყვოდი, რასაც ვისურვებდი. აი, ახლა ის მოვა და მოუგერიებელი ცრემლებით მოყვება ტირილს. შემკრთალი, დარცხენილი დავლები მის წინ; მსჯავრდადებული ცოლივით ვიღებე მის წინაშე. ის მაინც მირჩიე, როგორ მოვიქცე, რა ვქნა? რა უნდა ვუთხრა?

ნორტონი. გააკეთეთ, რასაც ის მოგთხოვთ.

მელეფონტი. მაშინ ახალ სისასტიკეს ჩავიდენ მის მიმართ. იგი უსამართლოდ მკიცხავს, რომ ასე ვაყოვნებ ჯვრისწერას, რად არ შეიძლება ამ სამეფოში მოხდეს, თუ არ გვინდა თავი მთლად დავიღუპოთ.

ნორტონი. მამ მიატოვეთ ეს სამეფო. რაღას აყოვნებთ? რატომ გადის ამ ყოყმანში დღეები და კვირები. მე მაინც დამავალდებებ საქმე. ხვალვე უშველად გადაბარდებათ გემზე. ეგების მას ზღვაზე მთლიანად არ გაპყვეს სევდა-ნაღველი, მისი თუნდაც ნაწილი რომ ჩამოცილოს და სხვა ქვეყანაში...

მელეფონტი. მეც მაგის იმედი მაქვს. ჩუმაღ! ის მოდის. როგორ მიცემს გული.

გამოსვლა მეოთხე

სარა. მელეფონტი. ნორტონი.

მელეფონტი (ზღვის სარას შესაგებებლად). თქვენ მოუსვენრად გაგიტარებიათ ღამე, საყვარელო მის...

სარა. ეჰ, მელეფონტი, ნეტავ მხოლოდ ეგ იყოს და მეტი არაფერი.

მელეფონტი. (მსახურს). დაგვტოვე!
ნორტონი (გასვლისას). არც ვისურვებდი აქ დარჩენას, თუნდაც ყოველი წამისათვის ოქროთი დაგესაჩუქრებინეთ.

გამოსვლა მეთხუთხე

სარა. მელეფონტი.

მელეფონტი. თქვენ სუსტადა ხართ, ძვირფასო მის. დაბრძანდით, გეტყვია.

სარა (ჯღაბა). ძალზე აღრე შეგაწუხებ; ხომ მაპატიებთ, ჩემს საჩივრებს კვლავ დიდიდან რომ ვიწყებ?

მელეფონტი. უძვირფასესო მის! თქვენ გინდათ მითხრა, რომ არ შეგიძლიათ მომიტევეთ, რადგან აი კიდეც დაღვა ერთი დღეა და მე მაინც ბოლო ვერ მოვუღე თქვენს ჩივილს.

სარა. ო, რაღა არ შემეძლო თქვენთვის მომეტევებინა! თქვენ იცით, რაც უკვე გაპატიეთ. მაგრამ მეცხრე კვირა, უკვე მეცხრე კვირა დაიწყო დღეს, მელეფონტი, და ამ უზადრუკ ჰერ ქვეშ ისეთივე მდგომარეობაში ვიმყოფები, როგორშიც აქ მოსვლის პირველ დღეს ვიყავი.

მელეფონტი. მამ თქვენ ეჭვი შეგაქვთ ჩემს სიყვარულში?

სარა. მე თქვენს სიყვარულში ეჭვი შემაქვს? არა, მე ისე ძლიერ, ისე ძლიერ ვგრძნობ ჩემს უბედურებას, რომ არ შემიძლია ეს უკანასკნელი, ერთადერთი ნუგეშიც წარვიხიოცო.

მელეფონტი. მამ როგორ შეუძლია ჩემს სარას, ამ უბრალო ცერემონილის დაყოვნებაზე ასე შეშფოთდეს?

სარა. ეჰ, მელეფონტი, რატომ უნდა მესმოდეს მე ეგ ცერემონიალი სულ სხვანაირად? ცოტათი მაინც გაიზიარეთ ქალის შეხედულება ამ საკითხზე. მე წარმოდგენილი მაქვს, რომ მასში მდგომარეობს ზეცის კურთხევა. ამაოდ ვცდილობდი მე გუშინ, მთელი საღამოს განმავლობაში, შემეთვისებინა თქვენი აზრი და ჩემი გულადან გამედევნა ის ეჭვები, რომელთაც თქვენ ახლა, — და ეს პირველი შემთხვევა კი არაა, — ჩემი უნდობლობის ნაყოფად მიიჩნევთ. მე ვეკამათებოდი საკუთარ თავს და ისე გონებასაყვილივით აღმოვჩნდი, რომ ჩამეხშო ჩემი გონება, მაგრამ გული და შინაგანი გრძობა ერთბაშად ძირს ამხოზდნენ ყველა შენობას, რომელთა აგებასაც მე ასეთი ტანჯვა-წვალებით ვცდილობდი. შუა ძილში შემომესმა მრისხანე ხმები, საწამებლად რომ აეკვიტნენ ჩემს ფანტაზიას. ო, რა სახეები, რა საშინელი სახეები ირეოდნენ ჩემს ირგვლივ! სიამოვნებით მივიჩნევდი მათ სიზმრებად...

სარა. ეჰ, მელეფონტი, რატომ უნდა მესმოდეს მე ეგ ცერემონიალი სულ სხვანაირად? ცოტათი მაინც გაიზიარეთ ქალის შეხედულება ამ საკითხზე. მე წარმოდგენილი მაქვს, რომ მასში მდგომარეობს ზეცის კურთხევა. ამაოდ ვცდილობდი მე გუშინ, მთელი საღამოს განმავლობაში, შემეთვისებინა თქვენი აზრი და ჩემი გულადან გამედევნა ის ეჭვები, რომელთაც თქვენ ახლა, — და ეს პირველი შემთხვევა კი არაა, — ჩემი უნდობლობის ნაყოფად მიიჩნევთ. მე ვეკამათებოდი საკუთარ თავს და ისე გონებასაყვილივით აღმოვჩნდი, რომ ჩამეხშო ჩემი გონება, მაგრამ გული და შინაგანი გრძობა ერთბაშად ძირს ამხოზდნენ ყველა შენობას, რომელთა აგებასაც მე ასეთი ტანჯვა-წვალებით ვცდილობდი. შუა ძილში შემომესმა მრისხანე ხმები, საწამებლად რომ აეკვიტნენ ჩემს ფანტაზიას. ო, რა სახეები, რა საშინელი სახეები ირეოდნენ ჩემს ირგვლივ! სიამოვნებით მივიჩნევდი მათ სიზმრებად...

სარა. ეჰ, მელეფონტი, რატომ უნდა მესმოდეს მე ეგ ცერემონიალი სულ სხვანაირად? ცოტათი მაინც გაიზიარეთ ქალის შეხედულება ამ საკითხზე. მე წარმოდგენილი მაქვს, რომ მასში მდგომარეობს ზეცის კურთხევა. ამაოდ ვცდილობდი მე გუშინ, მთელი საღამოს განმავლობაში, შემეთვისებინა თქვენი აზრი და ჩემი გულადან გამედევნა ის ეჭვები, რომელთაც თქვენ ახლა, — და ეს პირველი შემთხვევა კი არაა, — ჩემი უნდობლობის ნაყოფად მიიჩნევთ. მე ვეკამათებოდი საკუთარ თავს და ისე გონებასაყვილივით აღმოვჩნდი, რომ ჩამეხშო ჩემი გონება, მაგრამ გული და შინაგანი გრძობა ერთბაშად ძირს ამხოზდნენ ყველა შენობას, რომელთა აგებასაც მე ასეთი ტანჯვა-წვალებით ვცდილობდი. შუა ძილში შემომესმა მრისხანე ხმები, საწამებლად რომ აეკვიტნენ ჩემს ფანტაზიას. ო, რა სახეები, რა საშინელი სახეები ირეოდნენ ჩემს ირგვლივ! სიამოვნებით მივიჩნევდი მათ სიზმრებად...

მელე ფონტი. რა? ნუთუ ჩემი გონიერი სარა მათ სხვა რამედ მიიჩნევდა? სიზმრებია, ძვირფასო მის, სიზმრები!.. რა უბედურია აღამიანი! ნუთუ შემოქმედმა მისთვის საკმარისი ტანჯვა ვერ გამოიხატა სინამდვილის სამეფოში? ნუთუ მას დასჭირდა, რომ ადა-მიანის ტანჯვათა გასამრავლებლად შეექმნა კიდევ უფრო ვრცელა სამყარო წარმოსახვებისა?

სარა. ნუ ემღერები ზეცას! მან ეს წარმოსახვები ჩვენს ნებას დაუმორჩილა. ისინი ჩვენს მოქმედებაზე არიან დამოკიდებულნი: თუ ეს მოქმედება ჩვენს მოვალეობასა და სათნოებასთანაა შეთანხმებული, მაშინ მათი თანამგზავრი წარმოსახვებიც ჩვენს სიმშვიდესა და სიამოვნებას ემსახურებიან. მხოლოდ ერთადერთ მოქმედებას შელეფონტ, ერთადერთ წყალობას, რომელსაც მოიღებს ჩვენზე საუკუნო მშვიდობის მათეფიქსი, შეუძლია განკურნოს ჩემი აშლილი ფანტაზია. ნუთუ ჩემი გულისათვის რაღაც დღით აღრე არ გააკეთებთ იმას, რასაც ოდესმე მაინც გააკეთებთ? შემთხვევით და დაფიქრებით, რომ თუკი ამით წარმოსახვის ტანჯვებისაგან გამათავისუფლებთ, ეს წარმოსახული ტანჯვებიც ხომ ტანჯვებია და იმისთვის, ვინც მათ განიცდის, ნამდვილ ტანჯვებს წარმოადგენენ. ახ, ნეტავ შემეძლოს წუხანდელი საშინელებანი იმის ნახევარი სი-ცხადით გადმოცემა, როგორც მე განვიცადე!.. ტირილითა და გოდებით, ამ ჩემი ერთადერთი საქმიანობით, დაღლილი, ნახევრად თვალდახუჭული ჩავწევი სარეცელში. ჩემს არსებას ესაჭიროებოდა ერთი წუთით შესვენება, რომ ახალ ცრემლთათვის მოეკრიბა ძალ-ღონე, მაგრამ ჯერ კარგადაც არ ჩამძინებოდა, რომ საშინელ ფრი-ალო კლდის პირას აღმოვჩნდი. თქვენწინ მიმიძღვებოდით, მე კი მოვ-ღვედით უკან გაუბედავი, მერყევი ნაბიჯებით, რომელთაც ხანდახან ძალას მატებდა თქვენი მზერა, დროდადრო რომ მტყორცნიდით ხოლმე. უეცრად უკნიდან შემომესმა ალერსიანი ძახილი, რომელიც მიზრქანებდა შევჩერებულიყავ. ეს იყო მამაჩემის ხმა. საბრალო ჩემო თავო! ნუთუ მისი დაფიქრება არაფრით არ შეგიძლია? ეჰ! იქ-ნებ იმასაც ასეთივე უღმობელი სამსახური გაუწია მესხიერებამ? იქ-ნებ იმასაც არ შეუძლია ჩემი დაფიქრება? მაგრამ მან მე დაფიქრება ეს ნუგეშია! სასტიკი ნუგეში მისი სარაათვის! მომისმინეთ, მელეფონტ! სწორედ მაშინ, ამ ნაცნობი ხმის გაგონებაზე უკან მოხედვა რომ დაგა-ბიერ, ფეხი ამისხლტა, შევტორტმანდი და უფსკრულში უნდა გადა-მეზილიყავი, მაგრამ დროზე შემაკავა ჩემივე მსგავსმა არსებამ. ის იყო, მინდოდა მსურველ მადლობა მეტყვა, რომ მან უზღიდან ხან-ჯალი ამოიძრო. „იმისათვის გადაგარჩინეთ, შესძახა, რომ მომეკა-
66

ლოო!“ მომიქნია ხანჯალი და ოჰ! ტკივილისაგან გამომ-მეღვიძა. ფხიზელიც ვგრძნობდი სასიკვდილო ჭრილობის სიმწვავეს, მაგრამ არ მიგრძენია ის სიამოვნება, რომელიც ამ ჭრილობას ახ-ლავს ხოლმე: შეგრძნება იმისა, რომ სიცოცხლის დასრულებასთან ერთად წამებასაც ბოლო ედება.

მელე ფონტი. ოჰ! ძვირფასო სარა, სიტყვას გაძღვეთ, რომ თქვენს წამებას ბოლო მოეღება სიცოცხლის დასრულების გარეშე, რაც უთუოდ ჩემი სიცოცხლის დასასრულიც შეიქნებოდა. დაფი-ქრეთ ეს საშინელი უაზრო სიზმარი.

სარა. თქვენგან მოველი იმ ძალას, რომლითაც შევძლებ ამის დაფიქრებას. სიყვარულია ეს თუ ცთუნება, ბედნიერებაა თუ უბედუ-რება, მან ჩამაგდო მე თქვენს მკლავებში. თქვენ გეკუთვნიოთ ჩემი გული და მარად თქვენი ერთგული ვიქნები. მაგრამ ჯერ არ გეკუთვ-ნიოთ იმ მსაჯულის წინაშე, რომელიც თავის კანონთა მცირედი დარ-ღვევის გამოც კი იმუქრება სასჯელით...

მელე ფონტი. დაე მხოლოდ მე დამატყდეს თავს მთელი ეს სასჯელი.

სარა. ისეთი რა უნდა დაგატყდეთ თავს, რომ მეც არ მომხგ-დეს?... ყალბად ნუ გაიგებთ ჩემს დაჟინებულ ჩაგონებას. სხვა ქალი, ასეთივე მცდარი ნაბიჯით თავისი პატიოსნება რომ დაეკარგა, ალბათ კანონიერი შეუღლების გზით თავისი ღირსების თუნდაც ნაწილობ-რივ აღდგენას ეცდებოდა. მე კი, მელეფონტ, ამაზე სულ არ ვფიქ-რობ, რადგან არ მსურს ქვეყნად სხვა რამ პატივი, გარდა თქვენი სიყვარულისა. მე მსურს თქვენთან შეუღლება არა ქვეყნის დასა-ხად, არამედ მხოლოდ ჩემთვის. და თუ ასე მოხდა, მაშინ სიამოვნებით მივიღებ ჩემს შერცხვენას, თითქოს არაფრად არ მი-მანდეს ჩემი ღირსება. შეგიძლიათ არ გამომაცხადოთ თქვენს შეუ-ღელ. თუ ეს არა გსურთ. შეგიძლიათ ის მიწოდოთ, რაც თქვენი ნება იქნება, მე არ მსურს გატარო თქვენი ვვარი. შეგიძლიათ ჩვენი კავ-შირი ისე საიდუმლოდ შეინახოთ, როგორც ეს მოგებასიათებათ. ჩემს თავს ამ კავშირის უღირსად ჩავთვლიდი, რომ მისგან სხვა რაიმე სარგებლობას გამოველოდე. გარდა სინდისის დამშვიდებისა.

მელე ფონტი. გეყოფათ, მის, თორემ თქვენს თვალწინ ახლავე თავს მოვიკლავ. ო, რა ბედმევი ვარ, რომ გამბედაობა არა მყოფნის, უფრო მეტად გაგაუბედუროთ! გაიხსენეთ, რომ მე მომენ-დეთ, როგორც ხელმძღვანელს, დაფიქრებით, რომ მე მოვალე ვარ, ორივეს სასიკეთოდ შორს ვიციქრო და რომ ახლა ყური უნდა მო-მუყრუო თქვენს საჩივრებს, რათა მთელი თქვენი სიცოცხლის მან-

ძილზე უფრო მწვავე საჩივრები არ მოვისმინო. ნუთუ დაგავიწყდათ ის, რასაც ხშირად გეუბნებოდით ჩემი თავის გასამართლებლად? ს ა რ ა. არ დამევიწყებია, მელეფონტ. თქვენ გინდათ, უწინარეს ყოვლისა, იხსნათ მემკვიდრეობით კუთვნილი ქონება. თქვენ გინდათ ჯერ იხსნათ წარმავალი სიმდიდრე და მე კი შეიძლება ამის ფასად მარადიული განძი დამაკარგვინოთ.

მ ე ლ ე ფ ო ნ ტ ი. ექ! სარა, თქვენთვის რომ ყველა წარმავალი სიმდიდრე ისევე ხელმისაწვდომი იყოს, როგორც თქვენი სათნოებისათვის მარადიული განძია მისაწვდომი... ნუ ახსენებთ ჩემთან მაგ სიტყვას! ჩემი სათნოებისათვის? ნუ ახსენებთ ჩემთან მაგ სიტყვას! წინათ ის ჩემთვის ტყბივით ჯერადა, ახლა კი საზარელ გრგვინვასავით მესმის.

მ ე ლ ე ფ ო ნ ტ ი. რაო? მაშ იმას, ვინც სათნოა, აღარც ერთი შეცდომა არ უნდა მოუვიდეს? ერთადერთი შეცდომას ნუთუ ისეთი საბედისწერო ძალა აქვს, რომ შეუძლია მთელი რიგი შეუბღალავი წლები განაღდვროს? მაშინ აღარც ერთი ადამიანი სათნო არა ყოფილა. მაშინ ნარდება პაერში, როცა გვონია, რომ მეგრად გიჭირავს ხელში. მაშინ სად არის ისეთი ბრძენი, რომელიც ჩვენზე დაკისრებულ მოვალეობას ჩვენსავე ძალებს შეუფარდებს? მაშინ ჩვენი არსებობის მთავარი მიზანი ის ყოფილა, რომ მუდამ დასჯისაკენ მივისწრაფოდეთ. მაშინ... მაგრამ არა! მე მემინია ყველა იმ საზარელი შედეგისა, რომელშიც შეიძლება თქვენმა სულმოკლეობამ გაგაბათ! არა, ძვირფასო მის, თქვენ ისევ ის სათნო სარა ხართ, რომელიც იყავით ჩემი გაცნობის საბედისწერო დღემდე. თუ თქვენს თავს ასე სასტიკად სჯით, მაშინ მე როგორი თვალთმაქც უნდა შემომხედოთ!

ს ა რ ა. სიყვარულის თვალთ, მელეფონტ.

მ ე ლ ე ფ ო ნ ტ ი. ო, მაშინ მაგ სიყვარულის გულისათვის, მაგ დიდსულოვანი სიყვარულის გულისათვის, რომელიც არად აგდებს ჩემს სულმდაბლობას, მუხლმოყრილი გვედრებით: დამშვიდდეთ და კიდევ რამდენიმე დღე მოითმინეთ.

ს ა რ ა. რამდენიმე დღე! ერთი დღეც კი რარიგ ხანგრძლივია. მ ე ლ ე ფ ო ნ ტ ი. წყევული ანდერძი! წყევულიმც იყოს მომავლადვი ბიძაჩემის სისულელე: მან თავისი ქონება მხოლოდ იმ პირობით მიანდერძა, თუ ხელს შევთავაზებ ნათესავ ქალს, რომელსაც ისევე ვეძულვარ, როგორც მე იგი. თქვენ, ჩვენ თავისუფალ მისწრაფებათა მტარვალნი, თქვენ მოგეწირებათ ყველა ის უბედურება და დანაშაული, სადამდეც მივყვართ თქვენს ძალმომრეობას... ოხ, რომ შემძლოს ამ სამარცხვინო მემკვიდრეობისაგან განთავისუფლება! ვიღ-

რე მამაჩემის ქონება ჩემი არსებობისათვის საკმარისი იყო, მე ამ მემკვიდრეობას ყოველთვის ზიზღით ვეკიდებოდი და იმის ღირსადაც კი არასოდეს ჩამითვლია, რომ ამ საკითხზე ჩავფიქრებულყავი. მაგრამ ახლა, ახლა, როცა მთელი ქვეყნის საუნჯეს მხოლოდ იმისათვის ვინატრებ, რომ ის ჩემი სარას ფერხითი დაედო, ახლა, როცა მხოლოდ იმაზე უნდა ვიზრუნო, რომ საზოგადოებაში ისეთი ალგილი დაიკავოთ, როგორც თქვენს წოდებას შეეფერება, იძულებული ვარ ამ მემკვიდრეობაში ვეძიო ჩემი თავშესაფარი.

ს ა რ ა. რომელიც შეიძლება ბოლოს მაინც წაგივიდეთ ხელიდან.

მ ე ლ ე ფ ო ნ ტ ი. თქვენ ყოველთვის ცუდად იფიქრებთ ხოლმე. არა, ის ქალი, რომელსაც ეს ანდერძი ისევე შეეხება, როგორც მე, წინააღმდეგი არაა გარკვეული პირობით შევთანხმდეთ. ნაანდერძევი ქონება ჩვენ თანატოლად უნდა გავანაწილოთ და, ვინაიდან მას არ შეუძლია ჩემთან ერთად ისარგებლოს მთელი ამ ქონებით, იმითაც კმაყოფილი დარჩება, თუ ნახევარი ქონებით მისგან გამოვისყიდი ჩემს თავისუფლებას. ყოველ საათს ველი უკანასკნელ ცნობებს ამ საქმის შესახებ, რომლის დაყოვნების გამოც გვიხდება ამდენ ხანს აქ ყოფნა. როგორც კი მივიღებ ამ ცნობებს, აქ ერთ წუთსაც აღარ გავჩერდებით. ძვირფასო სარა, ჩვენ მაშინვე გავემგზავრებით საფრანგეთში, სადაც ჰპოვებთ ახალ მეგობრებს, რომელთაც ახლავე ახარებთ თქვენი ნახვისა და დაახლოების მოლოდინი. და ეს ახალი მეგობრები უნდა იქნან ჩვენი შეუღლების მოწმენი.

ს ა რ ა. ისინი იქნებიან ჩვენი შეუღლების მოწმენი? ულმობელო! მაშ ეს შეუღლება ჩემს სამშობლოში არ უნდა მოხდეს? მაშ ჩემი სამშობლო როგორც დამნაშავემ უნდა დავტოვო? ნუთუ გგონიათ, რომ ასეთ მდგომარეობაში გამბედაობა მეყოფა, ზღვას მივენდო? ვისაც დაღუპვისაგან მხოლოდ ერთი მოქანავე ფიცრით დამორებულს შეუძლია იყოს გულგრილი, იმას ჩემსაზე უფრო მშვიდან უფრო გამოფიტული გული უნდა ჰქონდეს. ყოველი ტალღა, რომელიც ჩვენს გემს დაეჯახება, სიკვდილის ხმასავით ჩამესმება ყურში. ქარის ყოველი დაბერვა წყველა-კრულვას მომიტანს ჩემი სამშობლოს ნაპირებიდან და უმცირესი ლელვაც კი ჩემს თავზე გამოტანილ სასიკვდილო განაჩენად მომეჩვენება... არა, მელეფონტ, არა მგონია, რომ ასე შეუბრალებლად მომექცეთ. თუ თქვენ საბოლოო შეთანხმებამდე ვიცოცხლე, მან აქ არ უნდა მოგვისწროს. მან იმ დღემდე არ უნდა მოგვისწროს, ვიდრე არ დამავიწყებთ ტანჯვა-წამებით აღსავსე ხანგრძლივ დღეებს, აქ ცრემლთა ფრქვევაში რომ გავატარე. ეს იქნება წმიდათა წმიდა დღე... ოხ! რომელი დღე იქნება ეს, ბოლოს და ბოლოს?

მელეფონტი. ნუთუ არ გესმით, ძვირფასო მის, რომ აქ ჩვენს შეუღლებას მოაკლდება ის საზეიმო ელფერი, რომელიც მას უნდა მივცეთ?

სარა. წმიდა საიდუმლოებს საზეიმო ელფერი არ მატებს სიმტკიცეს.

მელეფონტი. მაგრამ...

სარა. გაოცებული ვარ. ნუთუ თქვენ ასეთი უმნიშვნელო რამ გინდათ მოისაბაოთ? ო, მელეფონტი, მელეფონტი! მე რომ ურყევ კანონად არ მიმელო, არასოდეს დავეძვებულიყავი თქვენი სიყვარულის წინაშე. მაშინ ამ გარემოებას შეეძლო... მაგრამ კმარა; შეიძლება მოგეჩვენოთ, რომ სწორედ ახლა შეგეპარა ეჭვი თქვენს სიყვარულში.

მელეფონტი. თქვენი დაეჭვების პირველი წამი ჩემი სიცოცხლის უკანასკნელი წამი იქნება. ოჰ, სარა! რითი დავიმსახურე, რომ თუნდაც მომავალში შეძლება რაიმე ეჭვი დაგებადოთ? მართალია, ის გულწრფელი აღსარებები, რომლებითაც ჩემი წარსული უწყისო ცხოვრება უყოყმანოდ გადმოგიმალეთ, თქვენს თვალში პატივისცემას ვერ მომიხვეჭენ, მაგრამ მათ ხომ ჩემდამი ნდობა მაინც უნდა გაეღვიძებინათ! გარყვნილმა მარულმა გამახვია თავის ბადეში, რადგან მე იმ ქალისადმი ვგრძნობდი რაღაც ისეთს, რასაც ხშირად სიყვარული ეძახიან, მაგრამ იშვიათად თუ აღმოჩნდება ნამდვილი სიყვარული. შეიძლება მე ახლაც მისი სამარცხვინო ბორკილი მეტარებინა, რომ ზეცას არ შეგზარალებოდო, რომელმაც, ალბათ, მთლად უღირსად არ მიიჩნია ჩემი გული, რომ უკეთესი ალით აღენთო. თქვენი დანახვა, ძვირფასო სარა, და მარგულისთანავე ყველა ქალის დავიწყება ერთი იყო. მაგრამ რა ძვირად დავიჯდათ ჩემი გამოსხნა. მე უკვე ძლიერ შევეფიერებ ბიწიერებას, თქვენ კი მასზე არავითარი წარმოდგენა არა გქონდათ...

სარა. ნუღარ გავიხსენებთ მაგას...

გამოსვლა მარვა

ნორტონი. მელეფონტი. სარა.

მელეფონტი. რა გინდა?

ნორტონი. ის იყო სახლიდან გავიდი, რომ ვიღაც მსახურმა ეს წერილი მომაჩვენა ხელში. მისამართი თქვენს სახელზეა, ბატონო ჩემო.

მელეფონტი. ჩემს სახელზე? ვინ იცის აქ ჩემი სახელი? (დახედავს მისპარსს) ღმერთო!

სარა. შეგეშინდათ?

მელეფონტი. სრულიად უმიზეზოდ, ძვირფასო მის, როგორც ვხედავ მე ეს ხელი სხვისი მეგონა.

სარა. ვისურვებ, რომ წერილის შინაარსი თქვენთვის ისევე სასიამოვნო იყოს, როგორც თვითონ ისურვებთ.

მელეფონტი. ვფიქრობ, მნიშვნელოვანს არაფერს არ უნდა შეიცავდეს.

სარა. მარტო ყოფნისას კაცს ნაკლები ძალ-ღონის დაძაბვა სჭირდება, თავის თავს რომ დაუფლოს. ნება მიბოძეთ, წავიდე ჩემს ოთახში.

მელეფონტი. მგონი რაღაცას ვარაულობთ კიდევ?

სარა. არაფერს, მელეფონტი.

მელეფონტი (გააცოლებს). ერთ წუთში თქვენთან ვიქნები, ძვირფასო მის.

გამოსვლა მაცხრა

მელეფონტი. ნორტონი.

მელეფონტი (ისევ წერილს დასტერის). ღმერთო სამართლიანო! ნორტონი. ვაი თქვენ, თუ იგი მხოლოდ სამართლიანია!

მელეფონტი. ნუთუ ეს შესაძლებელია? კვლავ ვხედავ ამ საზოგადოებრივ და შიშისაგან არა ვქვავდები? ის არის? განა ის ხელი არ არის? რაღა მეეჭვება? ნამდვილად ის არის! ოჰ, მეგობარო, მარგულის წერილია! რომელმაც ფურიამ, რომელმაც სატანამ ასწავლა მას ჩემი ადგილსამყოფელი? რაღა სურს ჩემგან? გასწი ახლავე და მიიღე ზომები, რომ აქედან დაუყოვნებლივ გავემგზავროთ. მაგრამ მოიცა! შეიძლება ეს საჭირო არ იყოს. იქნებ ჩემმა ზიზლით სავსე გამოსათხოვარმა წერილებმა მარგულს ისეთივე ზიზლით ჩემთან შეხვედრის სურვილი გაუღვიძეს? აი! გახსენი წერილი; წაიკითხე. მე თვითონ ვერ გამიხვდია.

ნორტონი (კითხულობს). „თუ ინებებთ და მცირედ ყურადღებას მიაქცევთ, მელეფონტი, იმ სახელს, რომელსაც ამ ბართის ბოლოში ნახავთ, მიხვდებით, რომ სულაც არ იყო საჭირო გრძელი წერილი მომეწერა...“

მელეფონტი. წყეულიმც იყოს მისი სახელი! ო, ნეტავ არასოდეს გამეგონა! ცოცხალთა სიიდან რომ შეიძლებოდეს მისი ამოშლა!

ნორტონი (განაგრძობს კითხვას). „თქვენს მოძებნაში სიყვარული დამეხმარა და მანვე შემიმსუბუქა ამ ძებნით გამოწვეული ტანჯვა-წვალება“.

მელეფონტი. სიყვარული? ბოროტმოქმედო! შენ ჩირქს ცხებ სახელს, რომელიც მხოლოდ სათნოებას შეპყვრის!
ნორტონი (განაგრძობს). „სიყვარულმა მეტიც შემადღებინა...“

მელეფონტი. მაკანკალებს...
ნორტონი. „მან შთამაგონა უკან გამოგდევნებოდით“...

მელეფონტი. მოლაღატე! რასა კითხულობ? (გამოსტაცებს წერილს ხელიდან და თვითონ კითხულობს.) „მან შთამაგონა უკან გამოგდევნებოდით. მე აქა ვარ, ახლა კი თქვენზეა დამოკიდებული, ჩემს მოსვლას დაელოდებით, თუ აქეთ დამასწრებთ. მარვუდი“.

ეს რა მეხი დამატყდა თავს! იგი აქ არის! სად იმყოფება ნეტავ? ამ თავხედობისათვის მან სიცოცხლით უნდა აგოს პასუხი.
ნორტონი. სიცოცხლით? მარვუდის ერთი შემოხედვა საკმარისი იქნება, რომ კვლავ მის ფერხთით გაერთხათ. მოიფიქრეთ, თუ რას აპირებთ! მარვულს არ ესაუბროთ, თორემ თქვენი საბრალო სარა მთლად დაიღუპება.

მელეფონტი. უბედური ვარ! არა, მე მას უნდა ველაპარაკო, ვიდრე სარას ოთახში მომძებნის, და ამ უდანაშაულო არსებაზე გადმონათხევს მთელ თავის ცოფს.

ნორტონი. ბატონო ჩემო...

მელეფონტი. ნულარაფერს მეტყვი! ერთი მიჩვენე, (დახედავ! წერილს.) თავისი მისამართი თუ აქვს აღნიშნული. აი, აქ არის, წამო, წამიყვანე. (გაღან.)

მოქმედება მეორე

ბამოსვლა პირველი

სცენა წარმოადგენს მარვუდის ოთახს სხვა სასტუმროში.

მარვუდი (ღიღის ხალათით). პანა.

მარვუდი. ბელფორდმა ხომ გადასცა წერილი დანიშნულ ბისამებრ, პანა?

პანა. ღიას, გადასცა.

მარვუდი. თვითონ მას?

პანა. მის მსახურს.

მარვუდი. ვერც კი წარმომიდგენია, როგორ შთაბეჭდილებას მოახდენს წერილი. ცოტა ალღევებული არ გეჩვენები, პანა? მართლაც ცოტათი მოუსვენრად ვგრძნობ თავს... მოლაღატე! მაგრამ წყნარად! სიბრაზემ არ უნდა შემიპყროს. თავის შეკავება, სიყვარული, ხვეწნა-ვედრება, აი ის ერთადერთი იარაღი, რომელიც უნდა გამოვიყენო მის წინააღმდეგ, როცა მისი სუსტი მხარე კარგად ვიცო.

პანა. თუ იგი ყოველივე ამას მტკიცედ დახვდება?

მარვუდი. მტკიცედ დახვდება?.. მაშინ გაგზარაზდები კი არა, კოლეცა გაგშმაგლები. მე ამას ვგრძნობ, პანა, და ახლავეც კი მზადა ვარ ავენთო.

პანა. თავი შეიკავეთ, ის შეიძლება ამ წუთსაც მოვიდეს.

მარვუდი. მოვა კი? ხომ არ გადაწყვიტა, რომ უფრო მტკიცედ თავისთან დამხვდება? მაგრამ იცო, პანა, უმთავრესად ვისზე ვამყარებ იმის იმედს, რომ ის ორგული ტრფობის ახალ საგანს ჩამოვიცილო? — ჩვენს ბელაზე.

პანა. მართალი ბრძანდებით. იგი მელეფონტის სათაყვანო კერაა და ძალზე ჭკვიანურად მოიქეცით, თან რომ წამოიყვანეთ.

მარვუდი. თუკი მისი გული ძველი სიყვარულის მიმართ აღმოჩნდება ყრუ და უგრძნობელი, თავისი სისხლხორცის ენას მიიწვ

გაიგებს. ამ რამდენიმე ხნის წინათ მან იმ საბაბით წამართვა ბავ-
შვი, რომ ისეთი აღზრდა უნდა მიეცე, როგორსაც შენ ვერ მისცემო.
მხოლოდ ეშმაკობით დავტყუე ჩემი გოგონა აღმზრდელ ქალს, რო-
მელსაც მელეფონტი იგი ჩააბარა და წინასწარ იმაზე მეტი გადა-
უხადა, რაც მთელი წლის განმავლობაში ერგებოდა. გამოქცევის წინა
ღღეს მან სასტიკად გააფრთხილა ეს ქალი, არ მიელო ვილად მარჯული,
რომელიც შეიძლება მასთან მისულიყო და ბავშვის დედად გამოე-
ცხადებინა თავი. ამ ბრძანებამ კარგად მიმახვედრა, თუ როგორ გვა-
ცხადებინა იგი მე და ბელას. მელეფონტი ისე უყურებს მას, როგორც
თავისი არსების ძვირფას ნაწილს, მე კი, როგორც უბედურ ქმნილე-
ბას, მეტისმეტად რომ მოჰყირკებია მთელი თავისი სიმშვენიერით.

ჰანა. რა უმადურობაა!

მარგული. ეჰ, ჰანა, უმადურობა გარდაუვალი შედეგია იმ
სამსახურისა, რომლისთვისაც ყოველგვარი მადლობა უმნიშვნელო
გასამრჯელო იქნებოდა. რატომ გავუწიე მას ეს ავბედითი სამ-
სახური. ნუთუ წინასწარ ვერ დავინახე, რომ იგი მელე-
ფონტის თვალში თავის ღირსებას მუდამ ვერ შეინარჩუნებდა? რომ
ამ სამსახურის ფასი განისაზღვრება იმ დაბრკოლებებით, რომლე-
ბითაც ჩვენ სიამოვნებას ვამკობთ ხოლმე და რომ იგი იმ სიტუა-
ციასთან ერთად ჰქრება, რომელსაც დროის უღმობელი ხელი შეუმჩ-
ნევლად, მაგრამ აუცილებლად წარხოცს ჩვენი სახიდან?

ჰანა. ო, ქალბატონო, ჯერ კიდევ დიდხანს ნუ შეგაშინებთ ეს
უღმობელი ხელი. მე ვხედავ, რომ თქვენმა სილამაზემ ახლად მი-
აღწია თავისი გაფურჩქნის ხანას და რომ თქვენი მშვენიერება ახალ-
ახალ თაყვანისმცემლებს შეგძენდათ, მისთვის ამის უფლება რომ
მიეცათ.

მარგული. გაჩუმდი, ჰანა! შენ ისეთ დროს მეპირფრები,
როდესაც ჩემთვის ყოველგვარი პირფერობა საეჭვო ხდება. სისულე-
ლვა, ვიფიქრო ახალ-ახალ თაყვანისმცემელთა შექენაზე, როცა იმის
ძალაც აღარ შემწევს, რომ შექენილი შევინარჩუნო.

ბამოსვლა მორაე

მსახური. მარგული. ჰანა.

მსახური. ქალბატონო, თქვენთან ნებავთ საუბარი.
მარგული. ვინ არის?

მსახური. მგონი, სწორედ ის ბატონია, თქვენ რომ წე-
რილი გაუგზავნეთ. ყოველ შემთხვევაში, მას ის მსახური ახლავს,
რომელმაც წერილი გამომართვა.

მარგული. მელეფონტი! ჩქარა შემოიყვანე! (შახური გადის.)
ოჰ, ჰანა, აი ის მოვიდა! როგორ მივიღო? რა ვუთხრა? როგორი სა-
ხით შევხედე? ეს გამომეტყველება თუ არის საკმაოდ მშვენიერ? შე-
მომხედე!

ჰანა. შეუძლებელია მას მშვიდი ეწოდოს.

მარგული. მაშ ამას?

ჰანა. სიკეკლუცე შეჰმატეთ.

მარგული. იქნებ ასე?

ჰანა. მეტისმეტად ნაღვლიანია.

მარგული. ამ ღმილით რომ შევამკო?

ჰანა. საუცხოოა! ოღონდ უფრო თავისუფლად... მოდის.

ბამოსვლა მესამე

მელეფონტი. მარგული. ჰანა.

მელეფონტი (შეზოლის მკაცრი, დაღვრეპილი სახით.) მარგული!
მარგული (ხელუბაშლილი, ღმილით გაქანება მასკენ). მელეფონტი!
მელეფონტი (განზე). მკვლელი! რა თვალთ შემიმხედია!
მარგული. უნდა მოგეხვიოთ, ჩემო მზუნანთო, ძვირფასო
ღტოლვილო! თქვენც გაიზიარეთ ჩემი სიხარული! თავს რატომ არი-
ღებთ ჩემს ალერსს?

მელეფონტი. მარგული, მე მეგონა, სხვაგვარად მიმიღებდით.

მარგული. რატომ სხვაგვარად? იქნებ უფრო ალერსიანად?
უფრო აღტაცებით? ეჰ, მე მართლაც უბედური ვარ, რომ ისე ვერ
გამოვხატავ, როგორც ვგრძნობ!.. ხედავთ, მელეფონტი, ხედავთ, რომ
სიხარულსაც თავისი ცრემლები აქვს? აი მოცურავენ ეს ცრემლები,
შვილნი უტკბები ნეტარებისა!... მაგრამ, ვაი, რომ ამაოდ! მელეფონ-
ტის ხელი მათ არ შემომიშობს.

მელეფონტი. წავიდა ის დრო, მარგული, როცა მაგვარი სა-
უბრით მაჯადოებდით. ახლა სულ სხვა კილოთი უნდა მელაპარა-
კებოდეთ. აქ იმისათვის მოვედი, რომ თქვენი უკანასკნელი საყვე-
დურები მოვისმინო და მათ პასუხი გავცე.

მარგული. საყვედურები? რა საყვედური უნდა გითხრათ, მე-
ლეფონტი? არაფერი.

მელეფონტი. მაშ რისთვის დაგჭირდათ აქ მოსვლა?
მარგული. ეჰ, რა უცნაური კაცი ხართ, მელეფონტი! რა-
ტომ მაიძულებთ გავიხსენო ის უმნიშვნელო ამბავი, რომელიც
იმ წამსვე გაპატიეთ, როცა გავიგე? ნუთუ საყვედურს იმსახურებს

ის ხანმოკლე ორგულობა, რომლის მიზეზი თქვენი ავხორცობაა და არა თქვენი გული? და ამაზე ერთად ვიცინოთ.

მეღეფონტი. სცდებით. ჩემი გული გაცილებით მეტ მონაწილეობას იღებს ამ გატაცებაში, ვიდრე ოდესღაც ერია ჩვენს მრუშობაში, რომლის გახსენებაც ახლა ზიზღის გარეშე არ შემიძლია.

მარგუდი. ძალზე კეთილი გული გაქვთ, მეღეფონტო. იგი ყოველთვის უჯერებს თქვენს წარმოსახვას. გამიგონეთ, მე უფრო უკეთ ვიცნობ მას, ვიდრე თქვენ თვითონ. ის რომ საუკეთესო გული არ იყოს, ნუთუ ასე გაწვავალდებოდი მის შესანარჩუნებლად.

მეღეფონტი. შესანარჩუნებლად? გეუბნებით: ის თქვენ არასოდეს არ გკუთვნიანიათ.

მარგუდი. მე კი გეტყვით, რომ ის ახლაც მე მკუთვნიანია.

მეღეფონტი. რომ ვიცოდე, მარგუდ, ჩემი გულის თუნდაც ერთი კუნძული კვლავ თქვენ გეკუთვნიან, მას აქვე, თქვენ თვალწინ ამოვიგლეჯდი მკერდიდან.

მარგუდი. თქვენ დაინახავდით, რომ მასთან ერთად ამოგლეჯდით ჩემს გულსაც. და მაშინ, მაშინ ეს ამოგლეჯილი გულედი ბოლოს და ბოლოს მოახერხებდნენ შეერთებას, რასაც ასე ხშირად ეძებდნენ ჩვენს ბაგეებზე.

მეღეფონტი (განზე). ო, რა გველია! ახლა ყველაზე უკეთესი ის იქნება, რომ გაიქცე... მოკლედ მითხარით, მარგუდ, რატომ გამოიმედიეთ უკან? ოღონდ მითხარით უბრალოდ, მაგ ღიმილისა და შემოხედვის გარეშე, ჩემთვის ცთუნების მთელ ჯოჯოხეთს რომ წარმოადგენს.

მარგუდი. (გულითადად). მომისმინე, ჩემო ძვირფასო მეღეფონტო. კარგად მესმის, რაც გეპარტება. ყინმა და სილამაზით გატაცებამ მთლად დაგიმორჩილეს. დაე ასე იყოს! საჭიროა მათ ნება მივცეთ, რომ იზობოქრონ. წინააღმდეგობის გაწევა სისულელეა. თუ თავისუფალ გასაქანს მისცემთ, ისინი თანდათან მიყუჩდებიან და ბოლოს კი მთლად ჩაკედებიან. ისინი თავისთავად გაქარწყლდებიან. ნუთუ შეგიძლია, თავქარიანო, მისაყვედურო, რომ ოდესმე ეჭვიანობა დამიწყია, როცა სხვა, ჩემზე გაცილებით ლამაზი ქალები შენს თავს დროებით მტაცებდნენ ხოლმე? მე ხომ ყოველთვის გრთავდი ასეთი გატაცების ნებას და ამით უფრო მოგებულ ვერჩებოდი, ვიდრე წაგებულნი? შენ კვლავ უბრუნდებოდი ჩემს მკლავებს უწინდელზე მეტად მგზნებარე და გულწრფელი და ეს მკლავებიც შენთვის მძიმე ბორკილები კი არ იყო, არამედ მხოლოდ მსუბუქი ჯაჭვები. განა მე თვითონ არ ვიყავი შენი მესაიდუმლი, როცა შეტი აღარაფერი გრჩებოდა ჩემთვის გასანდობი, გარდა იმ ალერ-

სისა, რომელსაც მე მტაცებდი და სხვებს უძღვნიდი? რატომ გგონია, რომ, შენს წინაშე ჯიუტობას გამოვიჩინე, რის უფლებაც ახლა უფრო ცოტა მაქვს, ვიდრე ოდესმე, ანდა, შეიძლება, სულაც აღარ გამაჩნია? თუ გული ჯერ კიდევ არ გაგვრილებია, იმ ლამაზ სოფელს გოგონას ისევ პირველი გატაცებით ეტრფი და უიმისოდ გაძლება ჯერ არ შეგიძლია, მაშინ ვინ გიშლის, მასთან დარჩე, ვიდრე ამას საჭიროდ ჩასთვლი? განა ამის გამო უგუნური ნაბიჯი უნდა გადასდგა და მასთან ერთად გაიქცე ამ სამეფოდან?

მეღეფონტი. მარგუდ, თქვენ ისეთი ხასიათის პატრონი ხართ, რომ სწორედ ასეთი ლაპარაკი შეგფერით. თქვენი ხასიათის სისაძაგლე მხოლოდ იმის შემდეგ შეიცვანი კარგად, რაც ჩემმა სათნო მეგობარმა ქალმა მასწავლა სიყვარულის გარჩევა ავხორცობისაგან.

მარგუდი. შეხედე ერთი! მამ შენი ახალი მბრძანებელი მაღალ ზნეობრივ გრძნობათა პატრონიც ყოფილა? თქვენ, მაშაყაცებმა, თვითონაც არ იცით, რა გინდათ ხოლმე. ხან ჩვენი ორაზროვანი სიტყვები და უწმაწური ხუმრობა მოგწონთ, ხანაც ალტაცებაში მოჰყევა ხართ მხოლოდ და მხოლოდ სათნოებაზე საუბარს, როცა თავს ისე მოგაჩვენებთ, გეგონებათ, შეიძივე ბრძენი ერთად ალაპარაკდით. მაგრამ ყველაზე უარესი ის არის, რომ თქვენ ერთი გზებრძობა და მეორეც. ჩვენ შეგვიძლია თავი მოგაჩვენოთ ჭკვიანდაც და თავქარიანდაც, სერიოზულადაც და მხიარულადაც, მაგრამ ასეც და ისეც ამო რჩება ჩვენი ცდა, რომ ერთგული გაგხადოთ. შენი მშვენიერი წმინდანის რიგიც დადგება. ვფიქრობ, ეგ დღეც ძალიან შორს აღარ არის. შენ ახლა სიყვარულის ძლიერ ბაროქსიზმს განიცდი, რაც, ჩემი აზრით, ორი ან, სულ დიდი, სამი დღე გაგრძელდება. მას მოჰყევა სიყვარულის შედარებით მშვიდი პერიოდი. ამისთვის მომიცია ერთი კვირის ვადა. მეორე კვირაში ამ სიყვარულს მხოლოდ შემთხვევით, გაკვრითლა გაიხსენებ, მესამე კვირაში კი იგი მოგონებად გადაგექცევა. და ეს მოგონებაც რომ მოგებურდება, ისე სწრაფად გადახვალ სრულ გულგრილობაზე, რომ მეოთხე კვირისათვის შენი ახლანდელი გატაცების კვალიც კი არ დარჩება. მთელი ეს ისტორია დაახლოებით ერთ თვეს გაგრძელდება. ამ ხნის შემდეგ კი, მეღეფონტო, ისევ გააბატივ ყველაფერს, ოღონდ ნება მომიცით, თვალყური გადევნო.

მეღეფონტი. ამოდ იმარჯვებთ, მარგუდ, ყველა იმ იარაღს, რომლითაც წინათ ასე წარმატებით ახერხებდით ჩემზე მოქმედებას. პატიოსანი გადაწყვეტილება მიცავს თქვენი სინაზისა და გონება-მახვილობისაგან. ყოველ შემთხვევაში, აღარ მსურს კიდევ ვიყო

რომელიმე მათგანის მსხვერპლი. მე მივდივარ და მხოლოდ ერთს გეტყვით: ამ რამდენიმე დღეში მიხილავთ ისეთი კავშირით შებო-
პილს, რომელიც ყოველგვარ იმედს მოგისპობთ, რომ ოდესმე და-
ვებრუნდები თქვენს ბიწიერ მონობას. რა თქმა უნდა, ჩემი მოქმე-
დების გამართლება უკვე მოგხსენდათ იმ წერილიდან, რომლის
თქვენთვის გადმოცემაც ვბრძანე ჩემი წამოსვლის წინ.

მარგუდი. კარგია, რომ ეს წერილი გამახსენეთ. ერთი მით-
ხარით ვის დააწერინეთ?

მელეფონტი. თქვენ ფიქრობთ, რომ მე თვითონ არ დამი-
წერია?

მარგუდი. შეუძლებელია! დასაწყისი, სადაც რაღაც თანხას
ანგარიშობთ, რომელიც ვითომ ჩემთან გაფლანგეთ, ვიღაც მიკიტანს
უნდა დაეწეროს, ისევე, როგორც დანარჩენი ღვთისმეტყველური
აზღაუბდა — რომელიღაც კვაკერს. მიუხედავად ამისა, მზადა ვარ
ახლავე გადამწყვეტი პასუხი გავცეთ ამ წერილზე. უმთავრეს სა-
კითხს რაც შეეხება, იცოდეთ, რომ ყველა საჩუქარი, რომელიც მო-
მიძღვენით, ხელუხლებელი დარჩა. თქვენ მიერ მოცემული საბანკო
ბილეთი და ბრილიანტები არასოდეს არ ჩამითვლია ჩემს საკუთრე-
ბად, და აი ახლა ყველაფერი თან წამოვიღე, რომ ისევე იმ ხელებს
დავუბრუნო, რომელთაცანაც მივიღე ისინი.

მელეფონტი. ყველაფერი დაიტოვეთ, მარგუდი.

მარგუდი. მე არაფერი არ მსურს დაეიტოვო ამ საჩუქრები-
დან. რა უფლება მაქვს მათზე, თუკი თქვენზე არავითარი უფლება
აღარ მექნება? თუნდაც აღარ გიყვარდეთ, ჩემ მიმართ სამართლია-
ნობა მაინც უნდა გამოიჩინოთ და არ მიმაკუთვნოთ იმ უნამუსო
საყვარლების რიცხვს, რომლებსთვისაც სულ ერთია, ვისი ქისით
გამდიდრდებიან. ოღონდ წამომყევით, მელეფონტი, თქვენ შეგიძლიათ
ერთ წამში გახდეთ ისევე მდიდარი, როგორც, შესაძლოა, დარჩე-
ბოდით. — თუმცა შესაძლოა, არც დარჩენილიყავით, — მე რომ არ
შეგხვედროდით...

მელეფონტი. ეგ რა ბოროტი სული ლაპარაკობს თქვენი
ბაგეებით, ჩემს დასაღუბავად რომ მიუღია ფიცი? ახვარცი მარგუდი
ასე კეთილშობილურად ვერ იაზროვნებს.

მარგუდი. თქვენ ამას კეთილშობილებას უწოდებთ? მე კი
ეს მხოლოდ უბრალო სამართლიანობად მიმაჩნია. არა, ბატონო
ჩემო, არა: მე არ მოგიტხოვ, რომ ჩემ მიერ თქვენი საკუთრების
უბრალო დაბრუნება განსაკუთრებულ რამედ ჩასთვალოთ. მე ეს
არაფერად მიიღობ და ამისათვის თქვენგან წარმოთქმულ უმნიშე-
ნელო მაღლობასაც კი შეურაცხყოფად მივიღებდი, რადგან ეს ხომ

იგივე იქნებოდა, ჩემთვის რომ გეთქვათ: „მარგუდი, თქვენ უმსგავს
მატყუარად მიმაჩნდით, გამაღობთ,“ რომ არ ისურვეთ ჩემი მო-
ტყუება“.

მელეფონტი. კმარა, ქალბატონო, კმარა! გავრბივარ თქვენ-
გან, რადგან ავი ბედი მემუქრება დიდსულოვნების ბრძოლაში ჩა-
მითრის, მე კი ამ ბრძოლაში დამარცხებას ყველაზე ნაკლებად ვი-
სურებდი.

მარგუდი. მაშ გაიტყვით, მაგრამ თან წაიღეთ ყოველივე ისიც.
რაც კი მე თქვენს თავს გამახსენებს. ლატაკი, ყველასაგან მოძულე-
ბული, ღირსებააყრილი და მეგობრებისაგან მიტოვებული, ერთხელ
კიდე მაინცა ცვდი, თქვენს გულში ჩემდამი თანაგრძნობა გაავლდით.
მინდა, უბედურ მარგუდიში მხოლოდ ის საბრალო არსება დაგანახოთ,
რომელმაც თქვენ შემოგწირათ ყველაფერი: ნამუსი, ღირსება, სათ-
ნობა და სინდისი. მინდა გავახსენოთ ის პირველი დღე, როცა მწა-
ხეთ და შეგიყვარდით, ის პირველი დღე, როცა გნახეთ და შემიყვარ-
დით; აგრეთვე ისიც, თუ პირველად რარიც ენის ბორჩიკით, დარცხე-
ნით გამომიტყდით სიყვარულში, ჩემს ფერხითი დამხოვლი.
გავახსენებთ ჩემი სანაცვლო გრძნობის პირველ აღიარებასაც, რო-
მელიც ძალით მათქმევინეთ; იმ ნაშ შემოხედვებსა და მხურვალე
კოცნას, ამ აღიარებას რომ მოჰყვნენ; გავახსენებთ იმ მრავლისმთქმელ
დუმილსაც, როცა ჩვენ დაძაბული გონებით ვწვდებოდით ერთმანეთის
იღვალ გულის წადილს და მიზნდელ თვალებში ვკითხულობდით
ერთმანეთის ფარულ სულიერ განცდებს; იმ მღელვარე მოლოდინსაც
მოახლოვებული სიტკბობებისა და მის დამათრობელ სიხარულს, იმ
შეებით აღსავსე ტკბილ გარინდებს, რომლის დროსაც ისვენებდნენ
ჩვენი დაქანცული სულები, რათა ხელახლა მისცემოდნენ აღფრთოვა-
ნებას. ყოველივე ამას გავახსენებთ, შემდეგ კი მოგეხვევით მუხ-
ლებზე და დაქინებით დაგიწყებთ იმ ერთადერთი საჩუქრის თხოვნას,
რომელზეც უარს თქვენ ვერ მეტყვით და რომელიც მე გაუწითლებ-
ლად შემძლია მივიღო. ეს საჩუქარია — თქვენი ხელით სიკვდილი...

მელეფონტი. უღმობელო! მე თვითონ მსურდა შეპოეწირა
სიცოცხლე. მოითხოვეთ, ეს მოითხოვეთ, ოღონდ ჩემს გულს ნულარ
ისაკუთრებთ. უნდა მიგატოვოთ, მარგუდი, ან საშინელ ურჩხულად
გიქცე. ამასაც დანაშაულს ვჩადივარ, ახლა აქ რომ ვდგევარ და გის-
მენთ. მშვიდობით! მშვიდობით!

მარგუდი. (შეაჩერებს). უნდა დამტოვოთ? მაშ რა გინდათ
რომ დამეპართოს? მე ხომ ახლანდელი ჩემი მდგომარეობით თქვენი
ქმნილება ვარ. მაშ მოიქცით ისე, როგორც ნამდვილ შემოქმედს
შეგვრის. მას მანამდე არ აქვს უფლება ხელი აიღოს თავის

ქმნილებაზე ვიღრე მის მთლიანად დამსხვრევას არ განიზრახავს. ეპ, პანა, ვხედავ, მართო ჩემი მუდარა უძლურია. წადი, მოიყვანე ჩემი შუამავალი, რომელმაც ახლა შეიძლება ერთბაშად იმაზე მეტი დამიბრუნოს, რაც ჩემგან მიუღია (პანა ვადის).

მეღეფონტი. ვინ შუამავალი, მარვული?
მარვული. ის შუამავალი, რომლის წართმევასაც გულით ისურვებდით. იმედი მაქვს ბუნების ჩივილი უფრო მოკლე გზით მოაღწევს თქვენს გულამდე...

მეღეფონტი. შიში მიპყრობს... ნუთუ თქვენ...

გამოსვლა მიოთხე

(არაბელა. პანა. მეღეფონტი, მარვული).

მეღეფონტი. ამას რას ვხედავ? ის არის!.. როგორ გაბედეთ, მარვულ...

მარვული. იქნება მე არა ვარ მისი დედა? მოდი, ჩემო ბელა, მოდი; შეხედე შენს მფარველსა და მეგობარს, შენს... ეპ! დაე მას საკუთარმა გულმა უთხრას, რა შეიძლება იყოს ის შენთვის მფარველსა და მეგობარზე უფრო მეტი.

მეღეფონტი (სახეს მიიბრუნებს). ღმერთო ჩემო, აქ რა მომელის?

არაბელა (შეზინებული მიუახლოვდება). აპ, ეს თქვენ ბრძანდებით, ჩემო ბატონო? თქვენ ბრძანდებით ჩვენი მეღეფონტი?.. არა, ქალბატონო, ის არ არის. ის რომ იყოს, ნუთუ მე არ შემომხედავდა? ნუთუ არ მომეხვეოდა? ის ხომ წინათ ასე იქცეოდა. მე უბედური ბავშვი ვარ! ნეტა რით გვაპარაზე ეს ადამიანი, ეს ძვირფასი ადამიანი, რომელიც ნებას მრთავდა ჩემი თავისთვის მისი ქალიშვილი მეწოდებინა?

მარვული. სდუმხართ, მეღეფონტ? ამ უდანაშაულო ბავშვს შეხედვის ღირსადაც კი არა სთვლით?

მეღეფონტი. ოპ!

არაბელა. იგი ოხრავს, ქალბატონო. რა დაემართა? რითი შეგვიძლია დავებმართო? მე ვერ ვუშველი? ვერც თქვენ? მაშინ მასთან ერთად ჩვენც ოხვრა დავიწყეთ... აპ! როგორც იქნა, შემომხედა, არა, ისევ ამარიდა თვალი! ზეცას შევკურებ, რა უნდა? რასა სთხოვს ზეცას? დაე ზეცამ ყველა სურვილი აუსრულოს, თუნდაც ამის გამო. მე ყველაფერზე უარი მითხრას.

მარვული. მიდი, შვილო, მიდი, ფეხებში ჩაუვარდი. ჩვენნი მიტოვება უნდა, სურს სამუდამოდ მიგვატოვოს.

არაბელა (დაემხობა მუხლებზე მის წინ). აი უკვე მის ფერხ-

თითა ვარ. როგორ? თქვენ გინდათ მიგვატოვოთ? სამუდამოდ მიგვატოვოთ? განა ჩვენთვის მთელ საუკუნედ არ გადაიქცა ის დრო, თქვენ რომ სხვაგან იყავით? კიდევ უნდა დაჯარგოთ? თქვენ ხომ ხშირად გვეუბნებოდით, მიყვარხართო. ნუთუ მათ სტოვებენ ხოლმე. ვინც უყვართ? მაშ, მე არ უნდა ნიყვარდეთ, რადგან არასოდეს არა მსურდა თქვენი განშორება. არასოდეს, და არც ახლა მსურს. მარვული. მეც შეგეყვებოდა ხევწინა-მუდარაში, ჩემო გოგონავ; ოღონდ შენც დამეხმარე... აპა, მეღეფონტ, მეც თქვენს ფერხთითა ვარ.

მეღეფონტი (აკეზებს მარვულს, რომელიც დაჩოქებას აპირებს) მარვულ, საშიშარო მარვულ... და შენც, ჩემო ძვირფასო ბელა (წამოაყენებს). შენც ილაშქრებ შენი მეღეფონტის წინააღმდეგ?

არაბელა. მე თქვენ წინააღმდეგ?

მარვული. რა გადაწყვიტეთ, მეღეფონტ?

მეღეფონტი. ის, რაც არ უნდა გადაწყვიტა, მარვულ, რაც არ უნდა გადაწყვიტა.

მარვული (ეხვევა). ახ, მე ხომ ვიცი, რომ თქვენი გულის პატიოსნება ყოველთვის სძლეოდა თქვენს ვნებათა სიჯიუტეს.

მეღეფონტი. ნუღარ მიტევთ. მე უკვე ისა ვარ, რადაც გინდოდათ გექციეთ: ფიცის გამტეხი, მაცთუნებელი, ყაჩაღი, მკვლელი.

მარვული. ასეთი იქნებით, თქვენი წარმოდგენით, რამდენიმე დღეს, შემდეგ კი მე დამიმადლებთ, რომ ასეთი ნამდვილად არ გახდით. მხოლოდ ერთს გთხოვთ: ჩვენთან ერთად დაბრუნდეთ უკან.

არაბელა. (აღერსით). ო, დიას! დაბრუნდით.

მეღეფონტი. თქვენთან ერთად დაბრუნდეთ? მერედა, შემიძლია?

მარვული. მაგაზე ადვილი არაფერია, თუკი მოისურვებთ.

მეღეფონტი. მაგრამ ჩემი მის...

მარვული. თქვენი მის კი დარჩეს იქ, სადაც არის!..

მეღეფონტი. ა! ბარბაროსო! მაგ სიტყვებმა ჩამახედებს თქვენი გულის სიღრმეში... ნუთუ მე, არამაზადა, გონს აღარ მოვალ?

მარვული. ჩემი გულის სიღრმეში რომ ჩაგებდით, მაშინ დინახავდით, რომ იგი უფრო თანაურგაძნობს თქვენს მისს, ვიდრე თქვენს თვითონ. მე ვლავარაკობ ნამდვილ თანაგრძნობაზე, რადგან თქვენი თანაგრძნობა მხოლოდ ანგარებისა და გულჩვილობის შედეგია.

თქვენ საერთოდ შორს შესტოპეთ ამ თავგადასავლით. ვთქვათ, რომ თქვენ, ქალბებთან ხანგრძლივი ურთიერთობის მეოხებით მათს მოტყუებაში გამოცდილმა მამაკაცმა, გადასწყვიტეთ თქვენი თვალმამაცობის ხელოვნება ამ ახალგაზრდა არსების მიმართაც გამოცდი-

ნებისათვის და მანამდე არ მოიხსენიებ, ვიდრე მიზანს არ მიაღწევით, — ეს კილევ არაფერი, აქ შეგიძლიათ თქვენი ვნებიანი ტემპერამენტი გაიმართლოთ თავი. მაგრამ თქვენ ხომ მოხუც მამას ერთადერთი ქალიშვილი მოსტაცეთ; სიცოცხლე გაუმწარეთ პატიოსან მოხუცს, რომელსაც ერთი ფეხი უკვე სამარეში უდგას; თქვენი სიამოვნების გულსათვის დაარღვიეთ ბუნების უმტკიცესი კავშირი. ამაში, მეღეფონტ, ამაში ვერაფრით ვერ გაიმართლებთ თავს. მას ეცადეთ ახლავე გამოასწოროთ თქვენი შეცდომა, რამდენადაც ეს შესაძლებელია დაუბრუნეთ მტირალ მამას მისი იმედი და გაგზავნეთ გულუბრყვილო გოგონა მშობლიურ სახლში, რათა ეს სახლი, რომელიც შეარცხვინეთ, არ გააპარტახოთ კილევაც.

მ ე ლ ე ფ ო ნ ტ ი. ისლა მაკლია ჩემი სინდისიც აამხებდრით ჩემ წინააღმდეგ! მაგრამ ვთქვათ, რომ თქვენს სიტყვებში სიმართლე იყოს; ნუთუ მე ისეთი უზბლგარეცხილი არამზადა უნდა ვყოფილიყავი, რომ საბრალო მისისათვის ასეთი წინადადებით მიმემართა?

მ ა რ ვ უ ლ ი. უნდა გამოგიტყდეთ, რომ უკვე წინასწარ მოვიფიქრე, როგორ გიხსნათ ამ მოუფიქრებელი ნაბიჯისაგან. როგორც კი გავიგე, სადაც იმყოფებოდით, მაშინვე ვაცნობე ამის შესახებ მოხუც სამსონს. იგი სიხარულით ფეხზე აღარ იდგა და მაშინვე წამოსვლა დააპირა. მივიკრს, რომ აქამდე ჯერ არ მოსულა.

მ ე ლ ე ფ ო ნ ტ ი. რას ამბობთ?..
მ ა რ ვ უ ლ ი. თქვენ მხოლოდ მშვიდად დაელოდეთ მოხუცის მოსვლას და მისს ნუ შეამჩნევინებთ, რომ ამის შესახებ რაიმე იცით. ახლა კი აღარ მსურს აქ მეტ ხანს დაგაკავოთ. დაბრუნდით მასთან, თორემ შეიძლება ეჭვი აიღოს. მაგრამ იმედი მაქვს, დღეს კილევ განახავთ.

მ ე ლ ე ფ ო ნ ტ ი. ო, მარვულ, რა განწყობილებით მოვედი აქ და როგორით გტოვებთ. ერთი მაკოცე, ჩემო საყვარელო ბელა...

ა რ ა ბ ე ლ ა. ეს ერთი კოცნა თქვენთვის, მეორე კი ჩემთვის. ოღონდ მალე დაბრუნდით ისევ; გთხოვთ (მელეფონტი ვადის).

გამოსვლა მისთვის

მ ა რ ვ უ ლ ი. ა რ ა ბ ე ლ ა. ჰ ა ნ ა.

მ ა რ ვ უ ლ ი (მაიმულ ამოიხსნოთქაქს). გავიმარჯვეთ, ჰანა! მაგრამ რარიგ ძნელი გზით მივალწიეთ ამ გამარჯვებას. მომეცი სკაპი. საშინელ მოქანცულობასა ვგრძნობ (ჯღება). დროზე დამნებდა, ერთი წამიც რომ კილევ დაეყოვნებინა, მაშინ მას სულ სხვაგვარ მარვულს ვანახებდლი.

ჰ ა ნ ა. რა საოცარი ქალი ბრძანდებით. ქალბატონო. ნეტავ ისეთი კაცი მაჩვენა, რომ თქვენ გაგიმკლავდეთ.

მ ა რ ვ უ ლ ი. ის კილევაც დიდხანს გამიმკლავდა. რა თქმა უნდა, რალა თქმა უნდა, იმას არ ვაპატიებ, რომ კინალამ მის ფერხით არ მომიხლა დაჩოქება.

ა რ ა ბ ე ლ ა. ო, არა! თქვენ მას ყველაფერი უნდა აპატიოთ. ის ხომ ისეთი კარგია, ისეთი კეთილი.

მ ა რ ვ უ ლ ი. გაჩუმდი, სულელო გოგოც!
ჰ ა ნ ა. რა გზითლა არა სცადეთ მისი ხელში ჩავლებამ! მაგრამ, ვფიქრობ, მასზე არაფერს უმოქმედნია ისე, როგორც იმ უანგარობას, რომლითაც შესთავაზეთ, უკან მიეღო ყველა მისი საჩუქარი.

მ ა რ ვ უ ლ ი. მეც ეგრე ვფიქრობ. ჰა-ჰა-ჰა! (იციის გესლიანად).

ჰ ა ნ ა. რატომ იცინით, ქალბატონო. მხოლოდ განგებ თუ შესთავაზეთ, შეიძლება ძვირად დაგჯდომოდათ. რალას იზამდით, სიტყვაზე რომ დაეჭირეთ?

მ ა რ ვ უ ლ ი. კმარა, გეთაყვა, უნდა იცოდეთ, ვისთანა გაქვს საქმე.

ჰ ა ნ ა. ეგეც მართალია. მაგრამ თქვენც, ჩემო მშვენიერო ბელა, ჩინებულად წარმართეთ თქვენი საქმე, ჩინებულად!

ა რ ა ბ ე ლ ა. როგორ? განა შემეძლო სხვანაირად მოვეცუულიყავი? მე ხომ ის დიდი ხანია არ მენახა. (მარვულს). ხომ არ მიბრახდებოთ, ქალბატონო, მეღეფონტი ასე რომ მიყვარს? თქვენც იმასავით მიყვარხართ, სწორედ იმასავით.

მ ა რ ვ უ ლ ი. კარგი, კარგი, ამჯერად გააპატიებ, რომ მასზე მეტად არ გიყვარვარ.

ა რ ა ბ ე ლ ა. (ქვითინით). მხოლოდ ამჯერად?

მ ა რ ვ უ ლ ი. სტირი კილევაც? მერედა, რა გატირებს?

ა რ ა ბ ე ლ ა. აჰა, მე არა ვტირი. ოღონდაც ნუ გამიბრახდებით. მინდა ორივე ისე ძლიერ, ისე ძლიერ მიყვარდეთ, რომ მეტი არ შეიძლებოდეს.

მ ა რ ვ უ ლ ი. ვნახოთ, ვნახოთ.

ა რ ა ბ ე ლ ა. რა უბედური ვარ.

მ ა რ ვ უ ლ ი. გაჩუმდი-მეთქი... მაგრამ ეს რალას ნიშნავს?

გამოსვლა მემკვსა

მ ე ლ ე ფ ო ნ ტ ი. მ ა რ ვ უ ლ ი. ა რ ა ბ ე ლ ა, ჰ ა ნ ა.

მ ა რ ვ უ ლ ი. ასე მალე რატომ დაბრუნდით, მეღეფონტ? (შახზღება).

მარგუდი. მაგრამ გახსოვს, რა სულმაბალი ოინზაზობით მიმიყვანე ამ თანხმობამდე? განა შენ არ მარწმუნებდი, რომ თითქოს არავისთან არ შეგეძლო აშკარად შექავშირება, რაღაც მემკვიდრეობის დაკარგვის გარეშე, რომელიც მხოლოდ და მხოლოდ ჩემთვის უნდა გაგენაწილებინა? ახლა კი მასზე უარის თქმის დრო დადგა? და უარი უნდა სთქვა არა ჩემი გულისათვის, არამედ სხვისთვის?

მელეფონტი. ჭეშმარიტ სიამოვნებას მგერის შეგატყობინოთ, რომ ამ მემკვიდრეობის მიღებასთან დაკავშირებული სიძნელეები მალე დაძლეული იქნება. დაკმაყოფილებით იმით, მამარჩმისაგან მიღებული ქონება რომ გააფლანგვინეთ, და მომეცით შესაძლებლობა, სხვა, გაცილებით ნაკლები, ქონება თქვენზე უფრო ღირსეულ მემუღესთან მოვიხმარო.

მარგუდი. აჰა! ახლა ვხედავ, რატომაც ჯიუტობ. კარგი, ერთ სიტყვასაც აღარ დაგკარგავ შენთან. რაც იქნება, იქნება! სრული იმედი გქონდეს, რომ ყოველ ღონეს ვიხმარ შენს დასავეწებლად. ბირველი კი, რასაც ამ მიზნის მისაღწევად გავაკეთებ, აი, ეს იქნება... შენ გამოიგებ! თრთოდე ბელას გამო! მისი სიცოცხლე შთამომავლობას ველარ შეუნახავს ჩემი უკუგდებულის სიყვარულის ხსოვნას; ჩემი მრისხანება შესძლებს ამას. ხედავდე ჩემში ახალ მედეას.

მელეფონტი (შეშინებულად). მარგუდი...

მარგუდი. ან კიდევ უფრო მკაცრი დედის სახელი თუ იცი, მას გაორმაგებულს დაინახავ ჩემში! საწამლაგი და ხანჯალი იქნება ჩემი შურისძიების იარაღი. მაგრამ არა, საწამლაგი და ხანჯალი მეტად ლმობიერი იარაღია. ისინი მეტისმეტად სწრაფად მოჰკლავენ ჩვენს შვილს. მე როდი მსურს, რომ იგი მხოლოდ მკვდარი ვიხილო; მინდა მის სიკვდილს ვუტქირო! ნელი წამებით წავშლი, დავამახინჯებ და მთლად გავაქრობ შენს მსგავს ნაკეთებს მისი სახიდან. ხარბი ხელით დავუწყებ გლეჯას ასოს ასოსაგან, ძარღვს ძარღვისაგან, ნერვს ნერვისაგან და მათ უმცირეს ნაკუწებს მაშინაც კი არ შევუწყვეტ ჭრასა და შანთვას, როცა მათგან უგრძობი ლეშის გარდა აღარაფერი დარჩება. მაშინ... მაშინ ვიგრძნობ შურისძიების მთელ სიტკბობას!

მელეფონტი. მთლად გაშმაგდით, მარგუდი...

მარგუდი. შენ მაგონებ, რომ ჩემს სიმშაგეს დამნაშავეის წინააღმდეგ არ მივმართავ. ჯერ მამა უნდა გავისტუმრო, იგი უკვე იმკვეყნად უნდა იყოს, როცა მისი ქალიშვილის სული კენესა-გოდუბით თან გაჰყვება... (უბოდან ხანჯალს ამოიძრობს და მელეფონტისაკენ ბავაზება). მაშ მოკვდი, მოლაღატე!

მელეფონტი (ხელში სწვდება და ხანჯალს გამოგლეჯს). უგუნუ-

რო დელაკაციო რაღა შემისლის ხელს, ახლა ეს ფოლადი შენს-ქენ რომ შევაბრუნო? მაგრამ იცოცხლე... შენი დასჯა უნამუსო ხელს უნდა მიენდოს.

მარგუდი (ხელუბის მტვერებით). ღმერთო ჩემო, ეს რა ჩავი-ღინე? მელეფონტი...

მელეფონტი. მაგ მონანიებით ვერ შემაცდენ. კარგად ვიცი, რასაც ნანობ. იმას კი არა ნანობ, რომ ხანჯალი უნდა დაგეკრა, არამედ იმას, რომ ვერ დამკარი.

მარგუდი. დამიბრუნეთ უკან ეგ გზას აცდენილი ხანჯალი მომეცით და ახლავე დაინახავთ, ვისთვისაც იყო იგი გალესილი: მხოლოდ ამ მკერდისათვის, სადაც კარგა ხანია მეტანჯება გული, რომელიც უმალ სიცოცხლეს შეეღევა, ვიდრე თქვენს სიყვარულს.

მელეფონტი. ჰანა!

მარგუდი. რას აბირებთ, მელეფონტი?

გამოსვლა მირამ

ჰანა (შეშინებულად). მარგუდი, მელეფონტი.

მელეფონტი. გაიგე, ჰანა, რა ფურიაა შენი ქალბატონი. იცოდე, რომ არაბელას შენ მოგთხოვ.

ჰანა. ოჰ, ქალბატონო, ასე როგორ გაცეცხლილი!

მელეფონტი. უდანაშაულო ბავშვს მალე მივუჩენ უშიშარ ადგილს. მართლმსაჯულება კი მოახერხებს ლაგამი ამოსდოს ასეთ მრისხანე დედას. (წასვლას დააბრუნებს.)

მარგუდი. საით მელეფონტი? რა გასაკვირია, რომ ტკივილის სიმწვავემ გონება დამიბნელა? მაგრამ ვინ მიმიყვანა ამ არაბუნებრივ უკიდურესობამდე? განა თქვენ თვითონ არა? სადღა იპოვნის ბელა უფრო საიმედო თავშესაფარს, თუ არა ჩემთან? ჩემი ბავ, მართალია, მის წინააღმდეგ მძვინვარებს, მაგრამ ჩემი გული მაინც დედის გულად რჩება. ოჰ, მელეფონტი! დაივიწყეთ ჩემი გაშმაგება და რომ მამა-ტოთ, იფიქრეთ, რამ მიმიყვანა აქამდე.

მელეფონტი. მხოლოდ ერთი გზით შეგიძლიათ დამავიწყოთ მგ გაშმაგება.

მარგუდი. რა გზით?

მელეფონტი. იმ გზით, რომ დაუყოვნებლივ დაბრუნდეთ ლონდონში. არაბელას იქ სხვისი თანხლებით გამოგზავნი. თქვენ მასთან აღარაფერი გესაქმებათ.

მარგუდი. კარგი, ყველაფერზე თანახმა ვარ, მაგრამ უკანასკნელად ამ ერთადერთ თხოვნაზე მაინც ნუ მეტყვით უარს. ნება მომეცით ერთხელ მაინც ვნახო თქვენი სარა.

მელეფონტი. ეგ რისთვისღა გინდათ?
მარგუდი. მის გამოხედვაში რომ ამოვიკითხო მთელი ჩემი
მომავალი ბედ-იღბალი. მინდა თვალნათლივ დავრწმუნდე, ღირსია
თუ არა ისეთივე ლალატისა, როგორც მე განმაცდევინეთ... შემეძლე-
ბა თუ არა იმედი მქონდეს, რომ თუნდაც ოდესმე დამიბრუნდება
თქვენი სიყვარული.

მელეფონტი. ამაო იმედია!
მარგუდი. ვინ იქნება ისე სასტიკი, რომ უბედურს იმედის
კი მოუპოს? სარას გამოვეცხადები არა როგორც მარგუდი, არამედ
როგორც თქვენი ნათესავი. თქვენც ასე გააცანით ჩემი თავი. თქვენ
თვითონ უნდა დაესწროთ ჩვენს შეხვედრას. გეფიცებით ყველა წმინ-
დანს, რომ არაფერს ვაწყენინებ. უარს ნუ მეტყვით ამ თხოვნაზე.
თორემ ალბათ ყოველ ღონეს ვიხმარ, რომ მას ჩემი ნამდვილი სახით
გამოვეცხადო.

მელეფონტი. ეგ თხოვნა, მარგუდი (რამდენიმე ხნის დაფიქრების
შემდეგ)... შემიძლია ავიხსნო. მაგრამ ამის შემდეგ ხომ მაშინვე
დასტოვებთ ამ ქალაქს?

მარგუდი. რასაკვირველია; უფრო მეტსაც შეგპირდებით. მე
თვითონ დაგიხსნით, თუკი ეს კიდევ შესაძლებელია, მამამისის მო-
ულოდნელი ჩამოსვლისაგან.

მელეფონტი. ეგ სულაც არ არის საჭირო. იმედი მაქვს,
რომ მეც მამაკბიებს თავის ქალიშვილთან ერთად. ხოლო თუ კი თავის
ქალიშვილს არ აპატიებს, ისიც მეტყვინება, როგორც უნდა შევხვდე
მას: მივდივარ, რომ თქვენი სტუმრობის შესახებ ვაცნობო ჩემს მისს.
მაგრამ სიტყვა არ გასტეხოთ, მარგუდი (გაღის).

მარგუდი. ეჰ, ჰანა! ვაი, რომ ჩვენი ძალაც ისევე დიდი არაა,
როგორც ჩვენი მრისხანება! წავიდეთ, ჩაცმა მიშველე. ჩემს განზ-
რახვას აღარ გადავთქვამ. ოღონდ მომიხერხდეს მისი აღსრულება.
წავიდეთ!

მოქმედება მესამე

გამოსვლა პირველი

ოთახი პირველ სასტუმროში

სერ უილიამი. უაიტჰედი.

სერ უილიამი. აჰა, უაიტჰედი, მიუტანე სარას ეს ბარათი.
ესაა ბარათი მოსიყვარულე მამისა, რომელსაც მხოლოდ ის აწუხებს,
რომ თავის გვერდით აღარ ჰყავს შვილი. უთხარი, რომ ამ ბარათით
წინასწარ გამოგაგზავნე და მინდა მხოლოდ მის პასუხს დაველოდო,
ვიღრე მასთან თვითონ გამოვეცხადებოდე და კვლავ ჩავიკრავდე
ვულში.

უაიტჰედი. მე მგონია, კარგად იქცევით, ასე რომ ამზადებთ
მას ამ შეხვედრისათვის.

სერ უილიამი. ამ გზით კარგად გამოვარკვეე მის სულიერ
განწყობილებას და საშუალებას მივცემ ჩემთან პირისპირ შეხვედრამ-
დე წერილობით გამოთქვას ყოველივე. რაც კი სინანულს მისთვის
სამარცხვინოდ მიუჩნევია. ეს წერილობითი აღიარება მას უფრო ნაკ-
ლებად დაარცხვენს და მეც ნაკლებ ცრემლად დამიჯდება.

უაიტჰედი. შემიძლია გკითხოთ, სერ, თუ რა გადასწყვიტეთ
მელეფონტის თაობაზე?

სერ უილიამი. ეჰ, უაიტჰედი, რომ შემეძლოს მასში ჩემი
ასულის სატრფო არ დავინახო, ძალზე სასტიკ რამეს დავუპირებდი.
მაგრამ რაკი ეს შეუძლებელია, შენც კარგადა ხედავ, იგი დაზღვეუ-
ლია ჩემი გულისწყომისაგან. ამ უბედურებაში მე თვითონ ჩავიღინე
უდიდესი შეცდომა. მე რომ არა, სარა ვერ გაიცნობდა ამ საშიშარ
კაცს. ერთ საქმეში მისგან დავალებულად ვთვლიდი თავს და ნება
დავართე სრულიად თავისუფლად ევლო ჩემს სახლში. ბუნებრივია,
რომ მადლიერებამ და ყურადღებამ, რომელთაც მის მიმართ ვიჩინდი,
ჩემი გოგონაც აიძულა მას პატივისცემით მოაყრობოდა. ასევე ბუნებ-
რივია ისიც, რომ მისი ზნის კაცი ახალგაზრდა ქალის ყურადღებამ

წახალისა, საქმე უფრო შორს წაეყვანა. იგი საკმაოდ მოხერხებულყო
აღმოჩნდა, რომ პატივისცემა სიყვარულად გადაექცია, ვიდრე მე რაი-
მეს შევამჩნევდი და მისი ყოფა-ქცევის შესახებ ცნობებს შევკრებდი,
უბედურება უკვე მოხდა და მე, რა თქმა უნდა, კარგს ვიზამდა,
თუ მაშინვე შევურიგდებოდი მას და ყველაფერს ვაპატიებდი. მე კი
მოვიდლომე ვაჟისადმი შეუბრალებელი ვყოფილიყავი და ის კი ველარ
მოვისაზრე, რომ ამით მარტო მის მიზართ როდი ვიქნებოდი უღმო-
ბელი. ძალზე ნაგვიანევი მრისხანებისაგან რომ თავი შემეკავებინა,
ამით სარას გაქცევის მაინც შეეუშლიდი ხელს... და აი რა დღეში
ჩავევარი, უაიტუელ! იძულებული ვარ თვითონვე ვიზრუნო ჩემი
ქალის დასაბრუნებლად და თავი ბედნიერადაც კი ჩავთვლო, თუკი
შეეძლო მის შემცდენელს შვილი ვუწოდო. რადგან ვინ იცის, შეეძლე-
ვა თუ არა იმ თავის მარჯულსა და სხვა მისთანებს გოგონას გულისათ-
ვის, ვინც მის სურვილებს არაერთარ წინააღმდეგობას არ უწევს და
არაფერი გაეგება იმ ხელოვნებისა, რომლითაც გარყვნილი ქალი
მამაკაცს აბამს?

უ ა ი ტ უ ე ლ ი. არა, სერ, შეუძლებელია, რომ ადამიანი ეგრე
ბოროტი იყოს.

ს ე რ უ ი ლ ი ა მ ი. ეგ ეჭვი, კეთილო უაიტუელ, შენს სათნოე-
ბას სდებს პატივს. მაგრამ რატომ არის ასევე მართალი, რომ ადამი-
ანური ბოროტების საზღვრები გაცილებით შორსაც კი აღწევს?... ახლა
წადი და შეასრულე, რაც გიბრძანე. ყურადღება მიაქციე სარას
სახის ყოველ მოძრაობას, როცა იგი ჩემი წერილის კითხვას დაიწყ-
ებს. ჯერ ცოტა ხანია, რაც იგი სათნობას გადადგომია და ვერ
მოასწრებდა შეესწავლა ფარისევლობა, რომლის ნიღაბსაც მხოლოდ
გამოსწორებული მანკიერება მიმართავს ხოლმე. სარას სახეზე
მთელ მის სულს ამოიკითხავ. შეუმჩნეველი არ გამოსტოვო არც ერთი
ნაკეთის შერხევა, რომელიც მამისადმი გულგრილობის, ჩემი
აზუზად ავლების გამომხატველი იქნება. თუ შენ ეს უბედური აღმო-
ჩენა მოახდინე, თუ კი სარას აღარ ვუყვარვარ, მაშინ იმედი მაქვს,
როგორმე შეეძლებ ჩემი თავი დაეძლიო და იგი ბედის ანაზარა მივა-
ტოვო. მე ამისი იმედი მაქვს, უაიტუელ! აჰ ნეტავ ამ მკერდში არა
ძებრდეს გული, რომელიც ამ იმედს უარყოფს.

90 (გაღიან სხვადასხვა მხარეს).

გ ა მ ო ს ლ ა მ ო რ ი ე

ს ა რ ა ს ო თ ა ნ ი

მ ი ს ს ა რ ა. მ ე ლ ე ფ ო ნ ტ ი.

მ ე ლ ე ფ ო ნ ტ ი. ცუდად მოვიქეცი, ძვირფასო მის, რომ იმ წე-
რილის გამო ცოტათი შეშფოთებული დაგტოვეთ.

ს ა რ ა. ო, არა, მელეფონტ, მე მას სრულებითაც არ შევეუშფო-
თებოვარ. ხომ შეიძლება გიყვარდეთ და მაინც თქვენი საიდუმლო
გქონდეთ.

მ ე ლ ე ფ ო ნ ტ ი. მაშ თქვენ მაინც გგონიათ, ეგ რაღაც საი-
დუმლოება იყო?

ს ა რ ა. მაგრამ ისეთი, რომელიც მე სულაც არ მეხება. ეს კი
ჩემთვის საკმარისი უნდა იყოს.

მ ე ლ ე ფ ო ნ ტ ი. თქვენ ძალიან გულკეთილი ხართ. მაგრამ ნება
მომეცით საიდუმლოება ახლავე გაგიმჟღავნოთ. ის ჩემი ნათესაისაგან
მოწერილი რამდენიმე სტრიქონი იყო. მას გაუგია, აქ რომ ვიმყო-
ფები. ამ ქალაქზე გავლით იგი ლონდონს მიემგზავრება და სურს
ჩემთან მოლაპარაკება. ამასთან სულითა და გულით სურს პატივი
დასდოთ და ნება მისცეთ, რომ თქვენ გახლოთ.

ს ა რ ა. მე ყოველთვის მესიამოვნება, მელეფონტ, იმ ღირსეულ
პირთა გაცნობა, რომელნიც თქვენს ოჯახს ეკუთვნიან. მაგრამ თქვენვე
განსაჯეთ, განა შემიძლია, მას თამამად შევხედო?

მ ე ლ ე ფ ო ნ ტ ი. თამამად? რატომაც არა? იმის გამო, რომ მე
მიყვარხართ? ეს მართალია, მის, თქვენ შეგეძლოთ უფრო დიდგვა-
როვანი და მდიდარი კაცისათვის მიგეძლენათ თქვენი სიყვარული.
უნდა გრცხვენოდეთ, რომ გული მხოლოდ გულში გასცვალეთ და ამ
გაცვლის დროს მხედველობიდან გამოგრაზათ თქვენი ბედნიერება.

ს ა რ ა. ალბათ თვითონვე ხვდებით, თუ რაოდენ მცდარად გან-
მარტავთ ჩემს ნათქვამს.

მ ე ლ ე ფ ო ნ ტ ი. უკაცრავად, მის; თუ თქვენს ნათქვამს მცდა-
რად განემარტავ, ამას შეიძლება არც ჰქონდეს რაიმე მნიშვნელობა.

ს ა რ ა. რა ჰქვია თქვენს ნათესავს?

მ ე ლ ე ფ ო ნ ტ ი. იგი ლედი სოლმსი გახლავთ. თქვენ ალბათ
ჩემგან გაქვთ გაგონილი მისი სახელი.

ს ა რ ა. არ მახსენდებო.

მ ე ლ ე ფ ო ნ ტ ი. შემიძლია გთხოვოთ მისი მიღება?

ს ა რ ა. მთხოვოთ, მელეფონტ? თქვენ ხომ შეგიძლიათ ეს მიბრ-
ძანოთ.

მეღეფონტი. ებრა თქვამა! არა, მის, მას არ უნდა ხედეს თქვენი ნახვის ბედნიერება. ლედი სოლმსს, რასაკვირველია, ეს გულს ატყენს, მაგრამ ბედს უნდა შეურიგდეს. მის სარას აქვს თავისი მიზეზები, უარი თქვას მის მიღებაზე, და მე ამ მიზეზებს მათი ცოდნის გარეშე კი დიდ პატივს ვცემ.

სარა. ღმერთო ჩემო! რა აჩქარებული კაცი ბრძანდებით, მეღეფონტი! მე დაველოდები ლედის და შეძლებისდაგვარად ვეცდები ისე შევხვდე, როგორც მის ღირსებას შეეფერება. კმაყოფილი ხართ?

მეღეფონტი. ახ, მის, ნება მომეცით, გულახდილად გამოგიტყულოდეთ ჩემს პატივმოყვარეობაში. მინდა მთელი ქვეყნის წინაშე თქვენით ვიამაყო. თქვენისთანა პიროვნების მფლობელობით რომ არ ვიმპრონდეს თავი, ჩემს თავს ვუსაყვედურებდი, სარას სათანადოდ ვერ ვაფასებ-მეთქი. მივდივარ და ახლავე წარმოგიდგინო ლედის. (ვალს.)

სარა (მარტო). ნეტავ იგი იმ ამაყ ქალებს არ ეკუთვნოდეს, რომელთაც ისე სწავთ საკუთარი სათნოება, რომ ჰგონიათ, ყოველგვარ ადამიანურ სისუსტეზე მაღლა ვდგებიან. ისინი მხოლოდ ზიზზით გადმოგვხედავენ ხოლმე და ორაზროვანი მხრების აჩეჩვით განიხილავენ მთელ თანაგრძნობას, რომელსაც, მათი აზრით, ჩვენ ვიმსახურებთ.

ბამოსვლა მისავე

უაიტუელი. სარა.

ბეტი (სცენის უკან). შემოვიდეს, თუ კი მას პირადად მის საბრძანებო სურს საუბარი.

სარა (მოიხედავს). ვის სურს პირადად ჩემთან საუბარი? ამას ვის ვხედავ? ნუთუ ეს შესაძლებელია? შენ ხარ, უაიტუელი?

უაიტუელი. რა ბედნიერი ვარ, რომ, როგორც იქნა, ჩვენს მის სარას ისე ვხედავ!

სარა. ღმერთო! რა მომითანე, უაიტუელი? უკვე მესმის, მესმის, შენ მამაჩემის სიკვდილის ცნობა მოგაქვს! იგი ცოცხალი აღარ არის. ღირსეული ადამიანი, საუკეთესო მამა! ის ცოცხალი აღარ არის და მე, მე, უბედურმა, დავაჩქარე მისი სიკვდილი.

უაიტუელი. აჰ, მის...

სარა. მიიხარო, ჩქარა მიიხარო, რომ მას სიცოცხლის უკანასკნელი წუთები ჩემზე ფიქრმა არ გაუმწარა, რომ მან დამივიწყა; რომ ისევე მშვიდად მოკვდა, როგორც ოდესღაც ჩემს ხელში სიკვდილს აპირებდა; რომ უკანასკნელი ლოცვის დროსაც კი არ გაეხსენებინარ...

უაიტუელი. კარგი, კმარა, თავს ნუ იწამებთ მაგ მცდარი წარმოდგენებით! მამათქვენი ცოცხალია, ისე ცოცხალია პატიოსანი სერ ულიამი.

სარა. ისე ცოცხალია? ნუთუ მართლა ისე ცოცხალია? ო, ნეტა დიდხანს და ბედნიერად იცოცხლოს კიდევ! ღე ღმერთმა ჩემი სიცოცხლის ნახევარი შემატოს! ნახევარი? უმადური ვიქნებოდი. რომ არ გამეწირა ყველა წელიწადი, რაც კიდევ მიწერია, რათა მისი სიცოცხლის თუნდაც რამდენიმე წამი გამომესყიდა! მაგრამ ის მაინც მიიხარო, უაიტუელი, რომ მამაჩემს არ გაძნელებია უჩემოდ ცხოვრება, რომ ის იოლად შეეღობა თავის ქალიშვილს, რომელმაც ასე ადვილად დასთმო თავისი სათნოება. მიიხარო, რომ ჩემმა გაქცევამ ის აღაშფოთა, მაგრამ არ დაამწუხრა, რომ იგი მწყველის, მაგრამ არა დარღობს ჩემზე.

უაიტუელი. ეჰ, სერ ულიამი კვლავ ნაზი მამაა, როგორც მისი სარა — მუდამ მოყვარული შვილი.

სარა. რას ამბობ? შენ ხარ უბედურების მაცნე, ყველაზე საშინელი უბედურების, რაც კი ჩემს ავბედით ფანტაზიას ოდესმე წარმოსახვია. იგი ისე ცოცხალია მამა? მამა კიდევ ვუყვარვარ? მამა მე მგლოვობს? არა, არა, ის ამას არ იზამს; მან არ უნდა ქნას ეს. ნუთუ ვერა ხედავ, რარივ დაამძიმებს ჩემს დანაშაულს ყოველი ოხვრა, რომელიც მას ჩემ გამო აღმოხდება? განა ყოველ ცრემლს, მამაჩემს რომ დავაღვრევი, ჩემი ცოდვილებისა და უმადურების განმეორებად არ ჩამითვლის ზეცის მართლმსაჯულება? ამაზე ფიქრიც კი თავზარსა მცემს. მე მას ცრემლს ვაღვრევი? ცრემლს? და ეს ცრემლი სიხარულის ცრემლი არ არის?.. უარპყავი ჩემი ნათქვამი, უაიტუელი! მან ხომ ჩემ გამო მხოლოდ მცირე მღელვარება გამოსცადა, სწრაფად წარმავალი მღელვარება, რომელსაც გონების ოღნავი ძალდატანება ადვილად ამშვიდებს ხოლმე. ცრემლებამდე არ მისულა საქმე. ხომ მართალია, უაიტუელი, რომ მას არ უტირია?

უაიტუელი (ცრემლებს იწმენდს). არა, მის, ცრემლებამდე არ მისულა საქმე.

სარა. ეჰ! შენი ბაგეები უარყოფენ, მაგრამ შენი საკუთარი ცრემლები კი ამას ადასტურებენ.

უაიტუელი. გამომართვით ეს წერილი, მის. იგი თვითონ მისგან არის გამოგზავნილი.

სარა. ვისგან? მამაჩემისგან? ჩემდამი?

უაიტუელი. დიახ, გამომართვით. აქედან უფრო მეტს გაიგებთ, ვიდრე მე სიტყვით გადმოცემას შევძლებ. მამათქვენს ეს საქმე

სხვა ვინმესთვის უნდა დაევალებინა, ჩემთვის კი არა. მეგონა, ამით გავიხარებდი, თქვენ კი ეს სიხარული მწუხარებად გადაამქციეთ.

ს ა რ ა. მომეცი, პატიოსანო უაიტუელი! მაგრამ არა, მანამ არ გამოგართებ, ვიდრე არ მეტყვი, რა შეიძლება მასში ეწეროს.

უ ა ი ტ უ ე ლ ი. რა შეიძლება ეწეროს? სიყვარული და პატიება. ს ა რ ა. სიყვარული? პატიება?

უ ა ი ტ უ ე ლ ი. და შესაძლოა გულახდილი სინანულიც, რომ მამობრივი ძალაუფლება გამოიყენა ბავშვის წინააღმდეგ, რომელსაც წესით, მამობრივი ლმობიერებით უნდა მოპყრობოდა.

ს ა რ ა. ნამ შენთვის ღაიტოვე ეგ სასტიკი წერილი! უ ა ი ტ უ ე ლ ი. სასტიკი? ნურაფრის გეშინიათ. მასში ჰმოეგებთ სრულ თავისუფლებას, სურვილისამებრ განაგოთ თქვენი გული და ხელი.

ს ა რ ა. სწორედ ეგ არის, რომ მაშინებს. იმისათვის მეყო გამბედაობა, რომ დამემწუხებინა ისეთი მშობელი, როგორც მამაჩემია. მაგრამ იმას ვუცტვირო, რომ სწორედ ამ მწუხარების, ჩემგან უარყოფილი თავისი სიყვარულის წყალობით ურიგდება ის ყველაფერს, რაც კი ჩემმა უბედურმა გატაცებამ ჩამადენინა, — ამას, უაიტუელ, ამას ვეღარ ავიტან. მისი წერილი ყოველივე იმას რომ შეიცავდა, რაც ასეთ შემთხვევაში განრისხებულ მამას შეუძლია ცხარედ და მკაცრად წარმოსთქვას, მაშინ თუმცა შიშითა და თრთოლვით, მაგრამ მაინც შევძლებდი მის წაკითხვას. როგორმე მაინც ვეცდებოდი თავი დამეცვა მამაჩემის მრისხანებისაგან, რომ ამით ის კიდევ უფრო მეტად გამებრაზებინა. მაშინ იმით მაინც დავიმშვიდებდი თავს, რომ ძლიერს მრისხანებაში იგი დარდას და ნალველს ვეღარ მიეცემოდა და ეს მრისხანება საბოლოოდ ჩემდამი მწვავე სიძულვილიად გადაექცეოდა. ხოლო როცა კაცს ვინმე სძულს, მასზე უკვე აღარა ნალვლობს. მამაჩემი ისევ დამშვიდდებოდა და მეც უფლება მექნებოდა ჩემი თავისთვის აღარ მესაყვედურებინა, რომ მამა სამუდამოდ გავაუბედურე...

უ ა ი ტ უ ე ლ ი. ეპ, მის, მაგ საყვედურის უფლება კიდევ უფრო ნაკლებ გექნებათ, თუკი ახლავე მიუბრუნდებით მამის სიყვარულს, რომელიც ყველაფრის დავიწყებას აპირებს.

ს ა რ ა. სცდები, უაიტუელ. ჩემი დაბრუნების წადილს ალბათ ისე ძლიერ შეუპყრია, რომ ყველაფერზე თანახმაა. მაგრამ როგორც კი ამ წადილს აისრულებს, თავისი სისუსტისა თვითონვე შერცხვება. ბირქუში უკმაყოფილება დაეუფლება და ისე არასოდეს არ შემომხედავს, რომ გულში არ დამადანაშაულოს, თუ რატომ მივიყვანე ასეთ დათმობამდე. დიახ, რომ შემეძლოს ეს უმწარესი განსაცდელი ავაშორო, როდესაც ის ჩემ გამო თავს უკიდურეს ძალას ატანს, რომ

შემეძლოს ყველაფერი შევწირო იმ დროს, როცა ის ყველაფრის ნებას მრთავს — მაშინ სულ სხვა იქნებოდა. მაშინ სიამოვნებით მივიღებდი შენგან ამ წერილს, მისი კითხვისას გავიოცებდი მამობრივი სიყვარულის ძალას და ისე დავემხოვოდი მამის ფერხით, როგორც მონანიე და მორჩილი ასული, რომ არც კი ვეცდებოდი ბოროტად გამომეყენებინა ეს სიყვარული. მხოლოდ იმ შემთხვევაში შევძლებდი ყოველივეს შესრულებას, რის ნებასაც იგი მრთავს, თუკი იმას არ ნივთქვევდი ყურადღებას, თუ რარიგ ძვირად დაუჯდა მას ეს ნებართვა. და თუნდაც კმაყოფილი ვიყო საქმის ამგვარი დაბოლოებით, მაინც ხომ, გამიღვებს აზრი, რომ მამა მხოლოდ ყასიდად იზიარებს ჩემს სიამოვნებას, გულში კი ალბათ ოხრავს; ერთი სიტყვით, ისე უწყობს ხელს ჩემს ბედნიერებას, რომ თავისას სამუდამოდ უარყოფს... ნუთუ ისურვებ, რომ ასე მოხდეს, უაიტუელ?

უ ა ი ტ უ ე ლ ი. ნამდვილად. არ ვიცი, რა გიბასუხოთ მაგ კითხვაზე.

ს ა რ ა. რა უნდა მიბასუხო? უკანვე წაიღე შენი წერილი. თუ მამაჩემი ჩემ გამო უნდა გაუბედურდეს, მაშინ მეც მიწა უბედურა დავრჩე. ახლა ყოველ წუთს იმას ვევედრები ზეცას, რომ მთელი უბედურება მხოლოდ მე დამატეხოს, მამის გარეშე კი ბედნიერი რომ ვიყო, ამის გაგონებაც არა მსურს.

უ ა ი ტ უ ე ლ ი (თვალის არიდებით). მგონი ნამდვილად მომიხდება ამ კეთილი ბავშვის ოდნავ მოტყუება, რომ წერილი წავაკითხო.

ს ა რ ა. რას ამბობ, მანდ შენთვის?

უ ა ი ტ უ ე ლ ი. ჩემთვის იმას ვამბობ, რომ ძლიერ უეარგისი ხერხი ვიხმარე, რათა წერილის წასაკითხად წამექეზებინეთ.

ს ა რ ა. ნუთუ?

უ ა ი ტ უ ე ლ ი. ამდენი ვეღარ ვიფიქრე. ცხადია, თქვენ უკვე განსჯით ყოველივეს, ვიდრე რომელიმე ჩვენგანი. არ მინდოდა შემეშინებინეთ. წერილი იქნებ ძალზე მკაცრიც არის და თუ გითხარით, იგი მხოლოდ სიყვარულს და პატიებას შეიცავს-მეოქი. მხოლოდ იმიტომ, რომ პირადად მე მსურდა ასე ყოფილიყო.

ს ა რ ა. მართლაც? მაშ მომეცი ეგ წერილი. მე მას წავიკითხავ. თუ ჩვენ იმდენად უბედურნი ვართ, რომ მამის რისხვას ვიმსახურებთ, ამ რისხვას იმდენად მაინც უნდა ვცეთ პატივი, რომ მას სრული გასაქანი მივცეთ. ხოლო თუ მის თავიდან აცილებას შევეცდებით, შეურაცხყოფას უპატივცემლობასაც დაუშვებთ. ამ რისხვას მთელი მისი ძალით შევიგრძნობ. ხომ ხედავ. უკვე ვკანკალებ... მაგრამ ასეც უნდა. მირჩევნია ვკანკალებდე, ვიდრე ცრემლსა ვღვრიდე. (აასწაა წერილს.) აი უკვე გახსნილია! მე ვთრთი... მაგრამ ამას რასა ვხე-

დავ? (კოხულობს). „ჩემო ერთადერთო უსაყვარლესო შვილო.“
აა! შე ბებერო მატყუარავ, ეს არის განრისხებული მამის სიტყვები?
გასწი. მეტს აღარ წაიკითხავ.

უ ა ი ტ უ ე ლ ი. აპ, მის, მიუტევეთ მოხუც მსახურს. ჩემს ცხოვ-
რებაში ნამდვილად ეს პირველი შემთხვევაა, განზრახ რომ ვიცრუე.
ვინც თავის სიცოცხლეში ერთხელ მოიტყუებს და ისიც ასეთი კეთი-
ლი მიზნით, ის კიდევ როდია ბებერი მატყუარა. ეგ გულსა მტკენს,
მის. განა არ ვიცი, რომ კეთილი განზრახვა ყოველთვის როდი ამართ-
ლებს ადამიანის მოქმედებას, მაგრამ სხვა რა ვქნა? ასეთი კეთილი
მამისათვის წაუკითხავი წერილი დამებრუნებინა? ამას ვერასგზით
ვერ შევძლებ. მირჩევენია წავიდე, სადაც კი ჩემი უძლეური მუხლები
წამიყვანენ და მამათქვენს თვალით არასოდეს დავინახავო.

ს ა რ ა. რაო? შენც გინდა მიატოვო?

უ ა ი ტ უ ე ლ ი. მაშ რა ვქნა, თუ წერილს არ წაიკითხავთ. გა-
ნაკრძელ კითხვა. დაე იმ პირველ, წინასწარგანზრახულ სიცრუეს,
ჩემს თავს რომ ვუსაყვედურებ, მოჰყვეს კარგი შედეგი. თქვენც უფრო
სწრაფად დაგავიწყდებათ ჩემი ტყუილი და მეც უფრო მალე შე-
ვიძლებ იგი ჩემს თავს ვაბათიო. მე ერთი უბრალო, გულუბრყვილო
კაცი გახლავართ და არაფერი შემიძლია გიპასუხოთ იმ მიზეზებზე,
რომელთა გამო არ შეგიძლიათ ან არ გსურთ წერილის წაკითხვა.
არც ის ვიცი, სამართლიანია თუ არა ეს მიზეზები, მაგრამ ეს საგუ-
ბით ბუნებრივად მაინც არ მეჩვენება. მე კი ასე ვიფიქრებდი, მის:
მამა მაინც მამაა ყოველთვის, შვილი კი, თუნდაც ერთხელ შეცდეს,
მაინც კეთილი შვილი რჩება. თუკი მამა აპატიებს შვილს შეცდო-
მას, მაშინ შვილმაც ისე უნდა დაიჭიროს თავი, რომ სრულებითაც
აღარ იფიქროს ამ შეცდომაზე. ან კი ვის ეხალისება ისეთი რამეს
გახსენება, რაც ერჩივნა სულაც არ მომხდარიყო მის ცხოვრებაში.
ჩანს თქვენ მუდამ მხოლოდ თქვენს შეცდომაზე ფიქრობთ, მის, და
გგონიათ, რომ იგი თქვენს წარმოდგენაში უნდა გააზვიადოთ და
ამ გაზვიადებული წარმოდგენით დაიტანჯოთ თავი. ჩემი აზრით კი,
თქვენ იმაზეც უნდა იფიქროთ, რომ მომხდარი გამოასწოროთ. მაგ-
რამ როგორღა გამოასწორობთ, თუ კი თვითონვე ისპობთ ამის ყო-
ველგვარ საშუალებას? ან იქნებ გეძნელებათ მეორე ნაბიჯის გადადგ-
მა, როცა ასეთმა კეთილმა მამამ პირველი უკვე გადადგა.

ს ა რ ა. ეკალივით მესობა გულში შენი მიაშიტი სიტყვები! სწო-
რედ ეს ვერ ამიტანია, რომ მამაჩემმა უნდა გადადგას პირველი ნა-
ბიჯი. მეტრ რაღა გინდა? განა ის მართო პირველ ნაბიჯს გადასდ-
გამს? მას ყველა ნაბიჯის გადადგმა მოუხდება, რადგან მე ვერც
ერთს ვერ გადავდგამ მის შესახებ რად. რა მანძილითაც დავშორდი.
*6

იმავე მანძილით უნდა მომიხალხოვდეს. თუკი მამატიებს, მაშინ მთე-
ლი დანაშაულიც უნდა მომიტეგოს და იმასაც უნდა შეურიგდეს, რომ
ამ დანაშაულის შედეგთა საკუთარი თვალით ცქერა მოუხდება, ნუ-
თუ შეიძლება მამას ეს მოეთხოვოს?

უ ა ი ტ უ ე ლ ი. არ ვიცი, მის, სწორად მესმის თუ არა, მაგრამ
მგონი იმის თქმა გნებავთ, რომ მამათქვენი იძულებული ხდება
ძალზე ბევრი გაპატიფთ და ვინაიდან მას ეს ძლიერ გაუძნელებია.
თქვენ გრცხვენიათ, მისგან ეს პატიება მიიღოთ. თუ ასე ფიქრობთ.
ის მაინც მითხარით, განა მიტევება სათნო გულს სიამოვნებას არ
გვრის? ჩემს, ცხოვრებაში მე იმდენად ბედნიერი არა ვყოფილვარ,
რომ მაგვარი სიამოვნება წმირად განმეცადა. მაგრამ იმ მცირედსაც
კი, რაც განმიცდია, ახლაც სიხარულით ვიხსენებ. ნაშინ მიპყრობდა
რაღაც ისე წყნარის, ისე დამამშვიდებელის, ისე ზეციურის გრძობა,
რომ არ შემეძლო არ მეფიქრა იმ დიად, დაუსრუტელ ღვთიურ სიყუ-
თუზე, რომლის მთელი შინაარსი ჩვენ, ცოდვილ არსებთ, მარადიულ
პატიებად გვევლინება. მსურდა ყოველ წამს მეპატიებინა და,
მრცხვენოდა, რომ მხოლოდ წერილმანთა მიტევება მიხდებოდა. ჩემს
თავს ვეუბნებოდი: მომავკვინებელ უსიამოვნებათა, უმძიმეს შეუ-
რაცხყოფათა მიტევება უნდა იყოს ის ნეტარება, რომელიც მთლად
მოიცავს ადამიანის სულს. და თქვენ კი, მის, ნუთუ არ გსურთ მა-
მათქვენს განაცდევინოთ ეს უმაღლესი ნეტარება?

ს ა რ ა. ოჰ! განაგრძე, უაიტუელ, განაგრძე!

უ ა ი ტ უ ე ლ ი. კარგად ვიცი, არიან იმგვარი ჯურის ადამა-
ნები, რომელნიც ყველაზე უხალისოდ პატიებას იღებენ, და
მხოლოდ იმიტომ, რომ მათ არ იციან, სხვებს როგორ უნდა მიუტე-
ვონ. ესენი ამაყი, უდრეკი ადამიანები არიან, რომელთაც არაფრის
დიდებით არ სურთ გამოტყდნენ, რომ უმართებლოდ მოიქცნენ. მაგ-
რამ თქვენ, მის, მათ რიცხვს არ ეკუთვნიან. თქვენ ისეთი მოყვარული
და ისეთი ნაზი გული გაქვთ, როგორიც ქალთა შორის მხოლოდ სა-
უკეთესოს შეიძლება ჰქონდეს. ამასთან, თქვენს შეცდომასაც აღია-
რებთ. მაშ რაღა გაბრკოლებთ? — მაგრამ მამატიეთ, მის, მე ყბედო
ბერიკაცი ვარ და უმალვე უნდა შემემჩნია, რომ თქვენი უარი გამო-
წვეულია მხოლოდ ღირსსაქებარი სიფრთხილითა და უმანკო მი-
ქრძალებით. ის ადამიანები, რომელნიც უიდ წყალობას მაშინვე და-
უფიქრებლად მიიღებენ ხოლმე, იშვიათად არიან ამ წყალობის
ღირსნი. ის კი, ვინც ყველაზე მეტად იმსახურებს ასეთ წყალობას,
ყველაზე ნაკლებ ენდობა ხოლმე თავის თავს. მაგრამ ამ უნდობლო-
ბასაც ხომ უნდა ჰქონდეს საზღვარი.

ს ა რ ა. კეთილო მოხუცო მამავ. შენ, მგონი დამიყოლიე.
7. ლუსინგი 97

უ ა ი ტ უ ე ლ ი. ოჰ, ღმერთო დიდებულო! თუ მართლა ასეთი ბედნიერება მხვდა, ნამდვილად კეთილი სული შემწვევია ლაბარაკში. მაგრამ არა, მის, ჩემი სიტყვები ამ შემთხვევაში მხოლოდ იმას ემსახურებოდა, რომ თქვენთვის დრო მოეცათ თვითონვე დაფიქრებულად ყავით და ამ სასიხარულო შეკრთომის შემდეგ ოდნავ მაინც გონს მოსულყავით. ახლა კი წაიკითხავთ წერილს, ხომ მართალია? ო, ახლავე წაიკითხეთ!

ს ა რ ა. წავიკითხავ, უაიტუელ! ო, რა ქენჯნის, რა ტკივილის ატანა მომიწევს!

უ ა ი ტ უ ე ლ ი. ტკივილის, მის, მაგრამ სასიამოვნო ტკივილისა.

ს ა რ ა. გაჩუმდი! (დაწყებს წერილის კითხვას ჩუმად).

უ ა ი ტ უ ე ლ ი (განჯე). ოჰ! ნეტავ ის თვითონ უყურებდეს მას.

ს ა რ ა (რამდენიმე წამის კითხვის შემდეგ). ეჰ, უაიტუელ, რა მამა მყავს! ჩემს გამოტყვევას ის უბრალოდ შინ არყოფნას უწოდებს. ეს რბილი სიტყვები ჩემს დანაშაულს უფრო ზრდის (განაგრძობს კითხვას და ისევ შეწყვეტს). ერთი მომისმინე! იგი იმედოვნებს, რომ კიდევ მიყვარება. იმედოვნებს! (კითხულობს და ისევ თავს ანებებს). ის მთხოვს... მთხოვს? მამა მთხოვს თავის შვილს? თავის დანაშაულზე შვილს? რასა მთხოვს ნეტავ? (კითხულობს ჩუმად). იგი მთხოვს, რომ დავიწყებთ მიცეც მისი ნაჩქარევი სიმკაცრე და მეტ ხანს აღარ დაკსაჯო ჩემი განშორებით. ნაჩქარევი სიმკაცრე? დავსაჯო? (კვლავ განაგრძობს კითხვას და ისევ შეჩერდება.) კიდევ მეტიც! მადლობასაც კი მიხდის, მადლობას, იმის გამო, რომ შესაძლებლობა მივეცი მთელი სიარულით შეეცნო მშობლიური სიყვარული. ბედუკუდმართი შესაძლებლობა! ნეტავ ისიც დაემატებინა, რომ ამ შესაძლებლობამ მას ზავმეფური ურჩობის საზღვრებზე სრულად შეაცნობინა (ისევ კითხულობს). არა, ამას არ ამბობს, ერთი წუთითაც არ მახსენებს ჩემს დანაშაულს (განაგრძობს თავისთვის კითხვას). მას სურს მოვიდეს და წაიყვანოს თავისი შვილები! თავისი შვილები? უაიტუელ! ეს კი ყოველივეს აღემატება! ნუთუ სწორად წავიკითხე? (ისევ თავისთვის კითხულობს.) ნეტავ მიწა გამეპოს! იგი ამბობს, დიანაც რომ შეილად მერგება ის კაცი, ურომლისოდაც ასულს დაეკარგავო. ოჰ, ნეტავ არასოდეს ჰყოლოდა იგი, ეს უბედური ასული წადი, უაიტუელ, მარტო დამტოვე. იგი პასუხს მოითხოვს და მეც ახლავე უნდა ვუპასუხო. ერთი საათის შემდეგ მომაკითხე. მადლობას გიძღვნი, ასე რომ გაისარჯე. შენ პატიოსანი ადამიანი ხარ. ცოტანი არიან მსახურნი, თავიანთ ბატონთ ევრე რომ მეგობრობენ.

უ ა ი ტ უ ე ლ ი. ნუ მარცხენო, მის. ყველა ბატონი რომ სერ ულიამივით იყოს, მაშინ მსახურნი არაკაცები უნდა იყვნენ, რომ მათთვის სიცოცხლე არ გასწირონ (გაღის).

გამოსვლა მართლად

ს ა რ ა (წერილის დასაწერად ჯდება). ვინმეს ოდესმე რომ ეთქვა, ამგვარ წერილზე პასუხის გაცემა მოგიხდებაო!.. და ასეთს პირობებშიო!.. დიან, კალამი მიჭირავს ხელში. მაგრამ ვიცი კი, რა დავწერო? რასა ვფიქრობ, რასა ვგრძნობ? ნეტა, საერთოდ რასა ფიქრობს ხალხი, როცა ერთ წამში ათასი ფიქრი გაუელვებს თავში? ან რასა გრძნობს, როცა გული ჭარბი გრძნობისაგან ასე გაბრუნებული აქვს?.. მაგრამ მაინც უნდა დავწერო. პირველად ხომ არ მიჭირავს კალამი ხელში? რამდენჯერ გაუწვევია მას მცირე სამსახური, როცა თავაზიანობაზე თავაზიანობით და მეგობრობაზე მეგობრობით უნდა გამეცა პასუხი. ახლა კი ნუთუ უმნიშვნელოვანესი სამსახურის გაწევაზე მეტყვის უარს? (ცოტა ხანს დაფიქრდება და რამდენიმე სტრიქონს დასწერს). ეს უნდა იყოს დასაწყისი? ძალიან ცივი დასაწყისია, ნუთუ შევიძლებ მისი სიყვარულიდან დავიწყო? არა, ჩემი დანაშაულიდან უნდა დავიწყო პასუხის წერა (წაშლის და ხელახლა წერს.) მეტისმეტად ზერელედ ხომ არ ვეკიდები ყველაფერ ამას? სირცხვილს ყველგან შეიძლება ჰქონდეს თავისი ადგილი, მაგრამ იქ კი არა, სადაც ჩვენს შეცდომებს ვალიარებთ! იმის როლი უნდა შემეშინდეს, რომ გადავაჭარბებ, თუკი დანაშაული უმკაცრესი ფერებით წარმოვსახე.. აჰ! ხელს რატომღა მიშლიან?

გამოსვლა მისთვის

მ ა რ ვ უ ლ ი. მ ე ლ ე ფ ო ნ ტ ი. ს ა რ ა.

მ ე ლ ე ფ ო ნ ტ ი. ძვირფასო მის, მაქვს პატივი, წარმოვიდგინოთ ლედი სოლმისი, ჩემი ერთ-ერთი ნათესავი, რომლისგანაც ყველაზე მეტად ვარ დავალებული.

მ ა რ ვ უ ლ ი. გთხოვთ მომიტევეთ, მის, რომ გავბედე და თავს ნება მივცეც საკუთარი თვალთ დავრწმუნებულყავი ჩემი ბიძაშვილის ბედნიერებაში. მე მას უსრულყოფილეს ქალს ვუსურვებდი, თქვენი დანახვისთანავე რომ არ დავრწმუნებულყავი, რომ ასეთი უბადლო ქმნილება მას უკვე უბოვნია.

ს ა რ ა. ძალზე დიდ პატივსა მღებთ, ლედი. ასეთი პირველობა ყოველთვის გამაწიოთლებდა; ახლა კი იგი თითქმის ფარულ საყვედურად უნდა მიმედო, ლედი სოლმის რომ არა ვთვლილე უარესად

დიდსულოვან ადამიანად, რომელიც არ ისურვებს უბედურ ქალს თა-
ვისი გონიერებისა და სათნოების უპირატესობა აგრძნობინოს.
მარკუდი (განუ): ჩემთვის ძალზე სამწუხარო იქნებოდა,
მის, ჩენი მეგობრული განწყობილება სხვაგვარად რომ აგეხსნათ.
(განუ) მშვენიერია!

მელეფონტი. ნუთუ შეიძლება, ლედი, ასეთი სილამა-
ზის, ასეთი თავმდაბლობის მიმართ გულგრილად დარჩენილიყა-
ვით? მართალია, ამბობენ, რომ ლამაზი ქალი იშვიათად თუ მიუზ-
ღავს სამართალს მეორე ლამაზ ქალსო, მაგრამ ეს ხომ იმ ქალებს
ეხება, რომელნიც ან ეტისმეტად მედიდურნი არიან თავიანთი უპირა-
ტესობით ანდა თვითონ ვერ ამჩნევენ ამ უპირატესობას. თქვენ ორთა-
ტესობა არც ერთი გპირთ და არც მეორე! (მარუღს, რომელიც ხა-
ფიქრული ღვას). ხომ სწორია, ლედი, რომ ჩემი სიყვარული სრუ-
ლებითაც არ არის მიეკრძებული? ხომ მართალია, რომ ჩემს სარას
საქებრად ბუერი რამ გითხარით, მაგრამ იმდენი როდი მითქვამს, რა-
საც ახლა თქვენ თვითონ ხედავთ? მაგრამ ასე რამ ჩავაფიქრათ?
(ჩუპაუ მარუღს) თქვენი როლი გავიწყდებათ.

მარკუდი. ნება მრთავთ გითხრათ? თქვენი ძვირფასი მე-
გობრით აღტაცებამ მის ბედ-იღბალზე დამაფიქრა. გულს მომხვდა,
რომ მას მშობლიურ ქვეყანაში არ მოუწევს თავისი სიყვარულის ნა-
ყოფით დატკობა. გამახსენდა, რომ იგი იძულებულია დასტოვოს
მამა და თანაც, როგორც მითხრეს, ძალზედ ნაზი მამა, რათა თქვენ
მოგეკუთვნოთ და თავი ვეღარ შევიკავებ სურვილისაგან, რომ იგი
თავის მამას შეურიგდეს.

სარა. აჰ! ლედი, როგორ გიმადლით მაგ სურვილს. იგი იმას
იმსახურებს, რომ მთელი ჩემი სიხარული გაგიზიაროთ. თქვენ ჯერ
კიდევ არ გეცოდინებათ, მელეფონტ, რომ ლედის სურვილი მა-
ნამდე ასრულდა, ვიდრე იგი ამის თქმას ინებებდა.

მელეფონტი. მაგით რის თქმა გინდათ, მის?

მარკუდი (განუ) ეს რას უნდა ნიშნავდეს?

სარა. სწორედ ახლა მივიღე მამიჩემის წერილი. უაიტუელმა
მომიტანა. აჰ, მელეფონტ, რა კარგი წერილია!

მელეფონტი. ჩქარა გამაგებინე ყველაფერი. რისი უნდა
მეშინოდეს? რისი იმედი უნდა მქონდეს. ისევ ისეთი მამაა, ჩვენ
რომ გამოვქეცივით? თუ ასეა, სარას იმდენად ხომ ვუსყარვარ, რომ
მას კიდევ უფრო შორს გაექცეს? ოჰ! თქვენთვის რომ დამეგერებინა,
ძვირფასო მის, უკვე შეერთებული ვიქნებოდით კავშირით, რომელსაც
ანგარებიანი მოსაზრებანი ადვილად ვერ დაარღვევდნენ. ამ წუთს
მთელ იმ უბედურებას ვგრძნობ, რომელიც შეიძლება დამატების

ჩვენმა გამოაშკარებულმა ადგილსამყოფელმა. ის მოვა და ხელიდან
გამოშტაცებს თქვენს თავს! ო, რარიგ მძულს ის არაჩადა, ვინც ჩვენ
მასთან დავკავებულა! (მოსხანელ გადახედავს მარუღს.)

სარა. რარიგ მისხარია, საყვარელო მელეფონტ, ჩემს გამო ასე
რომ ლელავთ! და რა ბედნიერი ვართ ორივე. ეგ ლელვა რომ ამაოა!
აი, წაიკითხეთ მისი წერილი (მიუბრუნდება მარუღს; ამასობაში მელეფონტი
წერილს თვისთვის კითხულობს). ლედი, მას გააოცებს მამიჩემის სიყვა-
რული; მამიჩემის? აჰ! ის ხომ ახლა მისი წამაც არის.

მარკუდი. (განუფრებული). ნუთუ ეს შესაძლებელია?

სარა. რასაკვირველია, ლედი, საბაბი გაქვთ, ეს ცვლილება გა-
იკვიროთ. ის ჩვენ ყველაფერს გვაპატებებს; ჩვენ ახლა მის თვალწინ
გვეყვარება ერთმანეთი; იგი გერთავს ამის ნებას; კიდევაც გიბრძა-
ნებს ამას. გულის სიღრმემდე ჩამწვდა მისი გულკეთილობა! აბა, რას
იტყვით, მელეფონტ? (მელეფონტი ბარათს დაუბრუნებს.) სდუმხართ? არა,
ეგ ცრემლი, თქვენს ღაწვებზე რომ მოგორავს, გაცილებით მეტს
ამბობს, ვიდრე თქვენი ბაგე იტყობდა.

მელეფონტი. რა დიდად ვაუნე ჩემს თავს მე უკუნურმა.

სარა. ო, ნება მომეცით ეგ ცრემლები კოცნით შევიმშრალო.

მელეფონტი. რატომ მივაყენეთ მწუხარება ასეთ ღვთაებ-
რივ ადამიანს? დიახ, ღვთაებრივ ადამიანს, რადგან პატიებაზე უფრო
ღვთაებრივი რაღა იქნება? ასეთი ბედნიერი დასასრულის შესაძლებ-
ლობა რომ წარმოგვედგინა, მამინ, ცხადია, მის მისაღწევად ასეთ
ძალდატანებით საშუალებებს არ მიემართავდით, ასეთ კეთილ ბოლოს
მხოლოდ ხვეწნა-ვედრებით მივალწევდით. რა ნეტარება მელის!
მაგრამ როგორ ტკივილს მომაყენებს იმის შეგნება, რომ ამ ნეტარე-
ბის ღირსი არა ვარ.

მარკუდი (განუ). მე კი ყოველივე ამის მოსმენა მიხდება.

სარა. მაგვარი აზრებით სასვებით ამართლებთ ჩემს
სიყვარულს.

მარკუდი (განუ). ო, რამდენი ძალა უნდა დავატანო ჩემს თავს.

სარა. თქვენც, მშვენიერო ლედი, უნდა წაიკითხოთ მამიჩემის
წერილი. როგორც ჩანს, ისე დიდ მონაწილეობას ღებულობთ ჩვენს
ბედ-იღბალში, რომ ამ წერილის შინაარსს გულგრილად ვერ მოე-
კიდებით.

მარკუდი. მე გულგრილად, მის? (ბარათს აიღებს).

სარა. მაგრამ თქვენ შინაც ძალზე დაფიქრებული მეჩვენებით,
ძალზე დაღონებული...

მარკუდი. დაფიქრებული, მის, მაგრამ დაღონებული კი არა.

მელეფონტი. (განუ). ღმერთო ჩემო! თავი არ გასცეს!

სარა. მერედა, რატომ?
მარგუდი. ორთავეს გამო მეშინია. მამათქვენის ეს მოულოდ-
ნელი გულკეთილობა თვალთმაქცობა ხომ არ არის, ცბიერება?
სარა. ო, არა, ლედი. ნამდვილად არა. ოღონდ წაიკითხეთ ეს
წერილი და თვითონვე მიხვდებით. თვალთმაქცობა, მუდამ ცივია
ხოლმე, ასეთი გრძნობით ვერ იმეტყველებს. (მარჯული თავისთვის
კოხულობს.) არ შეეშალო, მელეფონტი. გევედრებით; სიტყვას გა-
ლევთ, რომ მამაჩემი თვალთმაქცობით თავს არ დაიმცირებს. რასაც
არა ფიქრობს. იმას არც იტყვის, და ცბიერება მისთვის უცნობი
ბიწიერებაა.

მელეფონტი. მაგაში მე სრულიად დარწმუნებული ვარ.
ქვირფასო მის... მაგრამ ლედის უნდა ვაბატიოთ მისი ეჭვი, რადგან
იმ კაცს არ იცნობს, ვისაც ემეჭვი ეხება.

სარა. (მარჯული წერილს უბრუნებს.) ამას რასაც ვხედავ, ლედი? თქვენ
გათვითრდით? კანკალებთ? რა მოგივიდათ?
მელეფონტი. (ააწუხ.) როგორი შიში მაქვს: აქ რატომ მო-
ვიყვანე?

მარგუდი. არაფერია, მის. ცოტა თავბრუს დამესხა, მალე გა-
ვივლის. ალბათ ღამის ჰაერმა მაწყინა მგზავრობის დროს.

მელეფონტი. თქვენ მაშინებთ, ლედი... სუფთა ჰაერზე ვასე-
ლას ხომ არ იწებებთ? დახშულ ოთახში ადვილად ვერ მომ-
ჯობინდებით.

მარგუდი. თუ ასე ფიქრობთ, მომეცით ხელი.
სარა. მე გაგაცილებთ, ლედი.
მარგუდი. გმადლობთ თავაზიანობისათვის, მის. საშინო
არაფერია...

სარა. მაშ იმედი მაქვს, მალე ისევ ვნახავთ ერთმანეთს.
მარგუდი. თუ ნებას დამრთავთ, მის (მელეფონტს გაყავს იგი).
სარა (მარტო). საბრალო ლედი! ძალზე გულთბილი აღდამიანი
არა ჩანს, მაგრამ არც უცხვირიბირია და ამაყი... ისევ მარტო ვარ.
ნუთუ შემიძლია ეს რამდენიმე წუთი, რაც ალბათ დამცალდება, უმე-
რეს რაიმეს შევწირო, ვიდრე პასუხის დამთავრებას (აპირებს წერილს
განგრძობას).

გამოსვლა მამაძვე

ბეტი, სარა.

ბეტი. ძალიან ხანმოკლე სტუმრობა კი იყო, აი!
სარა. დიან, ბეტი, ეს ლედი სოღმსია, ჩემი მელეფონტის ნა-
თესავი. უცრად ოდნავი სისუსტე იგრძნო. სად არის ახლა?
102

ბეტი. მელეფონტმა კარებამდე მიაცილა.

სარა. მაშ წავიდა?

ბეტი. ეგრე მგონია. მაგრამ რაც მეტს გიყურებთ, მის,— მამა-
ტიეთ სითამამე, — მით უფრო გამოცვლილი შეჩვენებით, თქვენი
მხერა რაღაც სიმშვიდეს, კმაყოფილებას გამოხატავს. ან ლედის
მოსვლამ გასიამოვნათ ასე, ანდა იმ მოხუცმა მოგიტანათ ძალზე
სასიამოვნო ამბავი.

სარა. უკანასკნელი, ბეტი, უკანასკნელია მართალი. ის კაცი
მამაჩემმა გამოგზავნა. რა გრძნობიერი წერილი მინდა წაგაკითხო!
შენი კეთილი გულით ხშირად გიტირია ჩემთან ერთად, ახლა ჩემი
სიხარულიც გაიზიარე. მე ისევ ბედნიერი ვიქნები და შევიძლებ ერთ-
გული სამსახურისათვის დაგასაჩუქრო.

ბეტი. რას ბრძანებთ, რა სამსახურის გაწევა შემეძლო ამ
რაღაც ცხრა კვირის განმავლობაში?

სარა. მთელი ჩემი დანარჩენი სიცოცხლის მანძილზე იმაზე
მეტს ვერ შეიძლებ, რაც ამ ცხრა კვირაში მემსახურე. მადლობა
ღმერთს, ამ ცხრა კვირამ უკვე გაიარა. წამოდი, ბეტი. მელე-
ფონტი ალბათ ისევ მარტოა და მინდა კიდევ რაღაცაზე მოველაპა-
რაყო. სწორედ ახლა მომივიდა აზრად, რომ ძალიან კარგი იქნებოდა,
მელეფონტმაც რომ ჩემთან ერთად მისწეროს მამაჩემს, რომელსაც
უთუოდ ესიამოვნება მისგან მადლობის მიღება. წავიდეთ! (მადიან).

გამოსვლა მამაძვე

დარბაზი

სერ უილიამ სამპსონი. უაიტუელი.

სერ უილიამი. ო, უაიტუელ, როგორი ბაღშია აპკურე
ჩემს დაბრუნებულს შენი მოთხრობით. ისევ გამოცოცხლდი. სარას
დაბრუნების მოახლოება თითქოს ისევე მიბრუნებს ახალგაზრდობას,
როგორც მისმა გაქცევამ სამარეს მიმანახლოვა. მას ისევ ვუყვარვარ!
მეტი რაღა მინდა? ჩქარა დაბრუნდი მასთან, უაიტუელ. ერთი წამიც
კი ვერ მომიცდია, ვიდრე სარას კვლავ არ ჩავიკრავ გულში ამ მელა-
ვებით, რომელთაც სიხარულით ვუწვდიდი სიკვდილს. რარიც მენატი-
რებოდა სიკვდილი ჩემი მწუხარების წუთებში! და რაოღონდ საზარ-
ლად მომეჩვენება ამიერიდან, ახლად გაბედნიერებულს. ცხადია,
მოხუცი გაიკივხვის ღირსია, როცა ასე ამაგრებს ჯაჭვს, რომლითაც
ჯერ კიდევ დაკავშირებულია ქვეყანასთან: მით უფრო მძიმე იქნება
მისთვის საბოლოო განშორება... მაგრამ ღმერთი, რომელმაც ახლა
103

ასე მოწყალედ გაღმობხედა, ამ განშორების გადატანასაც გამიადგი-
ლებს, განა იმისათვის მოილო ასეთი სიკეთე, რომ იგი ბოლოს და-
ბოლოს მიზეზად გადამიტყუოს? განა იმისთვის მიბრუნებს ქალი-
შვილს, რათა ჩემი აღსასრულის საათი რომ დაჰკრავს, ღრტივინვა
დამწყებინოს? არა, არა, იგი იმიტომ მიბრუნებს სარას, რომ
შესაძლებლობა მომეცეს სიცოცხლის უკანასკნელ წუთებში საკუთარ
თავზე ვიზრუნო. დიდება შენდა, მარადიულო სიკეთე! რაოდენ სუს-
ტია მოკვდავ ბაგეთა მადლობა! მაგრამ მალე, მალე შექმლბე მისდამი
მიძღვნილს მარადისობაში მის ღირსეულად განდიდებას.

უ ა ი ტ უ ე ლ ი. გულით მიხარია, სერ, რომ სიკვდილის წინ
კიდევ შეღირსა, კმაყოფილს გხედავდეთ! დამერწმუნეთ, რომ თქვენი
მწუხარება თითქმის ისევე განვიცადე, როგორც თქვენ თვითონ. თით-
ქმის და არა მთლად ისევე, რადგან მამის წაშება ასეთ შემთხვევაში
აუწერელი უნდა იყოს.

ს ე რ უ ი ლ ი ა მ ი. ჩემო კეთილო უაიტუელ, დღეიდან თავს ნუ-
ღარ ჩასთვლი ჩემს მსახურად. დიდი ხანია ჩემგან დამსახურებული
გაქვს, რომ სიბერე წესიერად გაატარო. ისეთ პირობებს შეგიქმნი,
რომ შენა უკანასკნელ დღეებს ჩემზე ცუდად არ გაატარებ. მოვს-
პობ ჩვენს შორის ყოველგვარ განსხვავებას. შენც კარგად იცი, რომ
იმ ქვეყნად ეს განსხვავება ისედაც მოსპობილია... ოღონდ ამჯერად
ისევე დარბი ძველი მსახური, რომელსაც არასოდეს არ გაუცრუებია
ჩემი იმედი. წადი და ყურადღებით იყავ, რომ პასუხი მაშინვე მო-
მიტანო, რა წამსაც მზად იქნება.

უ ა ი ტ უ ე ლ ი. მივდივარ, სერ, მაგრამ ამით თქვენ როდი გი-
წვეთ სამსახურს. ეს არის ჯილდო, რომლითაც ჩემი სამსახურისათვის
მასაჩუქრებთ. დიას, ნამდვილად ასეა.

(გაღან სხვადასხვა მხარეს.)

მოქმედება მეოთხე

გამოსვლა პირველი

მელეფონტის ოთახი

მ ე ლ ე ფ ო ნ ტ ი. ს ა რ ა.

მ ე ლ ე ფ ო ნ ტ ი. დიას, ძვირფასო მის, დიას, მე ამას გავაკეთებ,
მე მოვალე ვარ ეს გავაკეთო.

ს ა რ ა. რარიგ კმაყოფილი ვარ თქვენი.

მ ე ლ ე ფ ო ნ ტ ი. მე მართომ უნდა ვიკისრო მთელი დანაშაული.
მე ერთი ვარ დამნაშავე და პატიების თხოვნაც მე შევალბა.

ს ა რ ა. არა, მელეფონტი, ნუ წამართმევთ ჩვენი საერთო შეც-
დომის უდიდეს წილს, მე რომ მეკუთვნის. იგი ჩემთვის ძვირფასია,
რა სასჯელსაც არ იმსახურებდეს: აკი სწორედ მან დაგარწმუნათ,
რომ ჩემი მელეფონტი მთელ ქვეყანას მირჩენია... მაგრამ ნუთუ
დღეიდან მართლა შემეძლება, თქვენი სიყვარული მამაჩემის სიყვა-
რულს შევუერთო? თუ მხოლოდ სასიამოვნო სიზმარში ვარ? როგორ
მეშინია, რომ გაქრეს ეგ სიზმარი და ისევე ძველებურად მწუხარეს
გამომეღვიძოს!.. მაგრამ არა, ეს სიზმარი არ არის. ნამდვილად ვარ
უფრო ბედნიერი, ვიდრე ამას ოდესმე წარმოვიდგენდი, შესაძლოა
იმამე ბედნიერიც, რასაც კი ჩვენი ხანმოკლე სიცოცხლე გვანიჭებს
ხოლო. იქნებ ნეტარების ეს სხივი მხოლოდ იმიტომ მეცხალება ასე
შორიდან და მხოლოდ იმიტომ მიახლოვდება ასე მაცდურად, რა-
თა ერთბაშად ისევე გააქრეს წყვედიადში და უცბად მიმატოვოს
უკუნ დაბეში, რომლის საშინელებას ეს წუთიერი განათება კი-
დევ უფრო ძლიერ მაგრძნობინებს... ეს რა წინათგრძნობები მტან-
ჯავენ!.. ნუთუ ეს მართლა წინათგრძნობებია, მელეფონტი, თუ
მხოლოდ ჩვეულებრივი შეგრძნებები, რომლებიც განუყრელად თან

სდევნ დაუმსახურებელი ბედნიერების მოლოდინსა და მისი დაკარგვის შიშსა. ო, როგორ მიძვერს გული, რა უწესრიგოდ მიცემს! ჯერ მძლავრად, აჩქარებით! მერე კი ნელა, შიშითა და თრთოლოვით! ხოლო შემდეგ ისევ ჩქარობს, გეგონება უკანასკნელად ჰფეთქაესო! საბოლოო გული!

მ ე ლ ე ფ ო ნ ტ ი. სისხლის მღვლეარება, რომელიც ელდას მის დევს ხოლმე, დაცხრება, მის, და გულიც ისევ მშვიდად განაგრძობს ძვრას. მის არც ერთ შეკუმშვას არავითარი კავშირი არა აქვს ჩვენს მომავალთან და ჩვენ, — მამატივით, ძვირფასო სარა, — გაიცხვის ღირსნი ვიქნებით, თუ სისხლის მექანიკურ წნევას საშინელ წინასწარმეტყველად ჩავთვლით... მე არაფერს არ დავზოგავ თქვენი პატარა შინაგანი მღვლეარების დასაცხრომად. ახლაც მივწერ და, იმედი მაქვს, სერ უილიამი კმაყოფილი დარჩება ჩემი გულწრფელი მონანიებით, ჩემი მღვლეარე გრანობების გამობატვითა და ნაზი მორჩილების შეპირებით.

ს ა რ ა. სერ უილიამი? ეჰ, მელეფონტ, უკვე დროა უფრო ალერსიან სახელს მიეჩვიოთ, მამაჩემი მამათქვენიცაა, მელეფონტ...

მ ე ლ ე ფ ო ნ ტ ი. რასაკვირველია, მის, ჩვენი კეთილი, ძვირფასი მამა! მე ჯერ კიდევ ძალზე პატარა გავხდი იძულებული ამ სახელის ხსენება შემეწყვიტა და პატარასავე მომიხდა დედის ტკბილი სახელის დავიწყება.

ს ა რ ა. თქვენ დაივიწყეთ და მე კი... მე ერთხელაც არა მღირსებია მისი წარმოთქმა. მან სიცოცხლე მაჩუქა და მოკვდა... ოჰ, ღმერთო! ჩემდ ა უნებურად გავხდი დედის მკვლეელი. და რა ბევრი უკლად... რადა უკლად, სულ ცოტადა იყო საჭირო... რომ მამის მკვლელოვ გავმხდარიყავი! მაგრამ უნებური კი არა, წინასწარ განზრახული მკვლეელი და ვინ იცის, იქნება უკვე ვარ კიდევაც? განა ის წლები დღეები და წამები, ჩემგან მიყენებულმა მწუხარებამ რომ შეუშოკა მე არ გამოვტაცე? თუნდაც ბედმა ღრმა მოხუცებულობამდე აცოცხლოს, სინდისი მაინც მისაყვედურებს, შენ რომ არ ჰყოლოდი იქნებ მეტ ხანს ეცოცხლაო, ამ მწუხარე საყვედურს, ცხადია, ავცდებოდა, ჩემს სიყმაწვილეს მეგზურად დედა რომ ჰყოლოდა!.. მისი დარიგება მისი მაგალითი ჩემს გულს ალბათ... როგორ ნაზად მიცქერით, მელეფონტ! მართალი ხართ. შესაძლოა დედის სიყვარულს ისე შევებოტე რომ მელეფონტს აღარ მიკუთვნებოდი, მამ რატომღა გნატრობ იმას რაზეც ბრძენმა ბედმა მხოლოდ სიკეთის კარნახით მითხრა უარი? მისი გაღაწყვეტილება ყოველთვის საუკეთესოა. ოღონდ ჩვენ რიგობა ნად ვისარგებლოთ იმით, რითაც მან დაგვაჯილდოვა: დაგვაფასოთ მამა, რომელსაც ჩემთვის არასოდეს უგრძობნიებია უღედობა, მამა

რომელიც თქვენც დაგავიწყებთ ობლობას. რა მომხიბლავი ოცნებაა! იგი მხიბლავს და თითქმის მაეიწყებს, რომ სულის სიღრმეში მაინც რაღაც მოძრაობს, რაც ხელს მიშლის ვირწმუნო ეს ოცნება. ნეტავ რა არის ეს ურჩი რაღაც?

მ ე ლ ე ფ ო ნ ტ ი. ეს რაღაც, ძვირფასო სარა, როგორც თვითონვე სთქვით, არის ბუნებრივი შიში, რომელსაც დიდი ბედნიერების მიღწევისას გრძნობს ადამიანი. ეჰ, თქვენი გული უბედურებაზე ფიქრს უფრო იოლად შეეგუა, ვიდრე ახლა ბედნიერებაზე ფიქრს ეჩვევა! მაგრამ როგორც სწრაფი ტრიალის შემდეგ დამჯდარ ადამიანს ერთხანს კიდევ ეჩვენება, რომ საგნები მის ირგვლივ ტრიალებენ, სწორედ ასევე ელდანაკრავი გულიც ერთხანად ვერ დამშვიდდება ხოლმე. იგი ერთხანს ისევ თრთის და კანკალებს და ჩვენ მას სრული თავისუფლება უნდა მივცეთ, რომ თავისთავად დაცხრეს და მოისვენოს.

ს ა რ ა. მჯერა ეგ, მელეფონტ, მჯერა: რადგან ამას თქვენ ამბობთ, რაკი ეს მე მსურს... მაგრამ მეტს ნუღარ დაგვაყენებთ ერთმანეთს. წავალ და ჩემს წერილს დავამთავრებ. თქვენსას ხომ წამსკითხვებთ, ჩემსას რომ გიჩვენებთ?

მ ე ლ ე ფ ო ნ ტ ი. ჩემს ყოველ სიტყვას წარმოგიდგენთ განსახილველად: მხოლოდ იმის გარდა, რისი თქმაც თქვენს გასამართლებლად მომიწყებს, რადგან ვიცი, ისე უდანაშაულოდ არ თვლით თავს, როგორც სინამდვილეში ხართ (მამა-ღვებს სარას).

გამოსვლა მორკე

მ ე ლ ე ფ ო ნ ტ ი (მარტო)

მ ე ლ ე ფ ო ნ ტ ი (ღრმად ჩაფიქრებული რამდენჯერმე გაიღვამოვლას). რა გამოცანა ვარ ჩემივე თავისათვის! რად შემოდლია ჩაუვალო თავი? სულელად? ბოროტმოქმედად? თუ ორივედ? ოჰ, რა ცბიერი ხარ, ჩემო გულო! მე მიყვარს ანგელოზი, როგორი სატანაც არ უნდა ვიყო... ან კი მიყვარს? დიახ, რა თქმა უნდა, რა თქმა უნდა, მიყვარს. ვიცი, ათას სიცოცხლეს შევწირავდი მას, რომელმაც თავისი სათნოება შემომწირა! შევწირავდი. ახლაც, ამ წუთშიც კი დაუშვებლად შევწირავდი... და მაინც, მაინც... მეშინია, ეს ჩემს თავს ვუთხრა... და მაინც... როგორ უნდა გავიგო ეს?... მაინც მაძრწუნებს წამი, როცა იგი ქვეყნის წინაშე სამუდამოდ ჩემი გახდება... ახლა უკვე ვეღარ ავიცდენ ამ წამს, რადგან მამაც შევკრივდა. მისი დიდი ხნით გადაღებაც აღარ ძალმიძს. მისმა ამდენ ხანს დაყოვნებამ ისედაც საკმაოდ მარგუნა მძიმე საყვედურები. მაგრამ რაოდენ მძიმეც არ ყოფილიყო ეს საყვედურები, ისინი ჩემთვის მაინც უფრო

ასატანი იყო, ვიდრე ეს მწუხარე აზრი, რომ მთელი სიცოცხლის მან-
ძილზე შეზოგილ ვიქნები... მაგრამ განა ახლაც შეზოგილი არა ვარ?
რასაკვირველია, ვარ და ეს მესიამოვნება კიდეც. რა თქმა უნდა,
უკვე მისი ტყვე ვარ. მაშ რაღა მსურს?.. აი რა!.. ახლა ისეთი ტყვე
ვარ, რომელსაც პატიოსან სიტყვაზე უშეუბენ ხოლმე; ეს მსიამოვნ-
ებას! რატომ არ შეიძლება, ეს ასევე დარჩეს? რატომ უნდა ვიყო
მიჯაჭვული, და თავისუფლების საცოდავ ჩრდილსაც კი მოკლებული?
ღიას, მიჯაჭვული? სარა სამხსონი, ჩემი სატრუო! რამდენი ნეტარებაა
ამ სიტყვებში! სარა სამხსონი, ჩემი მეუღლე! და აი, ამ ნეტარების
ნახევარი უკვე გაქრა! და მეორე ნახევარიც მალე გაპქრება. ო, რა
ურჩხული ვარ! და ამგვარი განწყობილებით უნდა მივწერო მამა.
მისს?.. მაგრამ ამას ხომ განწყობილებაც კი არ ეთქმის; ეს უფრო
ფანტაზია! წყეული ფანტაზია. რომელიც ჩემმა აღვირახსნილმა
ცხოვრებამ დამიჩემა! ან მოვიცილებ მას თავიდან, ან არა და — არ
მსურს სიცოცხლე.

გამოსვლა მისამდე

ნორტონი, მელეფონტი

მელეფონტი. ხელს მიშლი, ნორტონ!
ნორტონი. მამა მამატიეთ, ბატონო ჩემო... (წასვლას დააბრებს).
მელეფონტი. არა, არა, დარჩი. ძალიან კარგია, რომ ხელს
მიშლი, რა გინდა?

ნორტონი. ბეტისაგან ძალზე სასიხარულო ამბავი გავიგე და
მოსალოცად მოგვდი.

მელეფონტი. ალბათ მამის შერიგებას მილოცავ, არა?
გმადლობ.

ნორტონი. მამა უცამე კიდეც ინება თქვენი გაბედნიერება.

მელეფონტი. თუ კი მას ეს სურს... ხომ ხედავ, ნორტონ, მე
სავსებით სამართლიანად ვუღებები ჩემს თავს... თუ კი ეს სურს, ცხა-
დია, არა ჩემ გამო.

ნორტონი. თუკი ამას აღიარებთ, მაშინ მას თქვენ გამოცა
სურს.

მელეფონტი. ჩემი სარას გულისათვის, მხოლოდ და მხოლოდ
ჩემი სარასათვის. თუკი უცამე რამდენიმე უცოდველის გამო მთელ
ცოდედელ ქალაქს მიუტევა უკვე გამოტანილი სასჯელი, მას შეუძლია
ერთი ცოდედიც აიტანოს, რომლის ბედსაც მისთვის სასურველად
არსება ინაწილებს.

ნორტონი. ძალზე სერიოზულად და მგრძობიარედ ლაპ-
რაკობთ, მაგრამ განა ასეთიარად გამოხატავენ სიხარულს?
მელეფონტი. სიხარულს, ნორტონ? იგი ჩემთვის აღარ
არსებობს.

ნორტონი. ნებას მომცემთ თავისუფლად ვილაპარაკო? (და-
ვირუებით შეხედავს).

მელეფონტი. შეგიძლია.
ნორტონი. ამ დილით მისაყვედურეთ, თითქოს მეც მიმიძლო-
დეს ბრალი თქვენს დანაშაულში, რაკი მასზე ჩემი შეხედულება არ
გამომითქვამს. მამ მომიტევეთ, თუ დღეიდან უფრო იშვიათად გავ-
ჩუმდებ ხოლმე.

მელეფონტი. ოღონდაც არ დაგავიწყდეს შენი ადგილი.

ნორტონი. არ დამავიწყდება, რომ მსახური, რომელიც
შეიძებოდა უკეთესი ვინმე გამხდარიყო, რომ... აფსუს! სხვაგვარად
წარმართა თავისი ცხოვრება. ღიას, თქვენი მსახური გახლავართ,
მაგრამ არ ვისურვებ, თქვენთან ერთად დამიწყონ წყველა.

მელეფონტი. ჩემთან ერთად? და ახლა რატომღა მეუბნება
მაგას?

ნორტონი. იმიტომ, რომ საკმაოდ გაკვირებული ვარ, რად-
გან სულ სხვა განწყობილებაზე დამდგარსა გხედავთ, ვიდრე ეს წარ-
მომდგინა.

მელეფონტი. არ მეტყვი, რა წარმოგედგინა?

ნორტონი. რამ თქვენ დიდად აღფრთოვანებულს გნა-
ხავდით.

მელეფონტი. მხოლოდ მდამბიო ხალხი მოვა აღტაცებაში,
როგორც კი ბედი ოდნავად გაუღიმებს.

ნორტონი. ალბათ იმიტომ, რომ მდამბიო ხალხს ჯერ კიდევ
შერჩენია გრძნობა, რომელიც დიდგვაროვანთ უნებლდება და უქრება
ათას არაზუნებრივი წარმოდგენის გამო. მაგრამ თქვენს სახეს მარ-
ტო გრძნობათა ზომიერება როდი აწკრია, არამედ გულგრილობაც,
წონიანობა და უაღიფილებაც...

მელეფონტი. ვინდ ასევე იყოს. ნუთუ დაგავიწყდა, სარას
გარდა აქ კიდეც ვინ არის? მარეულის აქ ყოფნა...

ნორტონი. ამას შეეძლო შეეწუხებინეთ, მაგრამ სულით მა-
ინც ვერ დაგცემდათ. თქვენ სხვა რაღაც გადარდებთ. შეიძლება ღი-
დადა ვცდები, მაგრამ მაინც მგონია, რომ უფრო კმაყოფილი იქნე-
ბოდით, მამა რომ ჯერ კიდევ არ შეგრიგებოდათ. იმ მდგომარეობის
მოახლოვება, რომელიც ასე მცირედ ეთანხმება თქვენს შეხედუ-
ლებებს...

მეღეფონტი. ნორტონ! ნორტონ! შენ საზარელი ბოროტი
სული უნდა ყოფილიყავი, ანდა ახლაც ხარ, თუ კი შევიძლია ასე
მიიხივდეთ. რაკი მიხვდი, უარყოფასაც აღარ დავიწყებ. ეს მართალია,
როგორც ნამდვილია, რომ საუკუნოდ მიყვარება ჩემი სარა, ისევე ვერ
შევირგებებიარ იმ აზრს, რომ იგი საუკუნოდ უნდა მიყვარდეს... უნდა
მიყვარდეს!.. მაგრამ ნუ გეფიქრება; მე დავძლევ ამ სულელურ ახი-
რებას. ანდა იქნებ, შენი აზრით, ეს ახირება არ არის? ვინ მავალბს.
რომ ქორწინება იძულებად მივიჩინო? არცა მსურს იმაზე მეტად
ვიყო თავისუფალი, რაც ქორწინების შემდეგ ვიქნები.

ნორტონი. ევ მოსაზრებები ძალიან კარგია. მაგრამ მარგული,
მარგული თქვენს ძველ ცრურწმენებს მიემხრობა და მეშინია,
მეშინია..

მეღეფონტი. იმის გეშინია, რაც არასოდეს მოხდება. დღეს-
ვე ნახავ, მარგული ლონდონისაკენ გაემგზავრება, რაკი ჩემი...
ასე ვთქვათ, სისულელე ვაღიარე, იმასაც აღარ დავიმაღავ, რომ მარ-
გულს დიდი შიში გაჭამე და ის ჩემს წარბის ერთ შერხევასაც კი
დაემორჩილება.

ნორტონი. რაღაც დაუჯერებელს მეუბნებით.
მეღეფონტი. აი, შეხედეთ. ეს მომაკვდინებელი რკინა მას
გამოვტაცე ხელიდან (უჩვენებს ხანჯალს, რომელიც მარგულს წაართვა)
როცა მან, საშინლად გააფთრებულმა, დააპირა, ამით
გული გაეპო ჩემთვის. ახლა ხომ გჯერა, რა მტკიცე წინააღმდეგობა
გავუწიე? თუმცა პირველად ცოტადა დააკლდა და კინაღამ ისევ არ გა-
დამაცვია ყულფი თავზე. იმ მოღალატემ არაბელაც თან მოიყვანა.

ნორტონი. არაბელა?
მეღეფონტი. ჯერ კიდევ ვერ გამოიმირკვევია, რა ოინებით
დაიბრუნა ბავშვი. მაგრამ ისიც კმარა, რომ იმ წარმატებას მიიწე
ვერ მიღწია, რომლის იმედიც უთუოდ ჰქონდა.

ნორტონი. ნება მიბოძეთ გავიხსარო თქვენი სიმტკიცით და
ვირწმუნო, რომ უკვე სანახევროდ გამოსწორებულხართ. მაგრამ, რა-
კი ჩემთან გულახდილი საუბარი ინებეთ, ესეც მითხარით: რად დას-
ჭირდა მარგულს, რომ აქ ლედი სოლმისის სახელით გამოცხადდა?
მეღეფონტი. მას სურდა, რაღაც უნდა დასჯდომოდა, თა-
ვისი მეტოქე ენახა. მე დავეთანხმე მის თხოვნას ნაწილობრივ შეწე-
ნარების, ნაწილობრივ წინდაუხედაობის, ნაწილობრივ კი მისი დამ-
ცირების სურვილის გამო — რათა მისთვის მეჩვენებინა უზადლო ქა-
ლი. შენ თავს იქნევ, ნორტონ?

ნორტონი. ამას მე ვერ გაგებდავდი.
მეღეფონტი. ვერ გაგებდავდი? არსებითად იმაზე მეტი არა-

ფერი გამიბეღია, რისი გაბედვაც უარის შემთხვევაში მომიხდებოდა.
იგი ეცდებოდა აქ მარგულის სახელით გამოცხადებულიყო. ასე რომ,
მისი ამგვარი სტუმრობა მაინცდამაინც საშიში არაა, მაგ ქალისა-
გან უარესს უნდა მოელოდეს კაცი.

ნორტონი. ღმერთს უმადლოდეთ, რომ ამ ამბავმა ასე მშვიდო-
ბიანად ჩაიარა.
მეღეფონტი. ჯერ მთლად არ ჩაუვლია. ნორტონ, მარგული
ცოტა შეუქლოდ შეიქმნა, ისე რომ გამოუმშვიდობებლად მოუხდა
წასვლა. კიდევ მოვა აქ. მოვიდეს! კრაზანას, ისარს რომ დაკარგავს
(უთითებს ხანჯალზე, რომელსაც ისევ უბეში ინახავს). ხომ ბზუილის მეტი
აღარაფერი შეუძლია, მაგრამ, თუ ამითაც მოგვაბეზრა თავი, მათ
ბზუილიც ძვირად დაუჯდება. ნგონი, ვილაც მოდის! თუ ეს მარგულია,
დამტოვებ. ის არის. წადი! (ნორტონი გადის.)

გამოსვლა მარგული

მეღეფონტი. მარგული.

მარგული. შექმეღია, ძალზედ არ გესიამოვნებათ ჩემი ხელ-
შეორედ მოსვლა.

მეღეფონტი. ძლიერ მიხარია, მარგულ, თქვენმა გულყრამ
რომ უშედეგოდ ჩაიარა. ხომ უკეთესად გრჩანობთ თავს?

მარგული. დიახ, ცოტათი!
მეღეფონტი. მამ კარგად ვერ მოქცეულხართ, რომ აქ მო-
სვლით კიდევ შეიწუხეთ თავი.

მარგული. გმადლობთ, მეღეფონტ, თუ ამას ჩემზე ზრუნვა
გალაპარაკებთ, გეუბნებით, არც იმას გიწყენთ, თუ მაგ
სიტყვებით სხვა რამეს გულისხმობთ.

მეღეფონტი. მოხარული ვარ, ასე დამშვიდებულს რომ
გბედავთ.

მარგული. ქარიშხალმა გადაიარა, დაივიწყეთ, რაც მოხდა,
გვედარებით.

მეღეფონტი. ოღონდ თქვენ ნუ დაივიწყებთ თქვენს პირო-
ბას, მარგულ, და მე სიამოვნებით დავივიწყებ ყველაფერს... მაგრამ
რომ ვიცოდე ამას შეურაცხყოფად არ მიიღებდით, მაშინ გკითხავ-
დით...

მარგული. მკითხეთ, რაც გნებავთ, მეღეფონტ. თქვენ უკვე
აღარ შევიძლიათ ჩემი შეურაცხყოფა. რისი შეკითხვა გსურდათ?

მეღეფონტი. როგორ მოეწონათ ჩემი სარა?

მარგული. კითხვა ბუნებრივია. ჩემი პასუხი ასე ბუნებრივად

არ მოგეჩვენებათ, მაგრამ მაინც ნაკლებ მართალი არ იქნება...
ლიან მომეწონა.

მელეფონტი. ალტაცებული ვარ თქვენი მიუკერძოებლობა
მაგრამ განა შექლო იმას, ვინაც მარკუდის სიტურფის ფასა იტოვებს
ცული არჩევანი მოეხდინა?

მარკუდი. მაგ პირფერობისაგან, — თუკი შეიძლება
პირფერობა ეწოდოს, — შეგეძლოთ დაგენდეთ, მელეფონტი. იგი
ეთანაშება ჩემს განზრახვას, რომ დაგივიწყოთ.

მელეფონტი. ნუთუ გინდათ მაგ განზრახვის სისრულენა, მოგ
განა თქვენდამი უხეში მოპყრობით გაგიადვილოთ? დაე ჩვეულებრივი
რივი ნუ იქნება ჩვენი განზრახვა. ვეცადოთ ისე დავცილდეთ ერთმანეთს,
ნეთს, როგორც ჰქვიან ხალხს შეპყერის, რომელიც საჭიროებისა და
ნაშე უკან იხევს ხოლმე; დავცილდეთ ყოველგვარი გამწარებისა და
განრისხების გარეშე, ისე, რომ ერთიმეორისადმი განსაზღვრულ
პატივისცემაც შევინარჩუნოთ. ნუ დავივიწყებთ, რომ ჩვენ ოდესღაც
ასე მახლობლები ვიყავით...

მარკუდი. ოდესღაც მახლობლები? მე არ მინდა ევ გაგი
სენო. ერთი სიტყვაც აღარ მიფხრათ მაგის შესახებ! რაც მოსახდენია
უნდა მოხდეს, ის კი სულ ერთია, როგორ მოხდება. მაგრამ კიდევ ერთ
თი სიტყვა არაბელას შესახებ. თქვენ არ დამიტოვებთ მას?

მელეფონტი. არა, მარკუდი.
მარკუდი. ეს საშინელებაა, თქვენ არ შეგიძლიათ მისი მამა
ყოთ და გინდათ, რომ დედაც წაართვათ.

მელეფონტი. მე შემიძლია მისი მამა ვიყო და ვიქნებ
კიდევ.

მარკუდი. მამ ევ ასლავე დამიმტკიცეთ.
მელეფონტი. როგორ?

მარკუდი. ნება მომეცით ის სიმდიდრე, რომელიც მე მომ
ბარეთ, არაბელას გადაეცე, როგორც მამისეული მემკვიდრეობა. და
დის მემკვიდრეობას რაც შეეხება, ვისურვებდი მისთვის უკეთესი რა
მეანდერძა, ვიდრე ჩემი დელობით მოგვრილი სირცხვილი.

მელეფონტი. ეგრე ნუ ლაპარაკობთ. მე მოვუვლი არაბელას
და ისე უზრუნველვყოფ, რომ დედამის არ ჩაუაყენებ მძიმე მდგომარეობაში.
ხოლო თუ ბელა ჩემს დავიწყებას აპირებს, ყველაზე
უწინ ის დაივიწყოს. რაც კი ჩემგან მოცემული გააჩნია, არაბელას
გან ძლიერ დაუალებელი ვარ, არასოდეს დამაივიწყდება, რომ
ბავშვმა, თუმცა თავისდაუნებურად, ჩემს ნამდვილ ბედნიერებას
უწყო ხელი. დიას, მარკუდი, გულითად მაღლობას გიძლევთ
რომ ჩვენი ადგილსამყოფელი გააგებინეთ სარას მამას, რომელსაც

მხოლოდ ჩვენი მისამართის უცოდინარობა უშლიდა ხელს, თორემ
უფრო ადრე შეგვირიგდებოდა.

მარკუდი. ნუ მაწამებთ მაგ მაღლობით, რომლის დამსახუ-
რებაც არასოდეს მნდომია. სერ უილიამი გახლავთ კეთილი, ბებერი
სულელი; ჩანს, ის სხვაგვარად ფიქრობს, ვიდრე მის ადგილზე მე ვი-
ფიქრებდი. სარას მე ვაპატიებდი, ხოლო მის მაცთუნებელს...

მელეფონტი. მარკუდი...
მარკუდი. მართალია; მაცთუნებელი ხომ თქვენ თვითონა
ხართ, მე ვლუმვარ... ნებას მომცემთ მის სარას გამოვემშვიდობო?
მელეფონტი. სარას არ ეწყინებოდა, მის უნახავდაც რომ
გამგზავრებულყავით.

მარკუდი. მელეფონტი, მე არ მიყვარს ჩემი როლის ნახევრად
შესრულება, და არც უცხო სახელს ამოფარებულს მსურს თავაზიანა
ქცევის უცოდინარ ქალად ჩამთვალონ.

მელეფონტი. თუ თქვენს პირად სიმშვიდეს უფრთხილდე-
ბით, თვითონვე უნდა მოერიდოთ იმ პიროვნებასთან ხელმოკრე
შეხვედრას, რომელმაც გარკვეული აზრები უნდა აღგიძრათ.

მარკუდი (დამცინავი ღიმილით). ჩანს თქვენს თავზე უკე-
თესი შეხედულებისა ხართ, ვიდრე ჩემზე. თუნდა კიდევაც გეფიქროს,
რომ თქვენს გამო უნუგეგობას მივეცემი, ხმამალა მაინც არ უნდა
გეთქვათ. მის სარამ გარკვეული აზრები უნდა აღმიძრას? გარკვე-
ული, არა? რა თქმა უნდა. მაგრამ უპირველეს ყოვლისა ის აზრი,
რომ ხშირად საუკეთესო ქალიშვილსაც კი შეუძლია უბადრუკი ადა-
მიანის შეყვარება.

მელეფონტი. ჩინებულა, მარკუდი, ჩინებულა! აი ასლა
სწორედ ისეთ განწყობილებაზე ბრძანდებით, როგორზეც დიდი ხანია
თქვენს ნახვას ვნატრობდი. თუმცა, როგორც უკვე გითხარით, კი-
დევაც მერჩინა, რომ ჩვენ რამდენადმე მაინც შეგვძლება ურთი-
ერთპატივისცემის შენარჩუნება. მაგრამ შეიძლება ეს კიდევ მოხერ-
ხდეს, ალღევებული გული რომ დამშვიდდება. ნება მიბოძეთ რამ-
დენიმე წუთით მარტო დაგტოვოთ. მინდა მის სამსონი მოვიყვანოთ.

გამოსვლა მხუთთ

მარკუდი.

მარკუდი (ირგვლივ მიმოიხედავს). ნუთუ მარტო ვარ? მამ
შემიძლია ერთხელ მაინც თავისუფლად ამოვისუნთქო და სახის და-
ძაბული კუნთები ბუნებრივად მოვუშვა? ერთი წამით ისე ნამდვილ
მარკუდად უნდა ვიქცე. რომ კვლავაც ავითანო თვალთმაქცობის სიმ-
ღ. ლუსინგი

მეღეფონტი. თქვენ ეს გსურთ, მის?
სარა. ნულარ აყოვნებთ, ძვირფასო მეღეფონტი, ოღონდ მაღუ
კი დაბრუნდით. მაგრამ მხიარული სახით. თქვენ უმეკელია უსიამოე
ნო ცნობას ელთ. ნურაფრის დარდი ნუ გექნებათ; მე უფრო ის მინდა
ვნახო, თუ რამდენად ძალგიძთ თქვენს მემკვიდრეობას ჩემი თავი
არჩიოთ, ვიდრე ვიცოდე, რომ ეს მემკვიდრეობა მიღებული გაქვთ...
მეღეფონტი. თქვენი ნება იყოს. (მარჯულს) ლედი, ერთ
წამში დავბრუნდები (ბალს.)
მარგული (განუ). გზა მშვიდობისა!

გამოსვლა მირვა

სარა. მარგული.

სარა. ჩემი კეთილი მეღეფონტის თავაზიანობაში ზოგჯერ
სიყალბე გამოერევა ხოლმე. თქვენც ხომ ამჩნევთ ამას, ლედი?.

მარგული. ალბათ მე ისე ვარ შეჩვეული მის ქცევას, რომ
ასეთ რამეს ვეღარ ვამჩნევ.

სარა. არ დაბრძანდებით, ლედი?

მარგული. თუ ნებას მომცემთ, მის... (განუ, იმ დროს როცა
სხდებან). უსარგებლოდ არ უნდა გავაცდინო ეს ხელსაყრელი
წუთები...

სარა. მითხარით, ლედი, როგორა ფიქრობთ, განა უბედნიერე
სი ქალი არ ვიქნები ჩემს მეღეფონტთან?

მარგული. თუ კი მეღეფონტი შეიფერებს თავის ბედნიერებას,
მაშინ მის სარა სახარბიელოს გახდის მის ხვედრს. მაგრამ...

სარა. მაგრამ... და თანაც ასეთი ფიქრობიერიული ბაუზა, ლედი...

მარგული. მე გულწრფელი ვარ, მის...

სარა. მით უფრო პატივსაცემი...

მარგული. ჩემს გულწრფელობას ხშირად წინდაუხედაობამდე
მიყვებარ ხოლმე. ჩემი „მაგრამ“ ამის საბუთია. ძლიერ დაუფიქრე
ბელი „მაგრამ“.

სარა. არა მგონია, რომ ლედის სურდეს, რომ ამით კიდევ უფრო
შემამფოთოს. ძალზე მკაცრი თანაგრძნობა უნდა იყოს, როცა მხო
ლოდ გაგრძნობინებენ ბოროტებას, რომელიც შეუძლიათ დაგანახონ.

მარგული. სრულებითაც არა, მის, ჩეტისმეტად დიდ მნიშვნე
ლობას აწერს ჩემს „მაგრამს“. მეღეფონტი ჩემი ნათესაურია...

სარა. მით უფრო მნიშვნელოვანი იქნება უმცირესი შენიშვნა
კი, რომელიც მის საწინააღმდეგოდ გაქვთ სათქმელი.

მარგული. მაგრამ თუნდ მეღეფონტი ჩემი ძმაც იყოს, მაინც
უნდა გითხრათ, რომ მე უყოყმანოდ ავამხედრებდი მის წინააღმდეგ
ქალიშვილს, თუკი შევამჩნევდი რომ მეღეფონტი მას უმართებულოდ
მეტყვებ. ჩვენ, ქალებმა, ერთი ჩვენთაგანის შეურაცხყოფა ყველას შეუ
რაცხყოფად უნდა მივიჩნიოთ და ვაქციოთ საერთო საქმედ, რომელ
შიც დაუფიქრებლად უნდა მიიღონ მონაწილეობა დანაშაულის დამაც
და დედამაც.

სარა. ეს შენიშვნა...

მარგული. უკვე მინათებდა გზას ხანგამოშვებით, საეჭვო
შემთხვევების დროს.

სარა. მე კი მიქადის... უკვე ვკანკალებ...

მარგული. არა, მის; თუ კანკალს დაიწყებთ, უმჯობესია სხვა
რამეზე ვილაპარაკოთ...

სარა. სასტიკო ლედი!

მარგული. გული მტკივა, რომ თქვენ კარგად ვერ მიმიხვ
დით. როცა თავს მის სამსონის ადგილას წარმოვიდგენ, ვფიქრობ,
რომ ნამდვილად წყალობად მივიღებდი ყოველ ცნობას, რომელსაც
მომაწვდიდნენ იმ ადამიანზე, ვისთანაც ჩემი ბედის დაკავშირებას
ვაპირებ.

სარა. მაგით რისი თქმა გნებავთ, ლედი? განა არ ვიცნობ უკვე
ჩემს მეღეფონტს? მერწმუნეთ, მე მას ისევე კარგად ვიცნობ, რო
გორც საკუთარ სულს. ვიცი, რომ მას ვუყვარვარ...

მარგული. და სხვებიც...

სარა. უყვარდა. ესეც ვიცი. განა მანამდევე უნდა ვყვარებოდი.
როცა ჩემ შესახებ ჯერ კიდევ არაფერი არ იცოდა? ნუთუ შემძლია
ვისურვო, ვყოფილიყავი ერთადერთი მისთვის მოსაწონი არსება?
განა თვითონვე არ უნდა გამოვუტყუდე ჩემს თავს, რომ ვცდილობდი,
მისთვის თავი მომეწონებინა? ნუთუ მეღეფონტი არ არის იმდენად
მომხიბლავი, რომ ეს მისწრაფება ბევრში აღეძრა? ამიტომაც განა
ბუნებრივი არ არის, თუ ზოგიერთის მისწრაფებას წარმატება ხვდა?

მარგული. თქვენ მას ისევე მხურვალედ და თითქმის იმავე
საბუთებით იცავთ, რომლებითაც მე არა ერთხელ მომხდომია მისი
დაცვა. მას რომ უყვარდა, ეს არ არის დანაშაული. კიდევ უფრო ნაკ
ლები დანაშაულია, რომ ის უყვარდათ. მაგრამ თავქარიანობა დანა
შაულია.

სარა. ყოველთვის არა; მე მგონია, რომ იგი ხშირად სიყვარულის
საგნით არის გამოწვეული, რომელიც იშვიათად იმსახურებს მუდმივ
სიყვარულს.

მარგული. მის სამსონის ზნეობრივი მრწამსი, როგორც ჩანს, ძლიერ მკაცრი არ უნდა იყოს.

სარა. მართალია; სრულებითაც არ არის მკაცრი ჩემი მრწამსი, რომლითაც ხელმძღვანელობას იმათ ვთავაზობ, ვინც თვითონ ალია-რებს თავის შეცდომებს. და იგი არც უნდა იყოს მკაცრი. რადგან აქ საქმე იმას კი არ ეხება, რომ საზღვრები დავიწესოთ, რომელთაც სათნოება სიყვარულს უღებს; არამედ მხოლოდ იმას, რომ შევუნდოთ ადამიანურ სისუსტეს, თუკი მან ამ საზღვრებში დარჩენა ვერ შესძლო, და რომ ამ სისუსტისაგან გამომდინარე შედეგები გონების კანონებით განესაჯოთ. თუ, მაგალითად, მელეფონტს ვილაყ მარგული უყვარს და ბოლოს მას სტოვებს, თეთი ამ სიყვარულის მიმართ ეს კარგიც არის... უბედურება იქნებოდა, მელეფონტს რომ სამუდამოდ ჰყვარებოდა გახრწნილი ქალი მხოლოდ იმის გამო, რომ იგი ოდესღაც უყვარდა.

მარგული. მაგრამ, მის, განა თქვენ იცნობთ იმ მარგულს, რომელსაც ასე დარწმუნებით უწოდებთ გახრწნილს?

სარა. მე ვიცნობ მას მელეფონტის აღწერით.

მარგული. მელეფონტის? ნუთუ არასოდეს მოგსვლიათ აზრად, რომ მელეფონტი საკუთარი საქმის სანდო მოწმე ვერ იქნება?

სარა. მხოლოდ ახლა ვამჩნევ, ლედი, რომ თქვენ ჩემი გამოცდა გნებავთ, მელეფონტი უთუოდ გაიღიმებს, როცა მოუყვებით, თუ როგორი თავგამოდებით ვიცავდი მას.

მარგული. მომიტყევეთ, მის, მელეფონტმა არაფერი არ უნდა გაიგოს ამ საუბრის შესახებ. თქვენ იმდენად კეთილშობილი ხართ, რომ არ მოისურვებთ, მეგობრული გაფრთხილებისთვის მადლობის ნაცვლად ჩემს ნათესავს წამაჩხუბოთ. მე ასე მხოლოდ იმიტომ ვლაპარაკობ მის წინააღმდეგ, რომ ისე განვიცდი ჩემი სქესის მრავალი უმშვენიერეს; არსების მიმართ მელეფონტის უღირს ქცევას, თითქოს მე თვითონ მეტანჯოს მის გამო.

სარა. მე არავისი წამაჩხუბება არ მინდა, ლედი; და ვისურვებდი, რომ სხვებსაც არ ჰქონდეთ ეს განზრახვა.

მარგული. გნებავთ, რამდენიმე სიტყვით გადმოგცეთ მარგულის ამბავი?

სარა. რა ვიცი... თუმცა კარგი, მოყვებით, ლედი; მხოლოდ იმ პირობით, რომ მაშინვე შეწყვიტოთ თქვენი მოთხრობა, როგორც მე მელეფონტი დაბრუნდება. მან შეიძლება იფიქროს, რომ მე თვითონ მოვიდლომ ყოველივე ამის გამოკვეთა, მე კი სულაც არ მსურს, რომ მელეფონტმა მისთვის საზიანო ცნობისმოყვარეობა მომაწიროს.

მარგული. თქვენ რომ არ დაგესწიროთ, მეც სწორედ ასეთ-სავე სიფრთხილეს გთხოვდით. მან ემპიც კი ვერ უნდა აიღოს, რომ

მარგული იყო ჩვენი საუბრის საგანი; და თქვენც იმდენ სიფრთხილეს გამოიჩინეთ, რომ ამის შესახებ მასთან არაფერს იტყვიოთ. ახლა კი მისმინეთ! მარგული კარგი ოჯახის ქალია. იგი ახალგაზრდა ქვრივი იყო, როცა ერთ-ერთ მის მეგობარ ქალთან მელეფონტმა გაიცნო. ამბობენ, რომ ის ლამაზი იყო და არც ეშვი ჰკლებია, ურომლისოდაც სილამაზე მკვლარი იქნებოდა. მის პატიოსან სახელს ლაქა არ ეცხო. მხოლოდ ერთი რამ აკლდა: ქონება. ყველაფერი, რაც კი გააჩნდა — და ამბობენ, რომ ის ოდესღაც მდიდარი ყოფილა — იმ მამაკაცის განთავისუფლებას შესწირა, რომლისთვისაც უარი ვერაფერზე ეთქვა მას შემდეგ, რაც თავისი გული და ხელი მიუძღვნა.

სარა. ეს, ჭეშმარიტად, კეთილშობილური ხასიათია, ლედი; ვისურვებდი, რომ მას უკეთესი სურათი დაეშვენიებინა.

მარგული. ქონების უქონლობის მიუხედავად მის ხელს მაინც ეძიებდნენ მამაკაცები, რომელთაც გულით სურდათ მისი გაბედნიერება. ამ მდიდარ და ცნობილ თავყვანისმცემლებში მელეფონტიც გამოერია. მისი წინადადება სერიოზული იყო და ფუფუნებას, რომელსაც ის მარგულს ჰპირდებოდა, ყველაზე ნაკლებ ემყარებოდა მისი იმედები. მას მარგულთან პირველმავე საუბარმა დაანახა, რომ საქმე აქვს არა ეგოისტს, არამედ ნაზი გრძობით აღსავსე ქალთან, რომელიც სასახლეს ქოხს ამჯობინებს, თუ სასახლეში გულგრილ პიროვნებასთან მოუხდება ცხოვრება, ხოლო ქოხში კი საყვარელ ადამიანთან.

სარა. აი, კიდეც ერთი თვისება, რომლის ღირსადაც არა ვცნობ მარგულს. მეტად ნულარ შეალამაზებთ მას, ლედი თორემ, ბოლოს, იძულებულს გამხდით, შევიბრალო.

მარგული. მელეფონტი მზად იყო მას ქორწინებით დაეკავშირებოდა, როდესაც ცნობა მიიღო, რომ ბიძა მოუყვდა, რომელსაც მთელ თავის ქონებას იმ პირობით უტოვებდა, თუკი შეირთავდა ვილაც შორეულ ნათესავს. რადგან მარგულმა მისი გულისთვის უფრო მდიდარი თავყვანისმცემლები უარპყო, მელეფონტსაც არაფრით არ უნდოდა, რომ მისთვის ქალს ეჯობნა ღიღისულოვნებით. მან ვადასწყვიტა მანამდე არ ეთქვა მარგულისათვის მეგვიდრეობის შესახებ, ვიდრე მასზე დაქორწინებით არ დაჰკარგავდა უფლებას ამ მეგვიდრეობაზე. ხომ მართალია, მის, რომ ეს ღიღებულად იყო მოფიქრებული?

სარა. ო, ლედი, ჩემზე უკეთ ვინ იცის, რომ მელეფონტს უკეთილშობილესი გული აქვს!

მარგული. მაგრამ რა ქნა მარგულმა? მან ფარულად გაიკო. უკვე გვიან შეღამებულზე, რაც მელეფონტს მის გამო გადაეწვიტა.

მელეფონტი დილით მივიდა მის სანახავად, მაგრამ მარეული უკვე წასულიყო.

ს არ ა. სად? რატომ?

მ არ ვ უ დ ი. მელეფონტს მხოლოდ მისი წერილია დახვდა. მარეული სწერდა, არავითარ შემთხვევაში არ იფიქრო, რომ ოდესმე კიდე შემხვდეთ. თუმცა ვერ უარყოფ, რომ მიყვარხარ, მაგრამ სწორედ ამიტომ ვერ გადაგადგმეინებ ნაბიჯს, რომელსაც თავის დროზე უშეკველად ინანებო. იგი მელეფონტს ათავისუფლებდა პირობისაგან და სთხოვდა, დაუყოვნებლივ შეესრულებინა ანდერძში მოცემული პირობა, რათა დაპატრონებოდა იმ ქონებას, რომელიც წარჩინებულ კაცს შეუძლია უკეთეს რაიმესთვის გამოიყენოს, ვიდრე უგუნურად შესწიროს ვიღაც ქალის სიამოვნებას.

ს არ ა. ნება მიბოძეთ გკითხოთ, ლედი, რატომ აწერო მარეულს ასეთ მშვენიერ სურვილებს? ლედი სოლმსს შეიძლება ჰქონდეს ამისი უნარი, მაგრამ მარეულს არა; მარეულს, ცხადია, არა.

მ არ ვ უ დ ი. გასაკვირი არ არის, მის, რომ თქვენ მარეულის წინააღმდეგ ხართ განწყობილი... მელეფონტმა პირდაპირ ჭკუა დაკარგა მარეულის ასეთი გადაწყვეტილების გამო. მან ყოველ მხარეს დაეჯანა ხალხი მის მოსაძებნად და ბოლოს იპოვა კიდეც.

ს არ ა. რადგან თვითონვე ეპოვნინა, უეჭველია.

მ არ ვ უ დ ი. ნუ იძლევიტ გესლიან შენიშვნებს, მის! თქვენის-თანა ნაზი შეხედულებების მქონე ქალს ევ არ შეჰფერის. მან ის იპოვა, ვამბობდი, მაგრამ იპოვა თავის სიტყვაზე უარყევად მდგარი. მარეულს არაფრის დიდებით არ უნდოდა მიეღო მისი ხელი და ყველაფერი, რასაც მელეფონტმა მასთან მიაღწია, ის იყო რომ ქალი დაბრუნებას შეჰპირდა. ისინი შეთანხმდნენ თავიანთი ქორწინება იმ დრომდე გადაეღოთ, ვიდრე ნათესავი ქალი ხანგრძლივი ლოდინით არ გაბეზრდებოდა და იძულებული არ გახდებოდა რაიმე შეთანხმება შეეთავაზებინა. ამასობაში მარეულს, ცხადია, არ შეეძლო უარი ეთქვა მელეფონტთან ყოველდღიურ შეხვედრებზე, რომელნიც სხვას არაფერს წარმოადგენდნენ, თუ არა მეგობრობის ფარგლებში ჩაყენებული შეყვარებულის მოკრძალებულ სტუმრობას. მაგრამ მგზნებარე ტემპერამენტი ძნელად თუ შესძლებს, რომ ეს ვიწრო ფარგლები არ გადალახოს! მელეფონტი აღჭურვილია ყველაფრით, რაც მამაკაცს ჩვენთვის საშიშსა ხდის, არავის შეუძლია ეს უკეთ იცოდეს, ვიდრე თვითონ მის სარა სამსხონმა იცის.

ს არ ა. ოჰ!

მ არ ვ უ დ ი. თქვენ ოხრავთ! მარეულსაც არა ერთხელ უოხრავს თავის სისუსტეზე და ახლაც ოხრავს.

ს არ ა. კმარა, ლედი, კმარა; თქვენი საუბრის ეს შეტრიალება, ჩემი აზრით, უფრო მეტს ნიშნავს, ვიდრე ჩემი გესლიანი შენიშვნა. რომელიც ამიკრძალებო.

მ არ ვ უ დ ი. მე არ განმიზრახავს თქვენი შეურაცხყოფა, მაგრამ მსურდა თქვენთვის ისე წარმომედგინა უბედური მარეული, რომ უფრო სწორად შეგძლებოდათ მისი განსჯა... ერთი სიტყვით, სიყვარულმა მელეფონტს მიანიჭა მეუღლის უფლება და იგი უკვე აღარ თვლიდა საჭიროდ, რომ ეს უფლება კანონიერი გაეხადა. რა ბედნიერი იქნებოდა მარეული, რომ მისი სირცხვილი მხოლოდ მას, მელეფონტსა და ღმერთს სცოდნოდათ! რა ბედნიერი იქნებოდა, რომ საბრალო გოგონას მთელი ქვეყნისათვის არ ემცნო ის, რაც მას სურდა საკუთარი თავისთვისაც კი დაეფარა.

ს არ ა. რას ბრძანებთ, ლედი? გოგონა...

მ არ ვ უ დ ი. დიახ, მის, უბედური გოგონა სარა სამსონის ჩარევით ყოველგვარ იმედს კარგავს, რომ ოდესმე მოუხდება ზიზღის გარეშე შესძლოს თავისი მშობლების ხსენება.

ს არ ა. საშინელი ცნობაა! და ეს დამიმალა მელეფონტმა?.. განა შეიძლება ეს დაეჯერო, ლედი?

მ არ ვ უ დ ი. უთუოდ შეგიძლიათ დაიჯეროთ, მის, რომ მელეფონტმა ალბათ ბევრი სხვა რამეც დაგიმალათ.

ს არ ა. ბევრი სხვაც? ამაზე მეტი რაღა შეეძლო მას ჩემთვის დაემალა?

მ არ ვ უ დ ი. ის, რომ მას მარეული დღესაც უყვარს.

ს არ ა. თქვენ ბოლოს მომიღებთ, ლედი!

მ არ ვ უ დ ი. დაუჯერებელია, რომ სიყვარული, რომელიც ათწლეულზე მეტ ხანს გრძელდებოდა, ასე სწრაფად გაქრეს. შეიძლება იგი მცირე ხნით დაიჩრდილოს, დიახ, მხოლოდ მცირე ხნით დაიჩრდილოს, რის შემდეგაც ახალი ძლიერებით აღმოზრწყნდება უთუოდ. მე შემიძლოა დაგისახელოთ მის ოკლაფი, მის დორკასი, მის მოორი და მრავალი სხვა, რომელნიც მარეულს იმ კაცის ჩამოცილებით ეშუქებოდნენ, რომელმაც ისინი ბოლოს სასტიკად მოატყუა. მელეფონტს ერთი განსაზღვრული წერტილი აქვს, რომლის იქეთაც თავს არავის წაატყუებინებს, და როგორც კი აიძულდებიან, რომ თავისი აზრი ნათლად გამოთქვას, მაშინვე განზე გახტება ხოლმე. თუნდაც ვთქვათ, მის, რომ თქვენ ერთადერთი ბედნიერი იყოთ, რომელიც მელეფონტს მისთვის ყოველმხრივ არახელსაყრელ ვითარებაში დაუკავშირდა, ვთქვათ, მელეფონტი იქამდის მიიყვანეთ, რომ დააძლევინეთ ფორმალური უღლის ზიზღი, რომელიც ძვალ-რბილში აქვს გამჯდარი; ნუთუ ეს შეგინარჩუნებდათ მის გულს?

ს ა რ ა. ო, რა უბედური ვარ! ეს რა მესმის!
მ ა რ ვ უ დ ი. სრულუბრითაჲ არა. მაშინ იგი საჩქაროდ ისევ იმის
მკლავებს მიაშურებს. ვინც მის თავისუფლებასზე არცთუ დიდად ეჭვი-
ანობს. თქვენ მხოლოდ გერქმევით მისი მეუღლე, ის კი ნამდვილი
მეუღლე იქნება.

ს ა რ ა. ნულარ მაწამებთ მაგ საშინელი წარმოსახვებით! უმჯო-
ბესია მირჩიოთ, ლეღო, გვემდრებით მირჩიოთ, როგორ მოვიტყე-
თქვენ უნდა იცნობდეთ მელეფონტს. თქვენ გეცოდინებათ, რით შეი-
ღება მის თვალში ფსი მიეცეს იმ კავშირს, რომლის გარეშეც
უწოდეს სიყვარულიც კი უწმინდურ ვნებად რჩება.

მ ა რ ვ უ დ ი. ჩიტის დაჭერა რომ შეიძლება, მის, ეს, რა თქმა
უნდა. კარგად ვიცი. მაგრამ როგორ მივალწიოთ, რომ მას გალია
თავისუფალ მინდორზე მეტად ეამოს, ამაზე კი რა მოგახსენოთ.
ამიტომ ჩემი რჩევა იქნებოდა, იგი სულაც არ დაგეჭირათ და თავი
დაგეზღვიათ იმ წყენისაგან, რომელიც ამაო ცდას მოსდევს ხოლმე.
მხოლოდ იმით დაემაყოფილით, მის, რომ ჩიტი თქვენს მახესთან
ძლიერ ახლოს ნახეთ; და ვინაიდან იმის გათვალისწინება შეგიძლიათ.
რომ მახეში შეტყუებული ჩიტი მას ნამდვილად გაგლეჯს, თქვენს
მახეს გაუფრთხილდით და მასში ჩიტს ნუ შეიტყუებთ.

ს ა რ ა. არ ვიცი, სწორედ მესმის თუ არა ეგ ორპროვანი შე-
ღარება, ლედი....

მ ა რ ვ უ დ ი. თუ კი მან გაგაჯავრათ, ეს იმას ნიშნავს, რომ გაგო-
ვათ მისი აზრი. ერთი სიტყვით, როგორც საკუთარმა, ისე სხვის სა-
გებლობამ, გონიერებამ და სამართლიანობამ ხელი უნდა ააღებინოს
მის სამსონს მამაკაცზე, რომელზეც ყველაზე მეტი უფლება მარეულ-
სა აქვს. თქვენ ამჟამად, მის, ჯერ კიდევ ისე ხართ მელეფონტთან
დაკავშირებული, რომ შეგიძლიათ მას, არ ვამბობ, რომ პატიოსანად.
მაგრამ მაინც სახალხოდ შერცხვენის გარეშე ჩამოსცილდეთ. შეეყა-
რებულთან ერთად მცირე ხანს გაუჩინარება, ცხადია, ერთგვარი
ლაქა, მაგრამ ისეთი ლაქა, რომელსაც დრო წაშლის. რამდენიმე
წლის შემდეგ ყველაფერი დაგიწყებანს მიეცემა და მდიდარი მეგობრ-
ების მქონე ქალს ყოველთვის გამოუჩინდებიან მამაკაცები, რომ-
ლებიც ამ ამბავს დიდ ყურადღებას არ მიაქცევენ. მარეული თქვენს ად-
გილზე რომ იყოს და თავისი შემგანარი სილამაზისათვის მეუღლეს
ხოლო თავისი უმწეო ასულისათვის მამას არ საჭიროებდეს, ნამ-
დვილად ვიცი, უფრო დიდსულოვანად მოექცეოდა მის სამსონს, ნამ-
გიდრე მის სამსონი მძებდა მას, როცა თავს სამარცხვინო დაბრკო-
ლებებით იმართლებს.

ს ა რ ა (უმაყოფილოდ წამოღვება). ეს უკვე მეტისმეტია! ნუთუ
ასე უნდა ლაპარაკობდეს მელეფონტის ნათესავი? ო, რა უღირსად
გლატობენ, მელეფონტ! ახლა მივხვდი, ლედი, თუ რატომ არ
სურდა მელეფონტს ჩემთან მარტოდ დაეტოვებინეთ. მან ალბათ
უკვე იცის, თუ რა საშინელია თქვენი ენა. გესლიანი ენა! მკვებელ
ვლაპარაკობ! მაგრამ ლედიმ საკმაოდ დიდხანს ილაპარაკა მოური-
ღებლად. ერთი მითხარით, რითი მოიპოვა მარეულმა ასეთი დამცველი,
რომელიც მთელ თავის ნიჭსა და ძალას არ ზოგავს, რომ მის შესახებ
ასეთი ბრწყინვალე რომანი შემითხზას; და ყოველგვარ ონის მიმარ-
თავს, რათა იმ მამაკაცის პატიოსნებაში დამაეჭვოს, რომელიც ადა-
მიანია, და არა ურჩხული. განა ეს მხოლოდ იმიტომ არ მითხარით,
რომ მარეული მელეფონტისაგან შექმნილი ქალიშვილით ამყოფს?
განა იმისთვის არ დამისახველეთ ესა თუ ის მოტყუებული
ქალი, რათა ჩემთვის ნათლად მიგეხვედრებინათ, რომ კარგს ვიზამდი,
თუ თვითონვე დავუთმოვდი ჩემს ადგილს გამოუსწორებელ კახას?

მ ა რ ვ უ დ ი. ნუ ცხარობთ ასე, ახალგაზრდა ქალბატონო! გა-
მოუსწორებელი კახააო? თქვენ ზოგჯერ საეგებისო სიტყვებს სმა-
რობთ, რომელთა ძალასაც არ უფიქრდებით.

ს ა რ ა. განა მარეული სწორად ასეთი არ გამოდის თვით ლედი
სოლმის ალწერითაც? კეთილი, ლედი, თქვენ მისი მეგობარი ხართ,
შეიძლება უახლოესი მეგობარიც. მე ამას არა ვსაყვედურობთ, რად-
გან ქვეყანა ისე არ არის მოწყობილი, რომ ყველას მხოლოდ სათნო
მეგობრები ჰყავდეს. მაგრამ მე რით დავიმსახურე, რომ მისდამი მე-
გობრობის გამო ასე მამცირებთ? მე რომ მარეულის გამოცდი-
ლება მჭონოდა, ნამდვილად არ გადავდგამდი იმ მცდარ ნაბიჯს,
რომელიც მარეულთან მათანაბრებს. და კიდევაც რომ გადამედვა, ათ
წელს მაინც არ დავყოფდი ამ მდგომარეობაში. ერთია, როცა უცო-
ლიანობის გამო წააწყდები ბიწიერებს, ხოლო სულ სხვაა, როდ-
ესაც იცი, რომ სცოლავ, და მაინც ეგუები ამას... ოჰ, ლედი, რომ იცო-
დეთ, რამდენ მონანიებდა, რა სინდისის ქენჯნად, რა შიშის ფსად
დამიჯდა ჩემი შეცდომა! ჩემი შეცდომაო! ვამბობ; რადგან რატომ-
ღა უნდა მოვექცე თავს ასე მკაცრად და ბოროტმოქმედებად ჩავთ-
ვოლო ჩემი საქციელი? თვით ზეცა აღარ ჩასთვლის მას შეცდომად;
იგი სასჯელს ამხდის და ისევ მაჩუქებს მამას... თქვენ მე მაშინებთ,
ლედი, როგორ ერთბაშად შეგეცვალათ სახე. ალი მოგედოთ; გადარ-
თოვებულ თვალებში სიშმაგე გეხატებათ; კბილთა ღრუბალი... აჰ! თუ
ასე გაგაბრუნებთ, ლედი, პატიებასა გთხოვთ. მე გულფიცხი სულელი
ვარ. რაც მითხარით, ცხადია, ბოროტი მიზნით არ გითქვამთ. დაივი-
წყეთ ჩემი წინდაუხედაობა. რით შემიძლია დაგაშვილოთ? როგორ

შევძლო, რომ თქვენში ისეთივე მეგობარი ვპოვო, როგორც მარკუდი
პოვა? ნება მიბოძეთ ეს დაჩოქილმა გთხოვთ. (მუხლზე ეწევა.) თქვენი მეგობრობა გთხოვთ და თუ ამას ვერ
მივიღებ, სამართლიანობა მაინც მაღირსოთ და მე და მარკუდი არ
გაბეატოლოთ.

მარკუდი (ამაყად რამდენიმე ნაბიჯით დაიხუტს უკან, ხარკ
იწავ მღვთარობაში სტოვებს). სარა სამპსონის ეს ყოფა ისე
სიამოვნებს მარკუდს, რომ ამით თავისი სახელის გაუმხილებლად
ვერ გაიხარებს... მაშ იცოდეთ, მის, მე ის მარკუდი ვარ, რომელთანაც
თქვენი შედარება არ შეიძლება და რომლის წინაშეც ახლა დაჩოქი-
ლი ბრძანდებით.

სარა (შეშთ ალსილი წამოხტება და აცახცახებული დაიხუტს უკან)
თქვენ მარკუდი ხართ? აჰ! ახლა გიცანი... ახლა გიცანი ჩემი
მოსისხლე მხსნელო, სიზმარში რომ ხანჯლით გამომეცხადე. ის
არის! გაიქეც, უბედურო სარა! მიხსენით, მელეფონტი! იხსენით თქვე-
ნი სატრაფო! და შენც მამაჩემო, ხმა გამე! სად ისმის შენი ტკბილ
ხმა? და სად მივაშურო ამ ხმას? აჰ?.. თუ იქ? მიშველეთ, მელეფონტი
მიშველეთ, ბეტი! აი, მან აღმართა თავისი მომაკვდინებელი ხელი მი-
შველეთ! (გარბის.)

გამოსვლა მისხრე

მარკუდი.

მარკუდი. რა უნდა ამ დამთხვეულს? ო, იგი რომ მართლ
ამბობდეს და მე შევძლო მასზე მომაკვდინებელი ხელის აღმართა!
აი, ამ დღისთვის უნდა გავფრთხილებოდი ჩემს ფოლადს, მე სულუ-
ლი! რა ნეტარებაა, გული გაუგმირო შენს ფეხებთან თავისი ნებე-
დამხობილ მეტოქეს!.. ახლა როგორღა მოვიქცე?.. ნიღაბი ავიხადე
უკვე მელეფონტს შეუძლია ამ წუთშივე მოვიდეს. გავექცე მას? ო
დავრჩე და მოვუცადო? დაველოდები, მაგრამ არა უსაქმოდ. შეიძლ
ბა ჩემი მსახურის მოხერხებულმა ოინბაზობამ მელეფონტი კოლ
კარგა ხანს დააკაოს!.. ვხედავ, რომ აქ ჩემი ეშინიათ. მაშ რატომ
უკან არ გავეყვი მას? რატომ არა ვცდი უკანასკნელ საშუალებას, რ
მელიც შემიძლია მის წინააღმდეგ გამოვიყენო? მუქარა სუსტი იარა-
ღა. მაგრამ სასოწარკვეთილება არ უგულვებელყოფს არავითარ მუქა-
რას, რა უპწეოც არ უნდა იყოს იგი. მშიშარა გოგო, რომელიც ჩემ
სახელის გაგონებისთანავე თითქმის გონებაშერყეული და გრძობა
მიხდელი გარბის, აღვილად შესძლებს, საშინელი სიტყვები სა-
შინელ საქმედ მიიღოს... მაგრამ მელეფონტი?.. მელეფონტი მას

კვლავ გაანხნევენ და დაარიგებს, რომ სასაცილოდ აიგდოს ჩემი მუ-
ქარა. დაარიგებს? შეიძლება არც დაარიგოს. ადამიანები თავიანთი
საქმის დასასრულს ყოველთვის რომ ხედავდნენ, იშვიათად თუ მოპ-
კიდებდნენ მას ხელს. განა მეც ყოველგვარი უბედურებისათვის უკვე
მზად არა ვარ?.. ხანჯალი სხვებისთვის მქონდა, საწამლავი კი ჩემ-
თვის. საწამლავი ჩემთვის! დიდი ხანია მას ჩემთან ვატარებ, დიდი
ხანია, რაც აქ, ჩემი გულის მახლობლად, ელის ის შესაძლებლობას
გამიწიოს სამწუხარო სამსახური აქ, სწორედ იმ ადგილას, სადაც
ოღესდაც, ბედნიერს დროში, თაყვანისმცემელთა პირფერულ ბარა-
თებს ვინახავდი ხოლმე... ჩვენთვის ასევე უშეშელ, მაგრამ უფრო ნე-
ლა მოქმედ საწამლავს... ო, ნეტა მას მართო ჩემს სისხლში არ მო-
უხდეს შეჭრა. ო, ნეტა იმ მოლალატეს... მაგრამ რაღას ვაყოვნებ და
ნატვრაში ვაცდენ დროს? წინ! მე არც მას და არც ჩემს თავს არ
უნდა ვაცალო გონს მოსვლა. გულმშვიდად ვის რა გაუბედნია.

მოქმედება მისთვის

გამოსვლა პირველი

ს ა რ ა ს ო თ ა ხ ი .

ს ა რ ა (მისუბტული საერძელში წევს). ბეტი.

ბ ე ტ ი. ცოტა უკეთ ხომ არა გრძნობთ თავს, მის?

ს ა რ ა. უკეთ, ბეტი? ოჰ, ნეტა მელეფონტი მალე დაბრუნდეს, ხომ გაგზავნე მასთან ვინმე?

ბ ე ტ ი. ნორტონი და სასტუმროს პატრონი წავიდნენ მის საძებნელად.

ს ა რ ა. ნორტონი კეთილი ადამიანია, მაგრამ ფიცხია. სრულე ბითაც არ მინდა, რომ ჩემი გულისათვის უკმეხი რამ უთხრას თავის ბატონს. მარეულისავე ნაანზობის მიხედვით, მელეფონტი არაფერში არ არის დაწნავე. ხომ მართალია, ბეტი, შენც ხომ უღანაშაულოდ თვლი მელეფონტს? მარეული კვალდაკვალ დასდევს მელეფონტს; მან რა უნდა ეწას? ის ბრაზობს, შმაგობს, მელეფონტის მოკვლას აპირებს ხედავ, ბეტი? ეს საფრთხე ხომ მე შეეუქმენი მელეფონტს. მაშ ვინდა, თუ არა ე? ბოლოს, ბოროტმა მარეულმა ჩემი ნახვა მოინდომა, უამისოდ არ ისურვა ლონდონში დაბრუნება. მელეფონტს შეეძლო, რომ ამ უბრალო თხოვნაზე უარი ეთქვა? მეც ხომ ხშირად გამომიტყეამს მარეულის ნახვის სურვილი. მელეფონტმა კარგად იცის, რომ ჩვენ ცნობისმოყვარე არსებანი ვართ. და თუ მე თვითონ არ დამეყინა, მარეული მის დაბრუნებამდე ჩემთან დარჩენილიყო, რა თქმა უნდა, მელეფონტი მას თან წაიყვანდა. ასე გამოვიდოდა: მე მარეულს ვნახავდი და არც მეცოდინებოდა, რომ ის ვნახე. შეიძლება ეს პატარა ტყუილი ოდესმე სიამოვნებას მომანიჭებდა კიდევ ერთი სიტყვით ყველაფერში მე ვარ დაწნავე. ახლა კი ცოტა შეეშინდი, ბეტი არაფერი! ეს ხანმოკლე გულყრა არაფერს ნიშნავს. შენ ხომ იცი, ბეტი, რომ მე ეს მჩვევია ხოლმე.

ბ ე ტ ი. მაგრამ ასე ძლიერ გულშეწუხებული, მის, არასოდეს არ მინახიხარ.

ს ა რ ა. ამაზე ნულარაფერს მეტყვი. უთუოდ, კეთილო ბეტი, შენ ძალიან გაგაწვალე.

ბ ე ტ ი. თვითონ მარეულიც შეშფოთებული ჩანდა იმ საფრთხის გამო, რომელშიც იმყოფებოდით. დაჟინებით მოვთხოვე მარეულს, საჩქაროდ გასცლოდა აქაურობას, მაგრამ მას არაფრით არ უნდოდა ოთახიდან მანამდე გასვლა, ვიდრე თვალები ცოტათი არ გაახილეთ და მე თქვენთვის წამლის დალევილება არ შეეძელი.

ს ა რ ა. ბედნიერებად უნდა ჩავთვალო ის ამბავი რომ გული შემიწუხდა, ვინ იცის, რისი მოსმენა არ მომიხდებოდა. ტყუილად კი არ გამომყვა ის ჩემს ოთახში. ვერ წარმოიდგენ როგორ გაემწარდი. უცხად გამახსენდა წუხელ ნანახი საშინელი სიზმარი და გაზოგიქცი შეშლილივით, რომელმაც არ იცის, სად და რატომ გარბის. მაგრამ მელეფონტი კიდევ არ მოდის!.. ოჰ!..

ბ ე ტ ი. როგორ კვნესით, მის? როგორ გაყრეოლებო?..

ს ა რ ა. ღმერთო, ეს რა გრძნობა იყო...

ბ ე ტ ი. რაღა გემართებათ?

ს ა რ ა. არაფერი, ბეტი. მჭვალა! მაგრამ ერთი კი არა, თითქოს ათასი მჭვალი მედგას! მაგრამ დაშვდიდი, უკვე გამიარა.

გამოსვლა მეორე

ნ ო რ ტ ო ნ ი . ს ა რ ა . ბ ე ტ ი .

ნ ო რ ტ ო ნ ი. მელეფონტი ამ წუთში აქ გაჩნდება.

ს ა რ ა. აი, ეს კარგია, ნორტონ. სად იპოვე?

ნ ო რ ტ ო ნ ი. ვილაც უცნობმა გაიტყუა თვით ქალაქის ჭიშკრამდე, სადაც თითქოს ვილაც ბატონი ელოდებოდა მეტად მნიშვნელოვან საქმეზე მოსალაპარაკებლად. დიდი ხნის ხეტიალის შემდეგ უცნობმა ძლიერ მოხერხებულად გაუხვია გვერდზე და მიეფარა უბედურება არ ასცდებოდა, თუ სადმე ხელთ ჩაუვარდა მელეფონტს. რომელიც პირდაპირ გაშვებულა.

ს ა რ ა. უთხარი, რაც აქ მოხდა?

ნ ო რ ტ ო ნ ი. ყველაფერი.

ს ა რ ა. მაგრამ, იმგვარად, რომ..

ნ ო რ ტ ო ნ ი. მე მაგაზე ფიქრი არ შემიქლო. საკმარისია, რომ იცის. კვლავ როგორ შეგაშინათ თავისი წინდაუხედაობით.

ს ა რ ა. ო, არა, ნორტონ; ამაში მე თვითონა ვარ დაწნავე.

ნორტონი. რატომ გგონიათ, რომ შელეფონტი ყოველთვის უძველესად მართალია? — ოღონდ მოზრძანდით, ბატონო ჩემო; სიყვარულმა უკვე ყველაფერი მოგიტეკათ.

გამოსვლა მესამე

შელეფონტი, ნორტონი. სარა. ბეტი.

შელეფონტი. ოჰ, მის, ეს თქვენი სიყვარული რომ არა... სარა. მაშინ ჩვენ ორს შორის ყველაზე უბედური მე ვიქნებოდი. თუ სხვაგან ყოფნისას ჩემს განსაცდელზე ცუდი არაფერი შეგებოდა, მე კმაყოფილი ვარ.

შელეფონტი. მე არ ვიმსახურებ ასე ალერსიან მიღებას, სარა. მომიტევეთ, ისე უღონოდ ვარ, რომ მეტი ალერსით ვერ გვებულობთ. მხოლოდ თქვენ საამებლად ვისურვებდი, თავი უკეთ მეგობრო.

შელეფონტი. პა, მარჯულ, ეგ ლალატი კიდევ გქონდა შემონახული! ის არამზადა, რომელმაც ქუჩიდან ქუჩამდი და კუთხიდან კუთხეში ესოდენ იდუმალი სახით მატარა, ცხადია მისგან იყო მოგზავნილი. ხომ ხედავთ, ძვირფასო მის, ეს ოინი მარჯულს იმისთვის დასჭირდა, რომ თქვენგან ჩამოეცილებინე... ტლანქი ოინია უძველესი; და სწორად ამიტომ, ამ სიტლანქის გამო, ვერ მოვისაზრე, რომ ეს ოინი იყო. მაგრამ ტყუილად არ დასჭირდებოდა მას ეს ლალატი! ჩქარა, ნორტონ, წადი მის ბინაში და ნურსად გაუშვებ მარჯულს, ვიდრე მე არ მივალ.

სარა. რისთვის გინდათ ეგ, შელეფონტ? გთხოვთ მარჯულს გულისათვის.

შელეფონტი. გასწი (ნორტონი გადის.)

გამოსვლა მეოთხე

სარა. შელეფონტი. ბეტი.

სარა. ღონეშიხილ მტერს, რომელიც უკანასკნელ უნაყოფო შეტევაზე გადავიდა, იმის ნება მაინც მიეცით, რომ მშვიდად გუგზავროს აქედან, მარჯული რომ არა, მე ხომ ბევრი რამ არ შეცოდებოდა...

შელეფონტი. ბევრი რამ? რა არის ეს ბევრი?

სარა. ის, რასაც თქვენ თვითონ არ მეტყობით. შელეფონტი — შეკრით? — მაშ კარგი, ვეცდები ისევ დავივიწყო ყველაფერი, რადგან თქვენ არ გინდათ, რომ ეს ვიცოდე.

შელეფონტი. არა გგონია, რომ ისეთს რამეს დაიჯერებთ, რაც ჩემმა საზიანოდ მხოლოდ გააფთრებული ცილისმწამებლის ექვიანობას შეეძლო შეეთხზა.

სარა. ამაზე სხვა დროს! მაგრამ რატომ არ ისურვეთ უწინარეს ყოვლისა ჩემთვის გეცნობებინათ ის საშიშროება, თქვენ ძვირფას სიტყვებს რომ ემუქრებოდა? ეს ხომ მე, შელეფონტი, მე გავლევ იმ მახვილი, რომლითაც მარჯულს თქვენი გაგზირვა სურდა...

შელეფონტი. ეგ საშიშროება არც ისე დიდი იყო. მარჯულს ბრმა გამმაგება ამოქმედებდა, მე კი დამშვიდებული ვიყავი და მისი თავდასხმაც მარცხით უნდა დამთავრებულყო. ოღონდ მის ბეჭდვით თავდასხმას ხომ არ მოჰყოლია მეტი წარმატება, შელეფონტზე მის სარას კარგი შეხედულების წინააღმდეგ მიმართულ თავდასხმას? ამისი, ვგონებ, მართლაც უნდა მეშინოდეს... არა, ძვირფასო სარა, ნულარ დამიმალავთ, რა გითხრათ მან ჩემზე?

სარა. კეთილი. — თქვენს სიყვარულში ოდნავაც დაეძვებულა რომ გყოფილიყავი, შელეფონტი, გააფთრებული მარჯული ამასაც ნამდვილად გამიჭრობდა. ცხადია, მას ესმის, რომ ჩემ გამო იმას კარგავს, რაც კი ყველაზე ძვირფასი გააჩნია. იგი ამას რომ ვერ ხედავოდე, უფრო წინდახედულად იმოქმედებდა.

შელეფონტი. მალე სათანადოდ შევაფასებ მის მძვინვარე ექვიანობას, მის უსაზღვრო თავხედობასა და მის მუხთალ ვერაგობას!.. მაგრამ, მის, ჩანს, გინდათ კვლავ აერიდოთ ჩემს კითხვაზე პასუხს და არ გამიმხილოთ...

სარა. არა, გაგიმხელთ; რაც უკვე ვთქვი, ეს მხოლოდ შესავალი იყო. მაშ, შელეფონტს რომ გუყვარვარ, ეს უდავოდ ცხადია. მაგრამ ნეტავ არ დავრწმუნებულყავი, რომ მის სიყვარულს გარკვეული ნდობა აკლია, რომელიც ჩემთვის ისეთივე მომხიბლავი იქნებოდა, როგორც თვით სიყვარული. ერთი სიტყვით, ძვირფასო შელეფონტი... ნეტავ, ამ უცარმა შეჭირვებამ ასე რატომ გამიძნელა ლაპარაკი?..

უკვე ყველაფერს გეტყვით, ისე, რომ აღარ დავუწყებ ძებნას იმ ვრთხილ გამოთქმებს, რომლებითაც უნდა შემერბილებინა ჩემი მონათხრობი. მარჯულმა მოიხსენია სიყვარულის საწინდარი, ხოლო ყბელი მა ნორტონმა — ოღონდ მას აბატივთ ეს — მითხრა ერთი სახელი: ერთი სახელი, შელეფონტი, რომელმაც თქვენს გულში სხვა სინაზე უნდა აღძრას, ვიდრე ჩემ მიმართ გრძნობთ...

შელეფონტი. ნუთუ ეს შესაძლებელია? მერედა, იმ უსირცხვილომ თვითონვე აღიარა თავისი უნამუსობა? ოჰ, მის, შემბრალოთ... თქვენ ხომ ახლა ყველაფერი იცით, რალად გინდათ, რომ ეს ჩემი ბაგიდანაც მოისმინოთ. იგი თქვენს თვალებს არასოდეს არ დაენახებო.

ბა, ეს პატარა უბედური, რომელსაც არაფერი აქვს დასაძრახისი, დედის გარდა.

სარა. ესე იგი ის მაინც გიყვართ, ხომ?

მელეფონტი. ისე ძლიერ, მის, ისე ძლიერ, რომ ვერ უარ-
ვყოფ ამას.

სარა. ჩინებულა, მელეფონტი! ო, როგორ მიყვარხართ მე სიყვარულის გამოც. დიდად შეურაცხმყოფდით, თუ თქვენს შვილს გულიდან ამოიგდებდით, რათა ამით ჩემი გული მოგეგოთ. თქვენ უკვე იმითაც მაწყენინეთ, რომ დამემუქრეთ, ჩემს თვალებს არ დაანახოთ თქვენი გოგონა. არა, მელეფონტი; თქვენ მიერ უზენაესის წინაშე დადებული ერთ-ერთი აღთქმა ის უნდა იყოს, რომ არაბელს არ მოიშორებთ. სახიფათოა, რომ თავისი დედის ხელში იგი თავისი მამის უღირსი გამოვა. ისარგებლეთ ორივეს მიმართ თქვენი უფლებით და ნება მიბოძეთ დავიკავო მარკუდის ადგილი. მომანიჭეთ ბედნიერება, რომ ჩემს მეგობრად აღვზარდო ის, რომელსაც თქვენ სიცოცხლე მიანიჭეთ. ის იქნება ჩემთვის იგივე მელეფონტი ქალთა შორის. ო, რა ბედნიერი დღეები იქნება, როცა მამაჩემი, თქვენ და არაბელა ჩემი ბავშვური მოკრძალების, ჩემი გულითადი სიყვარულისა და ჩემი მზრუნველი მეგობრობის გამო შექმნით ცილობას. ბედნიერი დღეები! მაგრამ ეჰ! ეს ჯერ კიდევ შორეული მომავლის საქმეა... მაგრამ შეიძლება მათ შესახებ მომავალმა არაფერი იცის და ისინი მხოლოდ ბედნიერებისკენ ჩემს მხურვალე სწრაფებაში არსებობენ... რაღაც გრძნობა, მელეფონტი, ჯერ განუცდელი გრძნობა სხვა მზარეს აპყრობს ჩემს თვალებს! მოკრძალებით აღსავსე ჩრდილთა ბნელს მხარეს!.. ეს რა მემართება? (სახეზე ხელს აიფარებს.)

მელეფონტი. რა უცარი გადასვლაა გაოცებიდან შიშზე. ჩქარა გაიქციე, ბეტი! შეველა უნდა. რა გაწუხებთ, დიდსულოვანი სარა? ციურო სულო! რატომ მიძალავს თქვენს მშვენიერ მზერას ეს შურიანი ხელი? (სახიდან ხელს მოაცილებს.) აჰ, თქვენი სახის გამომეტყველება საშინელ, მაგრამ გულმოდგინედ დაფარული ტვირთს ამჟღავნებს! მაგრამ მაინც შურიანია ეგ ხელი, ჩემთვის ამ გამომეტყველების დაფარვას რომ ცდილობს. ნუთუ მე არ უნდა თანაგუგრძნო თქვენს ტვირთებს, მის? რა უბედური ვარ, რომ მათი მხოლოდ თანაგრძნობა შემიძლია! რომ არ შემიძლია, მხოლოდ მე განვიცადო ეგ ტვირთები! აჩქარდი, ბეტი!

ბეტი. სად გავეშურო?

მელეფონტი. ხედავ და მეკითხები? ექიმთან! სარა. დარჩი! ტვირთები ყურდება. მეტს აღარ შეგაშენებ, მელეფონტი.

მელეფონტი. ბეტი, რა დაემართა მას? ეს მარტო გულის-
წყასვლის შედეგი არ არის...

ბამოსვლა მისთვის

ნორტონი. მელეფონტი. სარა. ბეტი.

მელეფონტი. უკვე დაბრუნდი, ნორტონ? ძალიან კარგი! აქ უფრო საჭირო იქნები.

ნორტონი. მარგული წასულა...

მელეფონტი. დაე თან გაპყვეს მას ჩემი წყევლა! წასულა? სად? დაე ყველა უბედურება და სიკვდილი და, თუ კი შესაძლებელია. მთელი ჯოჯოხეთი შემოხვდეს გზაზე! ზეცამ თავს მეხი დაატეხოს და ფეხქვეშ მიწაც გაეპოს, რომ შთაინთქას ეგ ურჩხული დედაკაცი!..

ნორტონი. აქედან თავის ბინაზე დაბრუნებისთანავე ეტლში შეგარდნილა არაბელასა და მოსამსახურე ქალთან ერთად და უბრძანებია ცხენები ოთხით გაეჭენებინათ. ეს დალუქული წერილი კა თქვენთვის დაუტოვებია.

მელეფონტი (იღებს ბარათს). ჩემთვის? წავიკითხო თუ არა, მის?

სარა. მაშინ წაიკითხეთ, როცა უფრო დამშვიდებული იქნებით. მელეფონტი.

მელეფონტი. უფრო დამშვიდებული? და განა შემიძლია მანამდე დაგმშვიდდე, ვიდრე მარგულზე შურს არ ვიძიებ და თქვენ, ძვირფასო მის, საშიშროების გარეშე არ დაგიგულვებთ?

სარა. შურისძიებაზე ნურაფერს გამაგონებთ. შურისძიება ჩვენ არ გვმართებს! თქვენ მაინც აძრობთ ლუქს? აჰ, მელეფონტი, რატომ ხდება ასე, რომ როცა სალი და ლონიერი გვაქვს სხეული, უფრო ნაკლებზე შეგვწევს ზოგი სათნოების უნარი, ვიდრე მაშინ, სუსტნი და მოღუნებულნი რომ ვართ? როგორ გეუცხოვებთ თქვენ სიმშვიდე და ლობიერება, მე კი როგორ არაბუნებრივად მეჩვენება აფექტის მოუთმენელი სიფიცხე!.. ნუ შემატყობინებთ მაგ ბარათის შინაარსს.

მელეფონტი. ნეტა რა ავი სული მაქვებს, რომ არ დაგემორჩილოთ? ჩემს უნებურად გავხსენი ეს წერილი და ჩემს უნებურადვე უნდა წავიკითხო.

სარა (იმ დროს როცა მელეფონტი თავისთვის კითხულობს). რა-
გორ ეშმაკურად ახერხებს ადამიანი თავის გაორებას და თავისი
გნებებისაგან სხვა პიროვნების შექმნას, რომელსაც შეუძლია ყველა-

ყერი გადააბრალოს, რასაც კი თვითონე უარყოფს, -- მომეცი ჩემი ფხვნილი, ბეტი! ვგრძნობ ახალი შიშის მოახლოებებს და ეგ სატყურო იქნება ჩემთვის, სედა, რა შთაბეჭდილებას ატოვებს მასზე ეს უბედური წერილი! მელეფონტი! ღმერთო! იგი გოგონებული ღვას! აქეთ ბატონი მას მიაწოდე ფხვნილი! მას ჩემზე უფრო სჭირდება.

მელეფონტი (ხელს კრავს ბეტს, რომელსაც სულში ფხვნილი უმარავს). არ მომეკარო, უბედურო! შენი წამალი საწამლაგია!

სარა. რას ამბობთ? გონს მოდით! ან იქნება მას გეღვარა სცნობთ?

ბეტი. მე ბეტი ვარ, გთხოვთ მიიღოთ.

მელეფონტი. უბედურო, სჯობდა, რომ სულ არ დაბადებულყავ! გასწი გამსწარი ვიდრე ჩემს მრისხანებას არ შეწირვისხარ, რომელიც შენზე დიდ დამნაშავეს ვერ დასტყდომია თავს!

სარა. მაგას რად ამბობთ! მელეფონტი, საყვარელო მელეფონტი!

მელეფონტი. უკანასკნელად აღმოგზადათ და ამიერიდან არასოდეს დასცდებით ღვთაებრივ ბაგეებს ეს „საყვარელო მელეფონტი“! თქვენს ფერხით, სარა... (ცნობა მის წინ.) მაგრამ რა მიინდა თქვენს ფერხით? (ისე წამოხტება.) გაგიმზილოთ? მამ გაგიმზილოთ? დიან, გაგიმზილოთ, მის, რომ თქვენ შემძულვებთ, რომ თქვენ უნდა შემძულვლოთ! თქვენ არ უნდა გაიგოთ ამ წერილის შინაარსი; არა, ჩემგან არა! მაგრამ თქვენ მას გაიგებთ... თქვენ... აქ რაღას დგებართ უსაქმოდ და მილურსმულეზივით? იჩქარე, ნორტონ, ყველა ექიმი. შეკრიბე! დახმარება ეძიე, ბეტი! დაე, ეს დახმარება ისევე მოქმედი იყოს, როგორც შენი შეცდომაა!.. არა, აქ დარჩით! მე თვითონ წავალ...

სარა. სად მიდიხართ, მელეფონტი? რა დახმარებისთვის? რომელ შეცდომაზე ლაპარაკობთ?

მელეფონტი. ღვთაებრივი დახმარებისთვის, სარა, ანდა არაადამიანური შურისძიებისთვის! თქვენ დაღუპული ხართ, ძვირფასო მის! და მეც დავიღუპე! ნეტავ მთელი ქვეყანაც ჩვენთან ერთად დაიქცეს!..

ბამოსკლა მამაკვსა

სარა. ნორტონი. ბეტი.

სარა. იგი წავიდა! მე დავიღუპე? რისი თქმა უნდა ამით? შენ გესმის ეს, ნორტონ? მე ავად ვარ, ძალიან ავად; მაგრამ თუნდაც უიღურესობა დაეუწყათ, რომ მოკვდები, განა ეს იმას ნიშნავს, რომ დავიღუპე? შენგან რაღა უნდოდა მას, საბრალო ბეტი? ხელუბნ

იმტყრევ? ნუ დალონდები! შენ მისთვის, რა თქმა უნდა, არავითარი შეუძლებლობა არ მაგიჟებია. ის ისევე მოვა გონს, ჩემთვის მაინც დაუგერებინა და წერილი არ წააგოთხა! ისედაც უნდა მიხვდარიყო, რომ ეს წერილი მარკულის უკანასკნელ საწამლავს შეიცავდა.

ბეტი. რა საშინელი მიხვედრავა! ო, არა, ეს შეუძლებელია, ეს არა მჯერა...

ნორტონი (სვენის სიღრმისკენ მიდის). მამათქვენის მოხუცობა მსახურია, მის...

სარა. შემოუშვი, ნორტონ!

ბამოსკლა მამაკვსა

უაიტუელი. სარა. ბეტი. ნორტონი.

სარა. შენ ჩემი პასუხისათვის მიხვედი, კეთილო უაიტუელი. იგი მზად არის, მხოლოდ რამდენიმე სტრიქონი აკლია. მაგრამ რატომ ხარ ასე დაღვრემილი? უთუოდ გითხრეს, რომ ავად ვარ.

უაიტუელი. და კიდეც მეტიც!

სარა. რომ საეჭვო ავადმყოფი ვარ? მე ამას უფრო მელეფონტის დიდი შიშის მიხედვით ვასკვნი, ვიდრე თვითონა ვგრძნობ. ნუთუ უბედური სარას დაუმთავრებელი წერილით მოგიხდება კიდეც უფრო უბედურ მამასთან მისვლა, უაიტუელ? უკეთესის იმედი ვიქონიოთ! ხვალამდის ხომ მოიცდი? იქნებ რამდენიმე კარგი წუთი ვიხელო შენს გასასტუმრებლად. ახლა კი, მგონი, ვერ შევძლებ ამას გაკეთებას. ეს ხელი მკვდარივით მკილია გაბუყებულ მხარზე, ნუთუ მთელი სხეულიც ასევე იოლად კვდება, როგორც ხელ-ფეხი? შენ ხომ უკვე მოხუცი ხარ, უაიტუელ, და ალბათ შორს აღარა ხარ ამ უკანასკნელი წუთისაგან... მერწმუნე, თუ კი ის, რასაც მე ვგრძნობ, სიკვდილის მოახლოებას ნიშნავს, მაშინ სიკვდილის მოახლოება არც ისე მწარე ყოფილა... ოჰ! ნუ მიაქცევ ყურადღებას ამ წამოძახილს! ისეც ხომ არ იქნება, რომ კაცი სულ უწყალებლად მოვცდეს. უკრძნობლად აღამიანი ვერ იარსებებს; და უწყალებლადც ვერ გაიტანს თავს. მაგრამ, ბეტი, რატომ არ ეშვები ასეთ უნუგემო წუხილს?

ბეტი. ნება მიბოძეთ, მის, ნება მიბოძეთ, გაგერილოთ.

სარა. წადი, კარგად ვიცი, რომ ყველას არ ძალუხს მომკვლავთან დარჩენა. უაიტუელი დარჩეს ჩემთან. და შენც ნორტონ, ძალიან

დაწვავს, თუ შენს ბატონს მომიძებნი. საშინლად მინდა მისი აქ ყოფნა.
ბეტი (გასვლისას). ოჰ, ნორტონ, მე ხომ წამალი მარეუღმა
წომაწოდა!

გამოსვლა მირამი

უაიტუელი. სარა.

სარა. უაიტუელ, თუ გინდა, რომ სიყვარული გამოიჩინო და ჩემთან დარჩე. ასეთ სევდიან სახეს ნუ დამანახებ. რატომ სდუმხარ? ილაპარაკე! და თუკი შემიძლია გთხოვო, მამაჩემზე ილაპარაკე. გამომეორე ყველაფერი, რაც ამ რამდენიმე საათის წინ სანუგეშო მიცხარა. გამომეორე, რომ მამაჩემი შემირიგდა და მომიტევა. გამომეორე ეს და დაუმატე, რომ მარადიული ზეციური მამა ასეთვე მოწყალე იქნება. ხომ მართალია, შემიძლია ამ იმედით მოვკვდე? ასეთ დღეში შენა მოსვლამდე რომ ჩავვარდნილიყავ, არ ვიცი რა მომივიდოდა! სასოწარკვეთილი ვიქნებოდი, უაიტუელ. იმ ადამიანის სიძულვილით დამძიმებულმა დასტოვო ქვეყანა, რომელიც თავისი ბუნების წინააღმდეგ მოქმედებს, როცა ჩვენი სიძულვილი უხდება... რა საშინელი აზრია! უთხარი მას, რომ მე მონანიების, მადლობისა და სიყვარულის ცოცხალი შეგრძნებით მოვკვდი. უთხარი მას... ოჰ... ვერც კი გამომიტყვამს, თუ როგორ სავსეა ჩემი გული მისი სიკეთით! სიცოცხლე, რომელიც მარტუა, მისი უმცირესი მადლი იყო. როგორ მინდა, ჩემი მიმტრალი სიცოცხლის უკანასკნელი წუთები მის ფერხით დაველი!

უაიტუელი. ნამდვილად გინდათ მისი ნახვა, მისი?
სარა. როგორც იქნა დაილაპარაკე, რომ ჩემს მგზნებარე, ჩემს უკანასკნელ სურვილზე ეჭვი გამოგეთქვა?

უაიტუელი. სადღა ვიპოვო სიტყვები, რომელთაც ამდენი ხანია ვეძებ? მოულოდნელი სიხარული ხომ ისევე სახიფათოა, როგორც მოულოდნელი შიში. მე მეშინია მხოლოდ იმ მეტად ძლიერი შთაბეჭდილებისა, რომელიც შეიძლება მისმა მოულოდნელმა შეხვედრამ მოახდინოს თქვენს ნაზ სულზე.

სარა. ვის გულისხმობთ? ვისმა მოულოდნელმა შეხვედრამ?
უაიტუელი. მამათქვენის, მის! გამაგრდით!

გამოსვლა მაცხარე

სერ უილიამ სამახონი. სარა. უაიტუელი.
სერ უილიამი. შენ ძალიან შეგაგვიანდა აქ, უაიტუელ!
მე უნდა ვნახო იგი.

სარა. ვისი ხმა...

სერ უილიამი. ოჰ! ჩემო შვილო!

სარა. აჰ, მამაჩემი! მომეხმარე, უაიტუელ, მომეხმარე, რომ ფერხით ჩავუვარდე (წამოდგომას დააიბრებს და სისუსტისაგან ისევ საუარტელში ეცემა). ხომ ის არის? თუ ეს მხოლოდ ზეცის მიერ ჩემს სანუგეშოდ მოვლენილი გამოცხადებაა, იმ ანგელოსის მსგავსი. რომელიც ძლიერს გასაძლიერებლად ეჩვენა? დამლოცე, ვინც უნდა იყო, უშენაესის მოციქული მამაჩემის სახით, თუ თვით მამაჩემი!

სერ უილიამი. ღმერთმა დაგლოცოს, ჩემო შვილო! დამეხმარე (როცა სარა კიდევ სცდის, რომ მის წინ მუხლებზე დაეცეს) სხვა ღრის, რომ მოლონიერდები, სიამოვნებით განახავ ჩემს მოცაცხავე მუხლებზე მოხვეულს.

სარა. ახლა, მამაჩემო, ან არასოდეს. მალე უკვე აღარ ვიქნები! დიდ ბედნიერებად ჩავთვლი, თუ რამდენიმე წამი კიდევ დამცალდა. რომ ჩემი გულის ვარამი გადავიშალოთ. თუმცა წამები კი არა, ხანგრძლივი დღეები, მთელი ცხოვრებაც დამჭირდებოდა, რომ ყველაფერი მეტყვა, რაც დამნაშავე, მონანიე, დასჯილმა ქალმა შეიძლება უთხრას შეურაცხყოფილ, დიდსულოვან, მოსიყვარულე მამას. ჩემი შეცდომა, თქვენი პატიება...

სერ უილიამი. სისუსტის გამო შენს თავს ნუ ჰკიცხავ და დანაშაულის გამო მე დამსახურებას ნუ მაწერ. თუ კი იმას მახსენებ, რომ გაპატიე, ამით ხომ იმასაც მახსენებ, რომ პატიებას ვყოყმანობდი. რატომ მაშინვე არ გაპატიე? რატომ გაიძულე გამოქცეოდი? დღესაც კი, როცა უკვე გაპატიე, რისთვისღა გელოდი შენს პასუხს? მე უკვე მთელ დღეს გავიხარებდი შენთან, მაშინვე რომ მომეშურებინა შენი მკლავებისათვის. კიდევ რაღაც ფარული უკმაყოფილება უნდა ჩარჩენილიყო მოტყუებული გულის იღუმალს კუნჭულში, თუ კი მე. ვოდრე ჩემს სიყვარულს დაგიბრუნებდი, იმაში დარწმუნება მოვიდლომე, რომ შენ ძველებურად გიყვარვარ. ნუთუ მამა ასე ანგარებიანად უნდა მოიქცეს? ნუთუ მხოლოდ ის უნდა გვიყვარდეს, ვისაც ჩვენ მუყვარავართ? გამკიცხე, საყვარელო სარა, გამკიცხე; მე უფრო იმაზე კვიტრობდი, თუ როგორ გავიხარებდი შენით, ვიდრე თვით შენზე... და თუ კი უნდა დამეკარგა იგი, ეს სიხარული?... მაგრამ ვინ ამბობს, რომ მე ის უნდა დავკარგო? შენ იცოცხლებ; კიდევ დიდხანს იცოცხლებ! მოიშორე ეგ შავბნელი ფიქრები. მელეფონტი აზვიადებს საშიშროებას. მან მთელი სახლი დააყენა ფეხზე და თვითონ გაიქცა ექიმებთან, რომლებიც ამ უზადრუკ კუთხეში ალბათ არც კი მოიძებნიან.

მე დაინახე მისი შმაგი შიში, მისი უიმედო მწუხარება, ისე რომ მას ვერც კი შემამჩნია. ახლა კი ვიცი, რომ მას გულწრფელად უყვარხარ, ახლა ვუთმობ მას შენს თავს. აქ დაველოდები და შენს ხელს თვითონვე მივცემ ხელში. რასაც წინათ მხოლოდ იძულებით ვიზამდი, ამას ახლა სიამოვნებით ვიზამ, რაკი ვხედავ, როგორ ძვირფასი ხარ მისთვის... მართალია, რომ აქ თვითონ მარკული იყო და მან შეგაშინა ასე, მხოლოდ ამის გაგება შეეძლო შენი ბეტის მოთქმიდან. მაგრამ რას ვიკვლევ შენი ავადმყოფობის მიზეზებს, როცა მისი შემსუბუქების საშუალებაზე უნდა ვიფიქრო? ვხედავ, რომ ყოველ წუთს სულ უფრო და უფრო სუსტდები, ამას ვხედავ და გულბელდაკრეფილი ვდგები, რაკენა, უაიტულე? საით გავიქცე? როგორ მოვიქცე? ქონება გავიღო თუ საიცოცხლე? მითხარი რამე!

სარა. კეთილო მამავ, ახლა ყოველგვარი დახმარება ფული აღმოჩნდება. თუნდაც თქვენი სიცოცხლე შემომწირიოთ, ეს ფასდაუდებელი მსხვერპლი გაიღოთ, ესეც ამაო იქნება.

გამოსვლა მათი

მელეფონტი. სარა. სერ უილიამი. უაიტულე.

მელეფონტი. ნუთუ ვხედავ ამ ოთახში კიდევ შემოსვლას? ცოცხალია კიდევ?

სარა. ახლოს მოდით, მელეფონტი.

მელეფონტი. კიდევ უნდა ვიხილო თქვენი სახე? არა, მის მე დავბრუნდი ყოველგვარი ნუგეშისა და დახმარების გარეშე. მხოლოდ სასოწარკვეთილებას მოგეცემა ისევ. — მაგრამ ამას ვის ვხედავ? ნუთუ თქვენ, სერ? უბედურო მამავ! თქვენ საშინელი სცენის სანახავად მოსულხართ. რატომ უფრო ადრე არ მოხვედით? დაგაგვიანდა თქვენი ქალის საშველად მოსვლა! მაგრამ — დამწვიდით! — იმის სანახავად არ დაგიგვიანიათ, თუ რა საშინლად იძიეთ შურის.

სერ უილიამი. ასეთ წაშში, მელეფონტი, ნუ იხსენებთ, რომ ჩვენ მტრები ვიყავით! ჩვენ უკვე აღარა ვართ მტრები და არც ოლქებში ვიქნებით. ოღონდ იხსენით ჩემი ქალიშვილი და ამით თქვენს მესულს შეინარჩუნებთ.

მელეფონტი. ჯერ ყოვლისშემძლე ღმერთად მატყობთ და შემდეგ გაიმეორებთ თქვენი თხოვნა. — მე ძალიან ბევრი უბედურება შეგამხსენებია, ძვირფასო სარა, მაგრამ იმას ვერ ვიფიქრებდი, რომ უკანასკნელი მათგანის მაუწყებელიც მე ვიქნებოდი. თქვენ უნდა მოკვდეთ და ვერე იცით, ვისი ხელით ილუპებთ?

სარა. არ მსურს ეგ ვიცოდე, ჩემთვის ისიც ზედმეტია, რომ ამაში ეჭვის შეტანა შემიძლია.

მელეფონტი. თქვენ უნდა გაიგოთ ეს; რადგან, ვინ იცის: იქნებ უღანაშუალოზე მიიტანოთ ეჭვი? აი, რას სწერს მარკული (კოხულოზს.) „როცა ამ ბარათს წაიკითხავთ, მელეფონტი, თქვენს ორგულობა ღირსეულ სასჯელს მიიღებს. მე სარას გავუმხილე, ვინც ვიყავი, და მას შიშისაგან გული წაუვიდა. ბეტი ყოველნაირად ცდილობდა იგი კვლავ გრძნობაზე მოეყვანა. მე შევნიშნე, რომ მან ვერღულად დადო დამამწვიდებელი ფხვნილი და უცებ თავში ბედნიერი აზრი მომივიდა — შემეცვალა იგი საწამლაკით. თავი ძლიერ შეწუხებულად და დახმარების მდომელად მოგაჩვენე და ყველაფერი თვათონ მოვამზადე. ჩემი თვალთ დაინახე, როგორ მიაღებინეს მას ის ფხვნილი და მაშინვე წამოვედი გამარჯვებული. შურისძიებამ და მძვინვარებამ მკვლეელი გამხადეს. მაგრამ მე არ მინდა ერთი იმ ჩვეულებრივ მკვლელთაგანი ვიყო, ვინც ვერ გაბედავს თავისი ნამოქმედრით დაიტრაბახოს. მე დოუვერის გზას ვადგევარ. შეგიძლიათ გამომეკლათ და ჩემი საკუთარი ხელნაწერი წარმომიდგინოთ, როგორც ზრალდება ჩემს წინააღმდეგ. თუ საშუალებას მომცემთ ნავსადგურში მივადწიოთ, მაშინ იქ დავტოვებ არაბელას, მისთვის ყოველგვარი გნების მიუყენებლად. მანამდის კი ის მძველად მყვოლება: მარკული“. ახლა უკვე ყველაფერი იცით, მის, აი, სერ, შეინახეთ ეს ქაღალდი. თქვენ უნდა მკვლელს პასუხი ავებინოთ და ამისათვის ეს აუცილებლად დაგჭირდებათ, — ო, რა თავზარდაცემული დგას.

სარა. მომეცით აქ ეგ ქაღალდი მელეფონტი. მინდა ჩემი თვალთ დავრწმუნდე (მელეფონტი აძლევს მას წერილს, სარა ერთი წუთით დახაჯავს მას), ნუთუ კიდევ მექნება იმდენი ძალა? (ხვს წერილს.)

მელეფონტი. რას შერებთ, მის!

სარა. მარკული თავის ბედს ვერსად გაექცევა: მაგრამ არც თქვენ და არც მამაჩემი არ უნდა გამოხვიდეთ მის ბრალმდებლად. მე ვკვდები და შეუნდობ იმ ხელს, რომლის შეწვევითაც ღმერთს წარვუღებები. ოჰ, მამაჩემო, რა მწარე ნადველი დაგეუფლათ. მაინც მიყვარხართ, მელეფონტი, და თუ თქვენი სიყვარული დანაშაულია, რა დანაშავე მივდივარ იმ ქვეყანა! ნება შემეძლოს იმის იმედი ვიქონიო, ძვირფასო მამა, რომ ქალიშვილის მაგიერ ვაკიშვილს მიიღებთ! და მასთან ერთად ქალიც გეყოლებათ, თუ არაბელას შეილად აიყვანთ. თქვენ უნდა დააბრუნოთ ის, მელეფონტი, ხოლო დედას კი მიეცით ბატყვის ნება. რაკი მამაჩემს ვუყვარვარ, რატომ არ უნდა მქონდეს უფლება, რომ მისი სიყვარული ისე განვაგო როგორც მეპყვდილო? მე ვიანდერძებთ ამ მამობრივ სიყვარულს თქვენ და არაბელას.

გამოსვლა მთიერთმეტე

ნორტონი. იგივენი.

ნორტონი. ექიმები მოვიდნენ, სერ...

სერ უილიამი. თუ მათ საოცრების მოხდენა შეუძლიათ, შე-
მოვიდნენ!.. ნულარ დამტოვებ მეტ ხანს, უაიტუელ, ამ საშინელ ადგი-
ლას, ისინი ერთ სამარეში უნდა დაიმარხონ. წავიდეთ, სასწრაფო
ზომები მივიღოთ, შემდეგ კი არაბელაზე ვიფიქროთ... ვინც არ უნდა
იყოს, ჩემი ქალიშვილის ნაანდერძეგია...

(ვადიან და ფარდა ეშვება.)